

Täysistunto

Torstai 27.6.2019 klo 12.02—17.43

Täysistunto alkoi klo 12.02. Täysistunto keskeytettiin klo 15.00. Täysistuntoa jatkettiin klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 17.43.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen (12.02—13.58 ja 16.00—17.43) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (13.58—15.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 5/2019 vp

Lisätalousarvioaloite LTA 1-9/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2019 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja. — Valiokunnan puheenjohtaja Koskinen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.03 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarvioesityksessä korotetaan varsinaisten tulojen arviota nettomääräisesti noin 298 miljoonaa euroa ja määrärahoja lisätään noin 162 miljoonalla eurolla, eli nettolainanotto vähenee siis 136 miljoonalla eurolla, ja se on merkittävä saavutus, kun kuitenkin pystytään niin useita hankkeita liikkeelle laittamaan.

Tuloarvion taustalla on ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvion korotus ja arvonlisäverotuoton lisäys, yhteensä 398 miljoonaa euroa, ennakoitua myönteisemmän kehityksen perusteella. Lisäksi Suomen Pankin tuloutusta korotetaan pankkivaltuuston päätöksen mu-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

kaisesti. Toiseen suuntaan sitten vievät eli aiempaa tuloarviota puolestaan alentavat auto-veron, valtion saamien sakkotulojen ja korkotulojen lähdeveron vähenemiset.

Suurimmat määrärahalisäykset esitetään liikenne- ja viestintäministeriön pääluokkaan perusväylänpitoon ja väyläverkon kehittämiseen, ja ne ovat todella olleet odotettuja. Hallitusohjelman mukaisesti ammatillisen koulutuksen rahoitusta lisätään 20 miljoonalla eurolla opettajien ja ohjaajien palkkaamiseksi. Lisäksi muun muassa sosiaali- ja terveystieteiden pääluokassa Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin esitetään korotusta 15 miljoonaa euroa. Pienemmistä lisäyksistä valiokunta nostaa esiin avustuksen Paimion parantolan hallinnointiin ja pitää hyvänä, että arvokkaan kiinteistön ja irtaimiston kunnossapidosta voidaan huolehtia säätiöpohjaisella mallilla.

Valiokunta on erityisen tyytyväinen, että hallitus on antanut ripeästi näin merkittävän lisätalousarvioesityksen. Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että etenkin väylähankkeiden ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen lisäyksillä on selviä työllisyysvaikutuksia ja ne edesauttavat osaltaan hallituksen asettaman 75 prosentin työllisyysastetavoitteen toteutumista.

Valiokunta on tyytyväinen hallituksen esitykseen, jossa osoitetaan merkittäviä lisäresursseja sekä liikenneverkon korjausvelan vähentämiseen että sen kehittämiseen. Esitetyt peruskorjaus- ja kehittämishankkeet ajoittuvat vuosille 2019—2024, ja niiden kokonaiskustannukset ovat yhteensä yli 600 miljoonaa euroa. Perusväylänpidon määrärahan 40 miljoonan euron korotus osoitetaan muun muassa rautateiden turvalaitteiden uusimiseen, radan päällysrakenteiden kunnostamiseen sekä raakapuuterminaalien rakentamiseen. Niiden koko rakennusajan yhteiskustannukset ovat noin 260 miljoonaa euroa.

Nämä perusväylänpidon lisäpanostukset hillitsevät osaltaan väyläverkon korjausvelan kasvua, minkä lisäksi hallitusohjelma lähtee siitä, että vuodesta 2020 lukien perusväylänpitoon tehdään parlamentaarisen työryhmän esityksen mukaan 300 miljoonan euron vuosittainen tasokorotus. Näin momentin vuotuinen määräraha on ensi vuodesta lukien noin 1,3 miljardia euroa ja tätä pitkään todettua korjausvelkaa päästään määrätietoisesti lyhentämään.

Hallitus esittää viiden uuden kehittämishankkeen käynnistämistä, joilla parannetaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, edistetään vientiä ja parannetaan raide- ja tieliikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta. Hankkeiden suunnitteluvalmius on valtiovarainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan hyvä, ja ne ovat siten nopeasti käynnistettävissä.

Uusia ratahankkeita on kolme, joiden lisäksi käynnistetään kaksi tiehanketta: vt 3 Hämeenkyrön ohitustie ja vt 8 Turku—Pori-ohituskaidtojen täydentäminen. Lisäksi Oulun meriväylän rakentamisvaltuutta korotetaan, ja Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen suunnitteluun pitkään odotettua määrärahaa osoitetaan 11 miljoonaa euroa. Näiden kehittämishankkeiden kokonaiskustannusten arvioidaan olevan 349 miljoonaa euroa, joista kuluvan vuoden määrärahatarpeeseen osoitetaan 71 miljoonaa euroa.

Valtiovarainvaliokunta pitää nyt käynnistettävien hankkeiden rinnalla merkittävänä myös hallituksen esityksen pöytäkirjamerkintöihin sisältyviä rataverkon kehittämistä koskevia kirjauksia. Niiden mukaan rataverkon suurten kehittämishankkeiden ja hankeyhtiöiden valmistelua jatketaan hallitusohjelmassa linjatulla tavalla. Tämän lisäksi Hanko—Hyvinkää-rataosan sähköistys etenee siten, että ratasuunnittelun arvioidaan valmistuvan vuodenvaihteessa ja hanke on tarkoitus käynnistää ensi vuonna.

Ensimmäisen 12-vuotisen valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valmistelu on käynnistymässä. Valiokunta painottaa suunnitelman huolellista valmistelua, jossa tulee

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

tarkastella laaja-alaisesti ja tiiviissä eri toimijoiden välisessä yhteistyössä muun muassa liikennejärjestelmän nykytilaa ja toimintaympäristöä, kehittämistarpeita sekä kustannusvaikutuksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että hyöty—kustannus-analyysin rinnalla kiinnitetään huomiota myös toimenpiteiden laajempiin yhteiskuntataloudellisiin vaikutuksiin.

Valiokunta esittää kahta täsmennystä näihin momenttiteksteihin, jotka käyvät tarkemmin ilmi mietinnöstä.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla valiokunta pitää perusteltuna esitystä, jolla Kelan toimintamäärärahoja lisätään, jotta se pystyy suoriutumaan asianmukaisesti lakisääteisistä tehtävistään säädettyjen määräaikojen puitteissa. Hallitus esittää momentille myös 5,5 miljoonan euron määrärahaa pienten eläkkeiden ja muiden etuuksien korotusten toimeenpanon valmisteluun. Valiokunta puoltaa esitystä myös tältä osin ja toteaa, että toimeenpanon valmisteluun esitetty määräraha on tarkoitus kohdistaa muun muassa tietojärjestelmien suunnitteluun, toteutukseen ja testaukseen. Hallituksen esitykseen liittyvän pöytäkirjamerkinnän mukaan mainitut korotukset tulevat voimaan vuoden 2020 alussa.

Kaikkiaan ehdotettujen muutosten jälkeen olisivat kuluvan vuoden budjetoidut tuloarviot ja määrärahat varsinainen talousarvio ja ensimmäinen ja toinen lisätalousarvio huomioon ottaen yhteensä 55 739 713 000 euroa. Siis aika tarkkaan 10 000 euroa per maassa asuva kulkee valtion budjettitalouden kautta.

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotuksena on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen HE 5/2019 vp sisältyvän ehdotuksen vuoden 2019 toiseksi lisätalousarvioksi edellä todetuin muutoksin ja että eduskunta hylkää lisätalousarvioaloitteet 1—9 ja että eduskunta päättää, että vuoden 2019 toista lisätalousarviota sovelletaan 8. heinäkuuta 2019 alkaen.

Mietintöön liittyy kaksi vastalauseetta, perussuomalaisien ja kokoomuksen edustajilta, ja he varmaan kertovat niistä tarkemmin. [Ben Zyskiewicz: Aivan varmasti!]

Valiokunnan keskusteluissa todettiin, että tämä lisätalousarvioehdotus on myös alueellisesti tasapainoinen ja vastaa niihin odotuksiin, joita on ympäri maata ollut, että erityisesti näitä tärkeitä liikenne- ja väylähankkeita saadaan liikkeelle. Näihin odotuksiin on nyt positiivisesti vastattu. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tästä nähtävästi halutaan käydä debattia. Käydään debattikierros tähän alkuun lyhyesti, ja sitten voivat ministerit vastata. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

12.12 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuolla valiokunnan puheenjohtaja äsken esitteli, niin meillä on erittäin tasapainoinen ja hyvä lisäbudjettiehdotus. Se korostaa sitä, että hallitus on ryhtynyt heti töihin, tekemään ratkaisuja, joilla saadaan parannettua elinkeinoelämän kilpailukykyä, saadaan parannettua pienituloisempien eläkeläisten asemaa ja saadaan parannettua ammattikoulutuksen resursseja, elikkä aivan loistava alku. Sanoin täällä lähetekeskustelussa, että hihat on kääritty, ja toistan sen edelleenkin, että ei jääty odottelemaan syksyä, että mitähän täällä tulee, vaan lähdettiin heti toimiin ja tehtiin tasapainoinen paketti.

Nämä liikenneinfrahankkeethan ovat erittäin tärkeitä. Ne luovat niitä edellytyksiä talouselämän kehitykselle koko maassa, pitkään suunniteltuja hankkeita, ja nyt tämä hallitus siis ei vain puhu vaan tekee. [Ben Zyskiewicz: Toisin kuin edeltäjänsä, vai?] Tässä mieles-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

sä pitää antaa Rinteelle ja hallitukselle erittäin suuri myönteinen palaute siitä, että nyt on tehty päätöksiä ja sitten vielä tämä lisätalousarvio on ylijäämäinen eli maksetaan velkaa pois. Se tarkoittaa sitä, että ne tavoitteet, mitä on ollut, että pidetään talous kunnossa, toteutuvat. [Timo Heinonen: Se on edellisen hallituksen ansiota, että on ylijäämää!]

12.13 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Todellakin, hyvä mietintö sisältää kaksi vastalauseita. Ihan lyhyesti: Me lisäisimme väylähankkeisiin niitä miljoonia, joita puolestaan leikkaisimme tehottomasta kehitysavusta. Poistaisimme näillä miljoonilla liikenteen pullonkauloja ja elinkeinotoiminnan kannalta keskeisiä väylähankkeita edistäisimme.

Toteamme myöskin sen, että hallituksella kuuluisi olla oma työllisyysohjelma, jos kolmikanta epäonnistuu. Sitten myöskin hallituksella tulisi olla oma vakautta ja kasvua edistävä ohjelma, jos siis maailmantaloudessa syntyy semmoinen pitempi matalan talouskasvun jakso. Tässä ohjelmassa täytyisi olla hintakilpailukykyä ja tuottavuutta nopeasti nostavia toimenpiteitä.

Ja lopuksi nostaisin esille sen, että hallituksen hankkeet biokaasulaitosten edistämiseksi saattavat sisältää isoja valtiontukioikeudellisia ongelmia, joten näitä täytyisi lähteä heti hallituskauden alussa edistämään, jotta nämä maaseudun kannalta hyvin olennaiset hankkeet saadaan hallituskauden aikana vietyä läpi.

12.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun keskustan Rantakangasta kuunteli, niin tuli lähes tunne, että hän kielsi kolme kertaa edes tuntevansa edellisen hallituksen pääministeriä, keskustan Juha Sipilää.

Mutta kiitosta pitää antaa silloin, kun on kiitoksen aika. Haluan liikenneministeri Marinia kiittää lukuisista hyvistä liikennehankkeista, joita tässä eteenpäin laitetaan. Päärata ja monet muut etenevät nyt.

Mutta sitten tämä vappusatanen, joka on nyt näköjään muuttumassa keskikesän kymppiä. Valtiovarainvaliokunnassa asiantuntijat ovat, valtiovarainministeri Rinne, jos kuuntelette [Eduskunnasta: Pääministeri!] — anteeksi, pääministeri Rinne — lukuisat kerrat tuoneet esille nyt sen, että tämä teidän varaamanne 183 miljoonaa ei tule riittämään edes siihen teidän puhumaanne 50 euron korotukseen kaikille alle 1 000 euroa eläkettä saaville. Eli nyt tilanne on se, että he ovat saamassa ehkä kaksi kymppiä tai vähän yli, ja ne kaikki, jotka tienaa eläkettä 1 000—1 400, [Puhemies koputtaa] olette unohtamassa kokonaan. Eli ne [Puhemies: Aika!] 400 000 eläkeläistä eivät ole saamassa teiltä [Puhemies: Aika!] yhtään teidän lupaamastanne vappusatasesta.

12.15 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan lausunnossa olimme kaikki erittäin tyytyväisiä siihen, että hallitus on todella reippaaseen tahtiin antanut näin merkittävän lisätalousarvion. Uuden hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio tekee todellisia tulevaisuusinvestointeja. Se investoi liikennehankkeisiin sisältäen lukuisia väylähankkeita. Se sisältää erityisesti tulevaisuuteen katsovia hankkeita, kuten ratahankkeita, mainitakseni Helsinki—Tampere-pääradan kehittämisen, joka on valtakunnallisesti merkittävä hanke ja osuu tänne talouden ytimeen.

Lisäksi hallitus satsaa myös ammatilliseen koulutukseen, jotta saamme uusia osaajia, joita myös elinkeinoelämä kaipaa. Molemmat mainitsemani tulevaisuusinvestoinnit paran-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

tavat työllisyyttä. Lisäksi Kelalle suunnatut lisäykset parantavat kaikkein pienituloisimpien toimeentuloa. Eläkeläisten uudistukselle tarvitaan toimeenpanoon rahaa.

12.16 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edustaja Rantakangas mainitsi, että hihat on kääritty nopeasti — tällä kertaa niin nopeasti, että työntekijät tippuivat kyydistä. Ripeys on hyvä, mutta pitäisi antaa hieman käsittelyaikaa. Tämä lisätalousarvioesitys annettiin juhannuksen aikana, ja tämän käsittely tähänkin tilaisuuteen ja kokoukseen on ollut kyllä puutteellista, eikä siihen ole pystynyt riittävästi paneutumaan.

Kiitos näistä väylähankkeiden rahoista, jotka vauhdittavat erityisesti suunnittelua. Jäämme odottamaan nyt sitten sitä toimeenpanoaikataulua. Erityisesti kannan huolta Espoon kaupunkiradasta ja sen suunnittelusta. Koska se suunnittelu on lähes kokonaan tehty, se olisi voitu käynnistää nyt saman tien, mutta näin ei tapahtunut.

Kiitos Kelan lisämäärärahoista. Kelan valtuuskunnan selvityksessä kävi ilmi, että Kelaan oli tullut 4 miljoonaa soittoa, [Puhemies koputtaa] joista 2 miljoonaan oli vastattu. [Puhemies: Aika!] Eli oli aikakin lisätä sinne vähän henkilöstöä lisää.

12.17 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme jo nyt siinä tilanteessa, pääministeri Rinne, että teidän antamanne hövelit vaalilupaukset ovat jopa vaarantamassa suomalaisen työeläkejärjestelmän. Ei riitä se, että tuo vappusatanen on kuihtumassa keskikesän kypiksi — vai onkohan se pian jo elokuun euro — koska meillä ei ole tällä hetkellä eduskunnassa eikä valtiovarainvaliokunnassa mitään tietoa siitä, minkälaisella mallilla te aiotte toteuttaa tuon lupauksen, kun Kelan päämatemaatikko on todennut, että laskelmat eivät pidä paikkaansa.

Tämän lisäksi te hallitusohjelmassa aiotte asettaa työryhmän kaavailemaan, voisiko työeläkejärjestelmän sisällä korottaa alle 1 400 saavien henkilöiden eläkkeitä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että leikkaisitte ahkerien sairaanhoitajien ja insinöörien eläkkeitä, jotta voisitte täyttää tuon vaalilupauksenne ja nostaa pienimpiä eläkkeitä. Kannamme huolta pienistä eläkkeistä ja eläkeläisten toimeentulosta, mutta yhtä lailla kannan huolta siitä, miten käy suomalaisen työeläkejärjestelmän.

Olen todella huolissani. Toivon, että vastaatte, miten te aiotte edetä. [Puhemies koputtaa] Aiotteko te leikata työeläkkeitä sairaanhoitajilta [Puhemies: Aika!] ja opettajilta?

12.19 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kyllä todella hämmästyttävää, että kokoomus edelleen tuntuu olevan noin kiukkuinen siitä, että hallitus haluaa nyt parantaa pientä työeläkettä saavien, pienten eläkeläisten toimeentuloa teidän hallituksenne leikkausten jäljiltä. Olen tyytyväinen, puhemies, siihen, että tämä hallitus on kirjannut sen, että tässä käydään nyt ensimmäinen askel, viisikymppiä pienituloisimmille, ja selvitetään seuraavat askeleet.

Mutta mitä tekee kokoomus? Tämä teidän kokoomuksen kanta tänäänkin tähän lisätalousarvioon on se, että te vastustatte sitä Kelan määrärahaa, millä valmistaudutaan nostamaan näitä eläkkeitä. Ei niin pientä asiaa, ettei kokoomus keksisi vastustaa, jotta voisi estää eläkkeensaajien eläkkeiden korotukset. [Timo Heinonen: Höpö höpö!] — Kyllä tämä siltä kuulostaa. Jos ei ole näin, kertokaa, mikä on teidän mallinne, teidän vaihtoehtonne. Kannatatteko näitä eläkeläisten ansaitsemia korotuksia vai vastustatteko? [Puhemies koputtaa] Tässä on nyt todella hämmästyttävää tämä. Kyllä minä mielelläni katsoisin, [Puhemies: Aika!]

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

mies koputtaa] että kokoomuskin välillä haluaisi eläkkeensaajien etua ajatella. [Ilkka Kanerva: Mitä hurskastelua!]

12.20 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä ensinnäkin tulee Kelan lisämäärärahaan, niin samaan aikaan, kun valtionhallinnossa yleisesti on käytännössä VM:n johdolla jouduttu tekemään merkittäviä säästöjä hallintokuluihin, Kela on käytännössä näiltä säästynyt. Se, että nyt Kelalta vaaditaan tehokkuutta ja tuottavuuden nousua eikä jokaiseen risahdukseen anneta erikseen lisää määrärahoja, on täysin järkevä kanta.

Mitä sitten tulee tähän vappusataseen, no, ensinnäkin voi kysyä kyllä — en anna siihen nyt vastausta — onko tarkoituksenmukaista käyttää 180 miljoonaa eläkeläisten hyväksi vai olisiko tarkoituksenmukaisempaa käyttää esimerkiksi nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen, lastensuojeluun ja niin edelleen. Se on hyvä kysymys. [Paavo Arhinmäki: Oijoi!]

Mutta mitä tulee tähän summaan, niin Kelan asiantuntijat ovat kertoneet, että se 180 miljoonaa, jonka te olette tähän varannut, ei tule riittämään siihen viiteenkymmppiin, [Timo Heinonen: Ei lähellekään!] minkä te olette luvannut — ehkä puoleen siitä. Voitteko, pääministeri Rinne, selventää asiaa?

12.21 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt edustaja Heinonen viittasi valiokunnassa kuultavaan asiantuntijaan, ja sitten taas muut kokoomuslaiset ovat viitanneet lehdistössä olleisiin juttuihin. Ainakaan valiokunnassa tällaista ei kerrottu, että tätä 50 euron korotusta ei pystyttäisi toteuttamaan, vaan kysymys oli siitä, että jos halutaan toteuttaa se helpoimmalla tavalla, että lisätään takuueläkettä ja kansaneläkettä nykyisin niitä saaville, [Timo Heinosen välihuuto] niin silloin se joukko lavenee hallitusohjelman tarkoittamasta ja silloin se 183 miljoonaa ei riitä. Mutta tälle tarkoitettu kohde-ryhmälle, alle 1 000 euron eläkkeisiin, se riittää, ja siihen tarvitaan vain vähän monimutkaisempi järjestelmä, jolla se toteutetaan. Tällaista väitettä, jonka edustaja Heinonen kertoi, että Kansaneläkelaitos pitäisi tätä mahdottomana, ei ole valiokunnalle esitetty. [Jukka Gustafsson: Tärkeä puheenvuoro! Luotan puheenjohtajaan enemmän kuin Heinosen!]

12.22 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tulemme nyt siihen, minkälaista tietoa eduskunta saa. Vappuna kerrotaan satasista, hallitusohjelmassa viidestäkymppistä, päämatemaatikko toteaa, että muutama kymppi. Me olemme ehkä myöntämässä rahaa eläkejärjestelmän uudistukseen tietämättä sitä, minkälainen se on. Teemme päätöksen pussi päässä. Me kyseenalaistimme valiokunnassa sen, että haluaisimme tietää, minkälaiseen järjestelmään Kelalle raha annetaan, onko se järkevä, tarkoituksenmukainen malli, varsinkin, kun julkisuudessa päämatemaatikko on varoittanut, että rahat eivät tähän riitä. Voisitteko te, pääministeri, nyt kertoa, minkälainen se malli on, kun olemme käsittelemässä lisätalousarviota? Ja toivon, että vastaatte. Aiotteko te selvittää sen selvityksen, joka hallitusohjelmassa on, joka romuttaisi työeläkejärjestelmän, leikkaisitte ahkerilta sairaanhoitajilta ja opettajilta rahaa? SAK on tyrmännyt sen, STTK on tyrmännyt sen, Akava on tyrmännyt sen, EK on tyrmännyt sen. Varmasti suomalaiset tyrmäävät sen, että te romutatte työeläkejärjestelmää. Toivon, että vastaatte: [Puhemies koputtaa] aiotteko tuon selvityksen laittaa käyntiin?

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

12.23 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tämä pienten eläkkeitten nostojen arvostelu on kyllä nyt ennen aikaista. Minusta kannattaisi odottaa rauhassa sitä valmistelua, jota nyt ollaan tekemässä, ja sitten nähdään se tekninen ratkaisu, millä se toteutetaan. Kyllä sittenkin varmasti oppositiolta löytyy arvosteltavaa, mutta nyt kannattaisi odottaa tätä valmistelua, koska ajatushan on hyvä, että pienimpiä eläkeläisiä pyritään tukemaan ja pienimpiä eläkkeitä nostamaan. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Koska keskusta on koko Suomen puolue, olemme erittäin iloisia siitä, että nytten täällä on eri puolille Suomea näitä väylähankkeita ja täällä on näitä perusväylänpidon määrärahojen korotuksia ja väyläverkon kehittämistä. Mutta kun katsotaan Suomen karttaa, niin on selvä, että on monia maakuntia, joissa on erittäin suuria tarpeita, ja niihin ei vielä toteudu tässä vaiheessa hankkeita. Totta kai me odotamme, ja varmasti hallitus on tietoinen siitä, että sitten varsinaista talousarviota laadittaessa nämäkin maakunnat ja hankkeet pitää huomioida.

Haluan lopuksi sanoa, että on erittäin hyvä, että tällä lisätalousarviolla vähennetään nettolainanottoa. [Puhemies koputtaa] Tämä on kestävää valtiontalouden hoitoa. [Kokoomuksen ryhmästä: Sehän on edellisen hallituksen ansiota!]

12.24 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan Lohi totesi tuossa, että keskusta on koko Suomen puolue, mutta jos katsotte perussuomalaisten vastauslausetta, niin me olemme tuoneet paljon tiehankkeita esille. Jos me haluamme pitää koko Suomen asuttuna ja me haluamme vastata työllisyyden ja työnantajien tarpeisiin, niin ihmisten pitää päästä liikkumaan, ja tänne olisi pitänyt laittaa lisää panostuksia.

Puhuin eilisessä istunnossa esimerkiksi Hanko—Hyvinkää—Mäntsälä-tiestä. Se on täysin tukossa, sinne ei ole vuosikausiin laitettu rahaa. Siinä on yksi esimerkki: tavaraliikenne, henkilöliikenne. Junien ratahankkeisiin laitetaan suunnittelurahaa, mutta esimerkiksi Tampere—Helsinki-välillä on todella tukkoista, ja kehottaisin ihan vaikka istumaan välillä sinne junaan ja tutustumaan. Tämä olisi ollut työllistämisteko. Teiltä puuttuu niitä työllistämistekoja. Tämä on semmoinen asia, joka vastaa kohtaanto-ongelmaan. Ette te nyt ihan välttämättä ole koko Suomen puolue, vaikka te nyt itse haluatte näin mainostaa. [Ben Zyskiewicz: Ei teillä ei ole Helsingistäkään edustajaa!]

12.25 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on selvä, että tämänkin lisäbudjetin jälkeen löytyy teitä, jotka kaipaavat kunnostusta. Löytyy rataosuuksia, jotka kaipaavat kohennusta. Eipä tällä yhdellä lisäbudjetilla näitä kaikkia ongelmia saada poistettua, ja olemme iloisia, jos te tuotte esille näitä hankkeita. Liikenneministeri varmaan ottaa ne kuuleviin korviinsa, ja yritetään saada niihin kohennusta tulevaisuudessa.

Edustaja Heinonen peräänkuulutti kiitosta edelliselle hallitukselle, ja toki se on niinkin, että ne selvitykset, ne suunnitelmat, jotka edellinen hallitus teki näiden rataosuuksien osalta, voidaan nyt laittaa toteen. Nyt me voimme päästä eteenpäin niitten kanssa, pääsemme toteutukseen asti. Sikäli tämä pitkä kaari tässä jatkuu, kiitos siitä edelliselle hallitukselle.

Se, mikä tässä on hyvää, on se, että tässä ei nyt keskitytä symbolihankkeisiin, joilla saadaan ehkä isoja otsikoita, vaan tässä tehdään hyvin tarkkaan valittuja pieniä toimenpiteitä, joilla saadaan suurta vaikuttavuutta, joka on esimerkiksi meidän vientiteollisuudellemme eduksi. Siitä kysyisin nytten [Puhemies koputtaa] energia-asioista vastaavalta ministeriltä: [Puhemies: Aika!] Koska saadaan se iso muutos läpi, jolla saadaan teollisuuden energiave-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

roa laskettua? Sillä saataisiin taas vähän lisää [Puhemies: Aika!] kilpailukykyä teollisuudellemme.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän edustajia pysymään tässä aika-
taulussa. Täällä lipsuu pahasti nyt. Minuutti on vastauspuheenvuoro. — Edustaja Lindt-
man. [Ilkka Kanerva: Hyvä, puhemies!]

12.27 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että op-
position pitää ja on tehtävä sitä kritiikkiä, vaihtoehtoja, mutta kyllähän siinä joku johdon-
mukaisuus pitäisi olla. Sen hallituksen, jota edustaja Leena Meri tuki, ensimmäisessä lisä-
budjetissa ei ollut euroakaan yhteenkään liikennehankkeeseen — ei yhtään liikennehanket-
ta — eikä ollut euroakaan tälle 25-tielle, tälle Hanko—Hyvinkää—Mäntsälä-tielle.

Tämä kritiikki tietysti kalpenee sen epäjohdonmukaisuuden rinnalla, mitä kokoomus
täällä harjoittaa. Edellinen ryhmänjohtaja Jokinen — arvovaltainen edellinen ryhmänjoh-
taja — täällä totesi, että tässä on liikaa rahaa raidehankkeisiin ja liian vähän tiehankkeisiin.
Ja mitä täällä kokoomuksen vastalauseessa esitetään? Lisää rahaa raidehankkeisiin — että
tämäkään ei riitä. Joku johdonmukaisuus pitäisi olla.

Ja mitä tulee, arvoisa puhemies, näihin eläkkeisiin: Edustaja Sarkomaa totesi, että te
kannatte huolta eläkkeensaajista. No, te olette näyttönne siinä antaneet: kansaneläkkeen
saajilta, pienituloisimmilta, leikkasitte viime hallituskaudella yli 300 euroa vuodessa, [Pu-
hemies koputtaa] ja nyt vastustatte [Puhemies: Aika!] tosiasiallisesti tässä pienten eläkkei-
den korottamista. [Timo Heinonen: Ei vastustettu!]

12.28 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lin-
dtman tuossa viittasi puheenvuorooni, jonka käytiin täällä aiemmin. Siinä puheenvuorossa
toin esille sen epäsuhtan, joka liikennehankkeissa on, [Välihuutoja sosiaalidemokraat-
tien ryhmästä] eli tässä lisäbudjetissa osoitetaan raidehankkeisiin 80 prosenttia rahoista ja
20 prosenttia tiehankkeisiin. Suomalaiset veronmaksajat kulkevat 90 prosenttia tietä pitkin
ja 10 prosenttia raiteita pitkin. Toin esille tämän epäkohdan, onko tämä pidemmän päälle
oikea suhde rahoituksen suhteen, ja olen edelleen sitä mieltä, että sitä pitää tarkastella. Rai-
dehankkeet ovat erittäin tärkeitä, niitä pitää edistää, mutta suomalaiset kulkevat tietä pit-
kin: 90 prosenttia henkilöistä, tavaratonneista ja kilometreistä menee tietä pitkin. Ei saa
keskustakaan unohtaa niitä maaseudun teitä. Pitäkää huolta niistä, kun olette vastuussa.
[Välihuutoja]

Pääministeri Rinne, lupasitte merkittäviä työllisyyspanostuksia tässä lisäbudjetissa. Tie-
hankkeet aina työllistävät, se on totta, mutta ne eivät ole välttämättä uusia työpaikkoja eikä
pysyviä työpaikkoja. [Puhemies koputtaa] Nyt kun työministeri on paikalla siellä, niin ha-
luisin kuulla, minkälaisia työllisyystoimia olette tuomassa ja valmistemassa. [Puhemies:
Aika!] Ymmärrän, että se ottaa aikansa, mutta haluamme kuulla, minkätyyppisiä työllis-
yystoimia tulee.

12.29 Iris Suomela vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Suomessa on
autoilun määrää vähennettävä, muuten ei päästä niihin ilmastotavoitteisiin, joihin myös
kokoomus on edellisellä kaudella sitoutunut. Sen tähden nyt panostetaan raiteisiin, jotta
entistä useampi pystyisi kulkemaan raiteilla. Syrjäseudulla saa edelleen autoilla, sille ei ole
mitään tapahtumassa, mutta me tarjoamme tässä nyt lisää vaihtoehtoja useammalle suoma-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

laiselle liikkuu kestävämmän, jotta me pysäytämme ilmastonmuutoksen ja kannamme sen vastuun, mihin myös kokoomus edellisellä kaudella oli sitoutunut.

Ja sitten, kun katsotaan valtiontalouden kokonaisuutta, niin kyllä sinne teihin on edelleen menossa rahaa. Meille valiokunnassa informoitiin, että tänä kesänä Väylävirasto on antanut rahoistaan ely-keskuksille 12 miljoonaa teiden korjaamista varten — näin esimerkiksi. Kyllä me edelleen pidämme teistä huolta, mutta samalla tässä ollaan tekemässä isoa rakennemuutosta, jotta ilmastonmuutos saadaan pysäytettyä.

Nyt kysyn kokoomukselta: Tahdotteko te olla mukana edelleen pysäyttämässä ilmastonmuutosta? Oletteko te mukana niissä viime kauden sitoumuksissa vai ette?

12.30 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai olemme sitoutuneet niihin. Tässä on aivan eri asiaan kiinnitettiin huomiota. Ehkä se meni ohi.

Haluan kuitenkin kysyä siitä, kun tässä on ollut pitkään jo suunnitteilla ja valmisteilla tämä hankeyhtiömalli, jota edellinen hallitus pitkälle edisti, ja itse asiassa esimerkiksi Suomi-radana osalta kaupungit, jotka ovat sen varrella, ovat käytännössä jo sitoutuneet valtuustoissaan siihen, että pääomittaisivat näitä yhtiöitä. Puuttuu vain päätös siitä, että asiaa lähdetäisiin edistämään.

Vastasitte aiemmin, liikenneministeri Marin, täällä, että haluatte vielä valmistella. Mitä valmisteltavaa vielä on näissä jo täytäntöönpanoa vaille valmiina olevissa hankkeissa? Tässä on siis kyse vain suunnitelmien käynnistämisestä Suomi-radana osalta, ei kuokan laittamisesta maahan, kuten voitaisiin toimia jo nyt Espoon kaupunkiradan osalta. Mitä valmisteltavaa vielä on valmistelun aloittamisessa?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annan kaksi puheenvuoroa vielä ja sitten ministereille vastauksia, ja sitten jatketaan.

12.31 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus todella on ollut todella epälooginen täällä. Edellinen ryhmäpuheenjohtaja koko ajan vaatii lisää rahaa teihin raiteiden sijaan, ja samaan aikaan nykyinen ryhmäpuheenjohtaja on täällä puheissaan vaatinut lisää rahaa raiteisiin, ja sitten vielä esityksissä vaaditaan lisää raiteisiin ja samaan aikaan lisää teihin.

Mutta joissain asioissa kokoomus sentään on looginen. Viime kaudella kokoomus leikkasi kansaneläkkeistä sekä indeksijäädytyksillä että tasoleikkauksilla ja nyt loogisesti edelleen vastustaa sitä, että kansaneläkeläisten asemaa parannettaisiin. [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!]

Arvoisa rouva puhemies! Sen sijaan olin hämmästynyt edustaja Zyskowiczin puheenvuorosta, jossa hän moitti Kelan byrokratiaa siitä, että siihen laitetaan lisää rahaa. Sieltä valitettavasti tulee paljon virheellisiä päätöksiä, etuuskäsittelijät ruuhkautuvat, aikarajoissa ei pystytä tekemään päätöksiä. Tähän asti edustaja Zyskowicz on tunnettu oikeusvaltion puolustajana. Eikö ole oikein, että tulee hyvin valmisteltuja, oikeellisia päätöksiä? [Puhemies koputtaa] Nyt te asetitte köyhät eläkeläiset ja syrjäytyneet nuoret vastakkain. [Puhemies: Aika!] Se on aivan ennenkuulumatonta. [Sari Sarkomaa: Puhutte vastoin kokoomuksen vastalauseita!]

12.32 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän politiikkaa vaivaa uskottavuusvaje, kun seuraa tätä toimintaa. Oliko se kokoomus, joka lupasi

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

— oliko se vuonna 2007 — 500 euroa palkankorotusta sairaanhoitajille? [Ben Zyskowicz: Väärä tieto!] Oliko tällainen lupaus silloin? [Paavo Arhinmäki: Oli!] Nyt te olette luvanneet, hyvä hallitus ja SDP, tämän vappusatasen, ja se on kuihtumassa todellakin.

Sain viestin Pohjois-Karjalasta entiseltä lähihoitajalta, joka totesi näin: ”Selvitään jotenkin hautaan asti, meidän emme ahnehdi.” Millä tavalla tuette sitä, että eläkeläiset, pienituloiset ikäihmiset, pärjäävät tulevaisuudessa? Eläkeläiset köyhtyvät. He sinnittelevät siellä — ostavatko ruuan vai sen lääkkeen. Kyllä tämä toteamus nyt sydäntä kylmää, että ”selvitään hautaan asti jotenkin”. Unohdammeko me oman kansan? Miten te, hallitus, vastaatte tähän hätähuutoon, mikä tulee siis Pohjois-Karjalasta lähihoitajalta?

Ja kyllä, kukkaro on edelleen auki [Puhemies koputtaa] ja odottaa sitä sairaanhoitajien 500 euron palkankorotusta, jonka te lupasitte. [Puhemies: Aika!] Olin myös itse keskustelussa, jossa siitä puhuttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastauspuheenvuoro, pääministeri Rinne, 3 minuuttia.

12.34 Pääministeri Antti Rinne: Arvoisa puhemies! Ensinnä edustaja Juvoselle eläkeläisten asioista. Edustaja Juvonen, vastaisin nyt muutaman sanan teidän äskeiseen kysymykseenne: Tämä hallitus tulee palauttamaan pienemmälle tasolle omavastuuosuuksia, mitä edellinen hallitus nosti. Nyt tullaan siis helpottamaan eläkeläisten asemaa. Myös indeksikorotukset tullaan toteuttamaan täysmääräisinä, ja ensimmäinen osio eläkeläisten satasta tulee toteutumaan joka tapauksessa 2020 alussa, siis ensimmäinen osio tästä satasta tulee toteutumaan vuoden 2020 alussa. [Timo Heinonen: Onko se 50 euroa?] — Minä luulen, että ministeri Pekonen, joka vastaa valmistelusta tähän liittyen, vastaa vähän tarkemmin, miten tämä tullaan toteuttamaan. — Lähtökohta on se, että sinne tuhanteen euroon asti 50 euroa ja sen jälkeen vielä useita kymmeniä euroja sinne 1 400 euroon asti kuukaudessa lisää eläkettä. Tämä tullaan toteuttamaan tavalla tai toisella.

Eläkejärjestelmään liittyen, edustajat, haluan sanoa sen, että nyt ei kannata sotkea kahta asiaa. On tämä kansaneläkkeen, takuueläkkeen korotuksen kautta toteutuva eläkkeitten tasokorotus, joka johtuu siitä, että eläkejärjestelmässä on ollut isoja aukkoja erityisesti naisten näkökulmasta. Perhevapaajärjestelmän kautta ei ole kertynyt ennen vuotta 2005 laisinkaan eläkkeitä, vuodesta 2005 lähtien muutama satanen kuukaudessa perhevapaajärjestelmän puitteissa. Liian pienet palkat ja eläkejärjestelmän puutteet ovat johtaneet siihen, että satojatuhansia naisia on liian pienillä eläkkeillä, ja sitä tässä hallitus haluaa korjata näillä omilla päätöksillään. Sitä tullaan viemään eteenpäin tulevien vuosien aikana niin pitkälle, että se nettosatanen sieltä jollakin tavalla näille ihmisille tullaan saamaan esille.

Tällä ei tavoitella mitään muutosta työeläkejärjestelmään. [Timo Heinonen: Te lupasitte sen!] Hallitusohjelmassa on kirjaus siitä, että työeläkejärjestelmän osapuolten kanssa neuvotellaan kolmikantaisesti, löytyykö eläkejärjestelmästä mahdollisuuksia rahoittaa näitä eläkejärjestelmän puutteita, jotka liittyvät naisten eläkkeisiin tulevaisuudessa. Voidaan-ko sieltä rahoittaa, en tiedä vielä. Me emme tule laittamaan pakkolakeja, [Timo Heinonen: Miksi lupasitte sen?] emme tule pakottamaan kolmikantaosapuolia tekemään jotakin.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Myönnän minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron ministeri Pekoselle.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

12.36 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten todettu, hallitusohjelmassa on päätetty pienten eläkkeiden korottamisesta, ja valmistelu on jo käynnissä. Tämän uudistuksen toimeenpanoaikataulu on erittäin tiukka. Sen toteutuksen valmistelu on jo tässä kuluvana vuonna aloitettu, ja sen takia tähän on nyt myös varattu euroja. Me haluamme, että tämä uudistus voi tulla voimaan heti vuoden 2020 alusta. Te kaikki hyvin tiedätte, että kaikki uudistukset maksavat, ja tässä myös tämä aikataulu, joka on kireä, myönnän, asettaa omat haasteensa.

Minun mielestäni hallitus on tehnyt tässä erittäin tärkeän arvovalinnan. Me haluamme tehdä tämän valmistelun huolellisesti, jotta nämä pienimmät eläkkeet saadaan korotettua heti vuoden 2020 alusta, ja sen takia me satsaamme myös rahaa tähän valmisteluun. Ensi vuoden alussa tätä takuueläkettä tullaan korottamaan 50 eurolla. Muilta osin tämä valmistelu on vielä käynnissä ja sitä selvitetään, ja sen takia yksityiskohtiin palataan myöhemmin, mutta uskon, että ennemmin kuin myöhemmin. [Paavo Arhinmäki: Kumpi kokoomukselle ei käy, eläkkeiden leikkaus vai huolellinen valmistelu?]

12.37 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pääministeri jo vastasi tuohon työllisyystilanteeseen, eli työllisyyttä seurataan koko ajan, ja totta kai hallitus ryhtyy toimiin siinä tilanteessa, jos nähdään, että ei olla sillä kasvun linjalla, jota meidän ohjelmamme edellyttää.

Mutta sitten edustaja Vähämäki kysyi poikkeuksellisista taantumatilanteista. Meillä on ohjelmassa olemassa poikkeuksellisen taantumapuskuri, joka poikkeuksellisissa tilanteissa otetaan käyttöön talouspoliittisen ministerityöryhmän päätöksellä sen jälkeen, kun valtiovarainministeriö, Suomen Pankki, taloustutkimuslaitokset ovat kertoneet oman kantansa. Se ei ole suhdannepuskuri, vaan poikkeuksellisesta, ulkopuolelta tulevasta taantumasta johtuva.

Sitten edustaja Adlercreutz kysyi energiaverouudistuksesta. Energiaverouudistus valmistellaan valtiovarainministeriössä, se tehdään kokonaisuutena ja siihen palataan syksyllä.

12.39 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkanen totesi, että lisätalousarvion aikataulu niin hallituksen kuin eduskunnan osalta on ollut erittäin nopea. Se on aivan totta. Me olemme tehneet päätöksiä nopeasti ja nyt täällä keskustelemme jo ennen eduskunnan kesätaukoa.

Sitten edustaja Laukkanen kuten myös edustaja Multala kysyivät liittyen tähän Espoon kaupunkirataan ja toisaalta hankeyhtiöihin. Kuten olen aikaisemmin tässä salissa todennut, tätä Espoon kaupunkiratakysymystä tarkastellaan osana länteen suuntautuvaa hankeyhtiötä, eli tämä valmistelu on käynnissä. Ja mitä tulee siihen, onko hankeyhtiöt mahdollista heti laittaa liikkeelle, mitä selvityksiä vielä tarvitaan, voin sanoa, kun olen tähän asiaan nyt erittäin syvällisesti perehtynyt, että tässä on edelleen vielä selvittävää. Näiden hankeyhtiöidenhän pitää olla elinkelpoisia, niiden pitää olla sellaisia, että ne kykenevät näitä hankkeita niin suunnittelun kuin toteutuksen osalta sitten aikanaan viemään eteenpäin, ja tässä on vielä selvittävää. Haluan tämän perusteellisesti käydä läpi ennen kuin hankeyhtiöitä varsinaisesti perustetaan. [Puhemies koputtaa]

Ja vielä tästä hankkeiden alueellisesta jakautumisesta: Olemme tunnistanee tämän kysymyksen, tiedän nämä tarpeet erityisesti esimerkiksi Lapin osalta, ja kyseessä ei ole

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

vain tie- ja väyläverkosto, vaan kyse on myös tietoliikenneyhteyksistä [Puhemies koputtaa] Kainuun, Itä-Lapin, Ylä-Lapin osalta. Tämä on tunnistettu.

12.40 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Antti Rinne, pääministerimme, te vastaatte tietysti täällä omista puheistanne, ja siltä osin on mielestäni aika kohtuutonta siirtää vastuuta esimerkiksi näistä eläkekysymyksistä vastuuministerille tai työmarkkinaosapuolille. Te lupasitte ennen vaaleja pienituloisille eläkeläisille satasen korotuksen, ja nyt näyttää siltä, että se on puolittunut viisikymppiseksi, ja nyt on käymässä erittäin epäselväksi se, onko sekään toteutumassa. Lisäksi eduskunnalla on oikeus saada tietää, millaista mallia Kela on määrätty valmistelevaan, mikäli eduskunnalta edellytetään, että Kelan hallinnollista rahoitusta merkittävästi korotetaan. Eli mitä mallia Kela on määrätty valmistelevaan, mihin tätä rahaa tarvitaan siinä eläkejärjestelmän kehittämisessä? Toivoisin, että vielä saataisiin tässä salikeskustelussa selkeä vastaus siihen, millaisella mallilla lähdetään edistämään pienituloisten eläkeläisten asemaa.

12.41 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaalien jälkeen menolupaukset muuttuvat usein saataviksi, kuten on käynyt tässä eläkeläisten vappusatosen tarinassa. Totuus on kuitenkin se, että vaalien aikana se satanen vielä oli sosiaalidemokraattien vaalikoppien kahvipöydällä, mutta nyt se on muuttumassa kouralliseksi kolikoita. Se, miksi se on muuttumassa, johtuu siitä, että sosiaalietuudet kuitenkin katsotaan yleensä myös ensin päältä pois. Jos esimerkiksi on tullut asumistukea tai muuta sosiaalista etuutta, niin tavallaan sieltä päästähän se on poissa, ellette tee jotain erityislainsäädäntöä tai säädöstä sille, että ne rahat saadaan pitää näitten päälle. Todellisuudessa ostovoima on heikentynyt hyvin monelta suomalaiselta ja erityisesti eläkeläiseltä, koska vuosien saatossa esimerkiksi ruuan hinta on nousemassa, asumisen hinta nousee, polttoainevero nousee, ja sen lisäksi muistetaan, että kaikkein suurin ongelma eläkeläisten kurjuudessa on Lipposen hallituksen aikainen taitetun indeksin alullepano, [Puhemies koputtaa] joten kyllä teillä hallituksella vielä paljon töitä on, että nämä asiat saadaan korjattua. Toivon, että onnistutte siinä.

12.42 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minä totean sen, että on hyvä alku tältä hallitukselta, että lähdetään kunnon lisätalousarviolle liikkeelle erityisesti tämän liikennepuolen osalta. Niin kuin me kaikki tiedämme, meillä on ympäri Suomea miljardien ja miljardien eurojen edestä hankkeita, ja nyt tällä lisätalousarviolle aletaan purkaa tätä sumaa. Eli se on erittäin, erittäin hyvä asia.

Mitä tulee sitten siihen, onko raidehankkeita liikaa, niin me tiedämme sen, että meillä on sekä raide- että tiehankkeita erityisen paljon ja raidehankkeet eivät ole koskaan kovin pieniä, muutamien miljoonien eurojen hankkeita, mutta ne ovat aivan välttämättömiä sekä henkilöliikenteen että myös tavara- ja raaka-ainekuljetusten kannalta.

Mutta sitten haluan todeta tästä vähän vastakkainasettelusta, että en pidä järkevänä raide- ja tiehankkeiden vastakkainasettelua — ei siinä ole mitään järkeä, molemmilla on tarpeita — ja samalla tavalla myös tästä pienten eläkkeitten kysymyksestä ajattelen kyllä niin, ettei ole kyllä fiksua, että me täällä asetamme vastakkain lapsiperheitä ja pieneläkeläisiä.

12.43 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vähän kysellä, onko syntymässä uusi politiikkalohko maahanmuuttopolitiikan saralle, nimittäin tämmöi-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

nen kuin uudelleen kotouttaminen. Tämä termi ilmeni tuosta eilen käsitellystä EU-pj-kauden ohjelmasta, jossa tosiaan Rinteen hallitus haluaa, että panostetaan tällaiseen uudelleen kotouttamiseen. Se on minusta jo terminä aika vaikeasti käsitettävä, koska Suomihan jo panostaa veronmaksajan rahoja täällä laittomasti maassa oleviin ja sitten kun laittomasti maassa olevat on palautettu kotimaahan, niin sitten heihin halutaan panostaa lisää siellä Irakissa. Uudelleen kotouttaminen, mitä se merkitsee? Pitää kotoutua jonnekin, missä on elänyt koko elämänsä. En näe siinä mitään järkeä.

Tässä pääluokassa 26 perustetaan nyt kuitenkin uusi virkamies. Uusi suomalainen virkamies siis lähetetään Irakiin toimimaan paluuasiantuntijana, ja hänen tehtäviinsä kuuluu ymmärtääkseni muun muassa työllistämisen avustaminen. On käsittämätöntä, että suomalainen virkamies lähetetään Irakiin toimimaan niin kuin irakilaisena työvoimavirkamiehenä, lähetetään antamaan apua sinne.

Kysyisin sisäministeri [Puhemies koputtaa] Ohisalolta tähän selvennyksen: [Puhemies: Aika!] mitä tämä virkamies tekee ja mihin hallitus tällä pyrkii?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Ohisalo, vastauspuheenvuoro, 3 minuuttia.

12.45 Sisäministeri Maria Ohisalo: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Taviolle kysymyksestä. Ajatus siitä, että Irakin päässä uudessa suurlähetystössä olisi tällainen virkahenkilö selvittämässä näitä palautuksiin liittyviä kysymyksiä, liittyy siihen, että Suomi on eurooppalaisittain sitoutunut palautuspolitiikkaan osana turvapaikkapolitiikkaa. Me saamme nämä prosessit toimiviksi kaikinensa. Olen aiemmin täällä painottanut sitä, että turvapaikkaprosessin täytyy jo lähtökohtaisesti toimia niin hyvin, että siellä on jokaiselle hakijalle tarpeeksi tietoa saatavilla, siellä on tarpeeksi avustusta ja tarpeellisen pitkät ajat, jolloin tätä tietoa myös tuodaan pöydälle.

Sen lisäksi, että turvapaikkaprosessi laitetaan kuntoon — hallitusohjelma viittaa monessa kohdassa siihen, että ihmisoikeudet toteutuvat ja perusoikeudet toteutuvat — tämä määräraha koskee nimenomaan sitä, että Irakin päässä sitten käydään niitä neuvotteluja siitä, kuinka palautuksia myös jatkossa pystytään paremmin toteuttamaan. Eli tällä hetkellä on maita, joilla on sopimuksia Irakin kanssa, ja maita, joilla ei ole. Se sopimus itsessään ei välttämättä aina tarkoita sitä, että palautukset onnistuisivat kovin hyvin, eli siellä on valtavaa vaihtelua myös jäsenvaltioiden välillä, ja totta kai tässä käydään myös kansainvälisiä keskusteluja muiden jäsenvaltioiden kanssa. [Ville Tavo: Mitä se tekee se virkamies?]

12.46 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä on käyty paljon keskustelua eläkkeistä, ja uskon kyllä, että salissa vallitsee yksimielisyys siitä, että kyllä me haluamme nostaa pienimpiä eläkkeitä. Ja aivan niin kuin pääministeri totesi, pitää puhua kahdesta eri asiasta: takuueläke on yksi asia, ja sitten työeläkkeet ja kansaneläkkeet ovat oma asiansa.

Edustaja Lohi puhui teknisistä ratkaisuksista — jäämme mielenkiinnolla odottamaan, mitä se tekninen ratkaisu sitten tarkoittaa. Siis kysehan on rahoituksesta. Niin kuin me kaikki tiedämme, raha ei tule seinästä, vaan se pitää ottaa jostain. Haluaisin kysyä pääministeriltä: mikä on teidän arvionne, johtaako tämä nyt siihen, että työeläkemaksut nousevat, vai johtaako se siihen, että eläkeikää joudutaan myöhentämään, että tämä saadaan rahoitettua?

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

12.47 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Östman, kysymyksestä. Tämä oli tärkeä kysymys, tämä selventää nyt tämän koko asian.

Hallitus on varannut 183 miljoonaa euroa tähän pienten eläkkeitten tason korottamisen ensimmäiseen erään — ensimmäiseen erään siitä kokonaisuudesta 183 miljoonaa euroa. Se on tarkoitus toteuttaa. Yksi tekninen vaihtoehto on toteuttaa se sillä tavalla, että kansaneläkkeen suojaosaa korotetaan x-kymmentä euroa, jotta tämä korotus toteutuu, siis kansaneläkkeen suojaosaa. Se ei puutu laisinkaan eläkejärjestelmään, ei työeläkejärjestelmään laisinkaan, mutta johtaa siihen, että pienimpien työeläkkeittenkin taso tulee korottumaan tämän kansaneläkkeen suojaosan korotuksen kautta. [Eduskunnasta: 50 euroa!] — Takuueläkkeitä tullaan korottamaan viidelläkymppillä. Sillä saadaan suoraan se nettovaikutus.

Joku kysyi äsken täällä sitä, miten nämä sosiaaliuudat tulevat käyttäytymään. Lainsäädännöllä tullaan huolehtimaan siitä, että esimerkiksi asumistuki ei tule muuttamaan tämän rahan suuruutta. Elikkä asumistuki ei tule vähentymään eikä vaikuttamaan tämän korotuksen suuruuteen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mistä se raha tulee?] — Se 183 miljoonaa tulee kattamaan nämä. [Timo Heinonen: Ei piisaa!]

12.48 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on esitetty perusteltuja epäilyjä, riittääkö tämä 180 miljoonaa euroa edes siihen viiteenkymmppiin vai mennäänkö kesäkymmppiin. Pääministeri aiemmin sanoi, että tavalla tai toisella riittää.

Minusta edustaja Lohi piti aiemmin hyvä puheenvuoron, kun sanoi, että nämä asiat pitää perusteellisesti valmistella ja järkevästi edetä tämän eläkeasiankin kanssa. Siihen nähdessä on erikoista, että jo nyt tässä vaiheessa halutaan varata tietojärjestelmien rakentamiseen ja testaukseen eläkkeiden korotuksen osalta 5,5 miljoonaa euroa, kun ei vielä tiedetä, tehdäänkö tavalla tai toisella vai harkitusti vai ei-harkitusti asia, niin että se on kestävä ja niin että se on oikeudenmukainen myös muita eläkkeensaajia kohtaan.

Sen takia kokoomuksen aloitteessa lähdetään siitä, että koska kiireellisiäkin hankkeita on, niin niihin pitäisi lisäbudjetissa ensisijaisesti satsata. Sen takia yhteisessä aloitteessa me lähdemme siitä, että kuokka maahan Espoon kaupunkiradan osalta nyt, ja tämä on meidän yhteinen linjamme. Se on kiireellisin hanke infrassa eteenpäin.

Kysyisin tässä myös valtiovarainministeri Lintilältä ehkä pitkän ajan kannalta vielä tärkeämpää asiaa: missä ovat rahat ammatillisen koulutuksen opettajille kehityksessä 2023, [Puhemies koputtaa] kun opetusministeri lupasi toissapäivänä, [Puhemies: Aika!] että myös 2023 opettajilla on palkkausrahat?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Valiokunnan puheenjohtaja Koskinen.

12.50 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt toistuu jatkuva väärinkäsitys. Tämä 5,5 miljoonaa Kansaneläkelaitokselle on tarkoitettu jo esityksen mukaisesti kattamaan kaikkia hallitusohjelmaan sisältyviä Kelan toimeenpantavaksi tarkoitettuja uudistuksia. Se on siirtomääräraha, käytettävissä kolme vuotta. Ei ole kukaan esittänyt, niin kuin edustaja Mykkänen väitti, että tämä 5,5 miljoonaa käytettäisiin nyt pelkästään tähän viidenkymmen tekniseen toteutusmalliin.

Pitää huolella ministeriössä valmistella esitykset, ja Kansaneläkelaitos on toteuttava organisaatio. Tässä on hyvä, että siellä on jo nyt ennalta tiedossa, että on varauduttu sille tuleviin lisätehtäviin, mutta eiväthän he lähde sieltä hypoteettisesti rakentamaan jotain omaa

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

malliaan, josta edustaja Sarkomaa on vaatinut esityksiä. Kyllähän se kuuluu hallitukselle ja ministeriölle, joka valmistelee ja vertailee erilaisia vaihtoehtoja, ja sitten hallitus tuo esityksen, ja sitten Kela valmistautuu sen mallin toteuttamiseen, samoin näiden puolen tusinan muun Kelan toimeentuloetuuden, jotka joudutaan tämän hallitusohjelmakauden aikana panemaan toimeen. [Antti Lindtman: Luulen, että nyt tämä asia tuli selväksi!]

12.51 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minulle on nyt ainakin jäänyt täysin epäselväksi se, kannattaako kokoomus ylipääntensä pienituloisten eläkeläisten aseman parantamista. Paljon keskustellaan tästä rahan riittävydestä, hyvä niin, mutta kyllä suomalaisilla eläkkeensaajilla on oikeus tietää, kannattaako kokoomus heidän asemansa parantamista. [Kokoomuksen eduskuntaryhmästä: Totta kai kannattaa!] Viime vaalikeväänä ei varmasti kenellekään meistä jäänyt epäselväksi se, että tälle parannukselle on todella aito tarve. Sille on todella kova tarve pienituloisten eläkkeensaajien keskuudessa.

Ja mitä tulee tähän Kelan toimintamenojen nostoon ja sen määrärahan lisäykseen: mihinkä unohtui se, minkälaisiin ongelmiin Kela joutui sinänsä tarpeellisen toimeentulotuen perusosan siirron myötä, kun se siirrettiin Kelaan? Prosessit ja henkilöstö joutuivat erittäin kovalle. Uskon siihen ja olen aivan varma siitä, että nämä Kelan toimintamäärärahojen korotukset tulevat todella aitoon tarpeeseen, jotta nämä kansalaisille tärkeät päätökset saadaan hoidettua lain mukaisesti

12.52 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös perussuomalaiset kantavat suurta huolta pienituloisten eläkeläisten toimeentulosta, ja me olemme kyllä tyytyväisiä siihen, että hallituksella on ainakin lupaustensa mukaan tarkoitus korottaa kaikkien pienimpiä eläkkeitä. Valitettavasti tässä lisätalousarvioesityksessä ei ole kuitenkaan vielä ainakaan tässä vaiheessa otettu mitään kantaa eläkekorotukseen, vaan ainoastaan tähän tietojärjestelmien kehittämiseen. Toivottavasti viimeistään sitten, kun syksyllä ensi vuoden varsinainen talousarvio tulee eduskunnan käsittelyyn, on jo selkeät määrärahat tähän eläkekorotukseen.

Pääministeri tässä edellä sanoi, että vaadittava summa edes tähän osittaiseen viidenkymppin korotukseen olisi 183 miljoonaa euroa. Vertailun vuoksi nyt todettakoon, että esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmisteluun on käytetty jo monena vuonna vähintään 150 miljoonaa euroa, mutta valmista ei ole tullut, ei ole vielä näköpiirissä. Kyllä me perussuomalaiset katsomme, että näitäkin uudistuksen valmisteluun käytettäviä määrärahoja tulisi käyttää erittäin harkitusti ja käyttää rahat sitten tarpeellisempiin kohteisiin.

12.53 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä ihan ensimmäiseksi on pakko todeta, että minua suuresti ihmetyttää ylipääntään tämä kokoomuksen halveeraava puhetapa, kun me keskustelemme yleensäkin täällä pienimpien eläkkeiden korottamisesta. Tässä keskustelussa on nyt jo moneen otteeseen todettu, paitsi valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan toimesta myös muiden toimesta, että tällainen pelottelu, että nyt tämä pienimpien eläkkeiden korottaminen olisi romuttamassa meidän nykyisen eläkejärjestelmän, ei pidä paikkaansa. Sekä edustaja Heinonen että edustaja Sarkomaa olivat pari päivää sitten itse kokouksessa, [Sari Sarkomaa: Oletteko lukenut hallitusohjelman?] jossa Kelan asiantuntija nimenomaan totesi, että tämä pienimpien eläkkeiden koro-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

tus toteutetaan tasokorotuksena, ja se vaatii toki sen oman valmistelunsa, koska siihen liittyy myös muita etuisuuksia, kuten rintamalisä tai asumistuki. Mutta hallituksen tahtotila on nimenomaan se, [Timo Heinonen: Mutta ei tahtotila riitä, nyt tarvitaan tekoja!] että pienimpien eläkkeiden korottaminen ei syö näitä muita etuisuuksia, ja tähän ollaan myös sitouduttu. Mutta tämä keskustelu ei kulje kaikilta osin ihan asianmukaisella tasolla.

12.54 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu, että demarit eivät oikein halua puhua näistä eläkelupauksista, mutta me haluamme puhua nyt nimenomaan siitä, mitä te, pääministeri Rinne, olette luvannut. Te lupasitte kaikille alle 1 400 euroa eläkettä saaville 100 euroa puhtaana käteen. Sitten se puolitettiin, loppu sysättiin muiden vastuulle, ja nyt näyttää, että puoletkin vielä tulee puolittumaan. [Sosiaalidemokratien ryhmästä: Mikä kokoomuksen linja on?] Ja kun tässä on kysytty, miten tämä toteutuu, niin Kelan päämatemaatikko Tapio Isolankila toteaa, että yhtälö ei toimi. Ja kun te äsken sanoitte, että rahaa on vielä paljon kaikkeen muuhunkin tästä 183 miljoonasta menossa, niin kysyn nyt vielä valtiovarainministeri Lintilältä: tuleeko 1.1.2020 kaikille alle 1 000 euroa eläkettä saaville 50 euroa nettona lisää, minkä Rinne on luvannut, minkä hallitus on luvannut, vai onko se se, mitä Kelan asiantuntijat toteavat, että se supistuukin muutamaa kesäkymppiin?

12.55 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luin jostain ledestä, että kokoomus on siirtymässä takaisin oikealle, poliittiseen oikeistoon, [Ben Zyskowicz: Taas! — Arja Juvonen: Me ollaan kyllä kaikkein eniten oikealla!] ja nyt kun teitä kuuntelen, niin tiedän, että joukossa on kokoomuslaisia edustajia, joiden omaatuntoa koluttaa. Minä haluan uskoa, että monet kokoomuslaisista äänestäjistä ymmärtävät, kuinka oikeassa hallitus on pyrkiessään nostamaan pieniä kansaneläkkeitä ja työeläkkeitä. Se ei ole nyt maailman tärkein kysymys, maksaako se 180 miljoonaa vai 200 miljoonaa. [Välihuutoja] Ei todellakaan ole näin! Kysymys on siitä, että meillä on kymmeniätuhansia eläkeläisiä, jotka mennessään apteekkiin keskustelevat muitten kanssa siitä, riittävätkö rahat ruokaan vai ostanko nämä lääkkeet, ja me haluamme korjata tämän yhteiskunnallisen epäkohdan, joka on melkein numero yksi meillä. [Puhemies koputtaa] Meillä on liikaa pienituloisia köyhiä eläkeläisiä, [Puhemies: Aika!] ja tämä hallitus tulee korjaamaan tämän epäkohdan, [Puhemies: Aika!] vaikka kokoomus sitä vastustaa. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jos näissä aikarajoissa ei pysytä, me alamme laittaa kiinni mikrofonin täältä.

12.57 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin mielenkiintoista kuunnella, keskusteluhan on äitynyt jopa vilkkaaksi. Voisin kuitenkin sanoa, että ensinnäkin kiitän ministeriä kaikista tiehankkeista, kiitän hallitusta siitä, että eläkeläisille ”pyritään”, edustaja Gustafssonin mukaan ”pyritään”, saamaan helpotuksia.

Nyt ihmettelen, kun täällä puhutaan vappusatasesta ja kokoomukselta on tullut hienoja hienoja kevennyksiä tästä vappusatasesta — ainoastaan ”riksaropo” on nyt vielä käyttämättä — että jos me todellakin haluamme tässä salissa sen vappusatasen toteuttaa, niin meillä on siihen rahaa. Se löytyy näin, [Puhuja napsauttaa sormiaan] ja tuolla kameran takana sadattuhannet, miljoonat ihmiset tietävät, mistä se löytyy: tässä salissa puhutaan 180

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

miljoonan sijoituksesta eläkeläisille, kun samaan aikaan Afrikkaan ollaan valmiita lyömään 700 miljoonaa. — Kiitos. [Pia Viitanen: Paljonko perussuomalaiset veivät Kreikkaan?]

12.58 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa rouva puhemies! Espoon kaupunkirata on mainittu tässä useassa opposition puheenvuorossa, ja itsekin pidän hanketta tärkeänä, mutta muistutan, että nyt käsittelemme lisätalousarviota. Tässä moni tie-, väylä- ja ratahanke odottaa rahaa, mutta tämä hallitus ehtii kyllä myöntää niille budjettivaroja myöhemminkin.

Edustaja Laukkanen piti hallituksen vauhtia liian kovana ja epäili, että työntekijät eivät pysy mukana. No, muun muassa tästä syystä Kelalle on nyt esitetty melkein 10 miljoonaa toimeentulotukihakemusten käsittelyyn ja vuosilomasijaisten palkkaamiseen.

12.59 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustalaisena kansanedustajana olen hyvin iloinen siitä, että toteutuu tämä keskustan pitkään ajama linja siitä, että pienet eläkeläiset, ne kansaneläkeläiset, joilla todella on se pieni eläke, saavat nyt edelleen lisää sitä eläkettä. Takuueläkettä korotettiin vajaalla viidellä kymppillä Sipilän hallituksen aikana — erinomainen avaus — ja nyt tulee lisää. En jaksa ymmärtää sitä, jos joku näkee jotakin mörköä tässä asiassa. Tärkeintä on, että pienille eläkeläisille tulee rahaa lisää. Se on suurimmaksi osaksi käteenjäävää rahaa, iloitkaamme siitä.

Toinen asia, rатаinvestoinnit: Katsokaapa vaikka Luonnonvarakeskuksen, Luken, selvityksiä siitä, kuinka paljon jokainen metsästä tuleva motti tuo lisäarvoa suomalaiseen kansantalouteen. Lähes 120 euroa per motti tulee kansantalouteen lisäarvoa siitä, että harvennetaan ja uudistetaan metsiä. Ja ne kun tulevat suomalaiseen kansantalouteen lisänä, niin se pienentää maanteiden rasisitusta, mikä on taas sitten maantieliikenteen kannalta, teiden kestävyyden kannalta hyvä asia. Kannattaa nähdä asioiden yli aina.

13.00 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri täällä viittasi perhevapaaudistukseen ja siihen, että se toteutuessaan aikanaan parantaisi myös naisten eläkkeitä, työuran aikana kertyviä eläkkeitä. Jotta näin voisi tapahtua, perhevapaaudistuksen täytyy parantaa naisten asemaa työelämässä. Kysyn, arvoisa pääministeri: millä tavalla hallituksen suunnittelema perhevapaaudistus parantaa naisten asemaa työelämässä? En näe siinä tällaisia elementtejä. Toiseksi siitä puuttuvat myös perheiden kiipeästi kaipaamat joustot ja joustavuus arkeen.

Kokoomus haluaa toteuttaa perhevapaaudistuksen. Kokoomus on valmis panostamaan perheisiin. Perhevapaat on uudistettava kokonaisuutena ja siten, että perheiden arjen joustavuus lisääntyy ja naisten asema työelämässä todella paranee. [Puhemies koputtaa] Voitekko, arvoisa pääministeri, valottaa tätä?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Myönnän vielä kaksi debattipuheenvuoroa ja sitten ministereiden vastaukset, ja katsotaan, jos mentäisiin sitten puhujalistaan.

13.01 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hallitukselle hyvästä lisätalousarviosta ja valtiovarainvaliokunnalle hyvästä mietinnöstä.

Tässä on näistä väylähankkeista paljon keskusteltu, ja on hieno asia, että tässä lisätalousarviossa lähdetään niitä hankkeita viemään, mitkä ovat odottaneet pitkään ja mitkä on

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

hyvin suunniteltu. Nämä ovat pullonkauloja monessa maakunnassa, kuten Pirkanmaalla-kin Kolmostie on ollut tukkona muitten hankkeitten edistämiselle. Toki siellä on Ysitiien parantamista ja muitakin.

On erinomainen asia, että me saamme kolmosraiteen suunnitteluun pääradalle 11 miljoonaa. Mutta, hyvä sali, siinä menee kuitenkin kaksi plus kaksi vuotta ennen kuin tämä hanke on niin valmis, että kuokka menee maahan. Toivon, että tässä salissa jo ehkä uudet edustajatkin sitten hyväksyvät sen rahoituksen ja sen, miten lähdetään sitä viemään eteenpäin. Eli se ottaa oman aikansa.

Vielä toinen asia, tämä ammattikoulutuksen 20 miljoonaa: on erinomainen asia, että me saamme ohjaajia juurikin sen koulutuksen [Puhemies koputtaa] ja yrityselämän väliin, että saadaan osaavaa työvoimaa Suomeen.

13.02 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä on ennen kaikkea kyse nyt siitä, voivatko kansalaiset luottaa hallitukseen, voiko pääministerin lupaukseen luottaa. Ja tämä 180 miljoonaa, joka on nyt osoitettu tähän eläkelupauksen pitämiseen, ei siis tule riittämään. Meillä ei ole myöskään tietoa siitä, minkälaista mallia Kela valmistelee, ja meillä ei ole tietoa siitä, miten se loppuosa siitä 100 eurosta tullaan rahoittamaan. Kysymys on luottamuksesta, siitä, että te olette tämän luvanneet. Se oli merkittävä osa teidän vaalikampanjaanne, ja silloin kyse on siitä, voiko hallitukseen luottaa.

Mutta mitä sitten tulee hyvinvointiyhteiskunnan kestävyYTEEN, [Antti Lindtmanin välihuuto — Jukka Gustafssonin välihuuto] pienituloisten aseman varmistamiseen, tasa-arvoisen Suomen rakentamiseen ja säilyttämiseen, niin se ei ratkea millään muulla kuin korkealla työllisyysasteella. [Jukka Gustafsson: Samaa mieltä!] Kaikki tämä puhe on turhaa, jos meillä eivät ole työikäiset, työkykyiset töissä. Ja se, mikä puuttuu, on työllisyystoimet, ja kun puuttuu työllisyystoimet, puuttuu kaikki. Minä peräänkuulutan edelleenkin sitä — ja toivon, että työministeri Harakkakin kertoo sen — [Puhemies: Aika!] missä ne työllisyystoimet ovat.

13.03 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläkeläiset ovat todella pettyneitä, koska vaalikentillä luvattiin aivan jotain muuta. Toivon, että hallitus [Oikealta: Istuu hiljaa! — Ben Zyskiewicz: Keittää huttua vaan!] ottaa varsinkin pieneläkeläiset huomioon tomissaan.

Suomessa ei synny riittävästi lapsia. Kehitysmaissa ongelma on päinvastainen. Kehitysavun tarkoituksena ei voi olla passiivinen rahanjako, vaan sen tärkein tehtävä on pyrkiä vaikuttamaan konfliktien ehkäisyyn ja ratkaisemiseen, auttaa kohdemaita tulemaan toimeen omillaan. Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on tärkeä yksittäinen teko ongelmien ratkaisemiseksi. Kehitysavun tarjoamisen ehdoksi pitäisi asettaa väestönkasvun hallintaa sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon parantaminen, ja tätä perussuomalaiset esittävät vastalauseessaan. Kysynkin hallitukselta: Mitä mieltä olette tästä? Onko tämä hyvä ehdotus?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja debatin päätteeksi valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Koskinen.

13.05 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu on ollut vilkasta, mutta siinä on ehkä unohtunut se, että itse noista isoista summaluvuista val-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

tiovarainvaliokunta oli yksimielinen eli pidettiin suuruusluokka oikeana ja että satsataan tärkeisiin asioihin, jotka edistävät työllisyyttä.

Ehkä hiukan outo on nyt tämä kokoomuksen linja, että työllisyystoimiksi hyväksytään vain työ- ja elinkeinoministeriön pääluokalla olevat nimenomaiset työllistämistoimet. Aikaisemmin on yleisesti hyväksytty se ajatus, että investoinnit, varsinkin tällaiset talouskasvua hyödyttävät infrainvestoinnit, ovat työllisyysperusteisia määrärahakohdentamisia. Ja tässä juuri tehdään niin, perinteisen talousopin mukaisesti, että satsataan yhteiskunnan varoja sellaisiin investointeihin, jotka edesauttavat työllistymistä ja talouskasvua hyvin pitkällä tähtäimellä. Ja se perusasia ei saa unohtua, [Puhemies koputtaa] että tässä vauhditetaan tärkeitä investointeja koko yhteiskunnalle. [Ilkka Kanerva: Siis terveisiä hallitukselle!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten ministereille vastauspuheenvuorot. Pääministeri Rinne, riittääkö 2 minuuttia?

13.06 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko, haluan teille nyt todeta sen, että tämä satasen nettokorotus pienille eläkkeille on tulossa useammassa erässä, useamman vuoden aikana ja julkisen talouden tasapaino huomioon ottaen. Nämä kaikki asiat sisältyvät tähän lupaukseen, jonka olen antanut ja jota tämä hallitus on nyt viemässä eteenpäin useamman vuoden aikana, [Sari Sarkomaa: Leikataan sairaanhoitajien eläkkeitä!] useammassa erässä, huomioon ottaen julkisen talouden.

Tämä tullaan toteuttamaan, [Sari Sarkomaa: Työeläkejärjestelmän sisällä!] ja nyt ensimmäinen korotus on tulossa 2020 lähtökohtaisesti niin, että alle 1 000 euron eläkkeisiin 50 euroa ja siitä eteenkinpäin jotakin on tulossa. Tämä on siis se, mitä hallitus nyt on valmistelemassa. Meillä ei ole tällä hetkellä esitystä olemassa, vaan se esitys on valmisteilla. Me emme tuo tänne hötkeisemällä esityksiä, niin kuin jotkut hallitukset ovat tehneet. [Timo Heinonen: Oliko se Sipilän hallitus?]

Me haluamme myöskin perhevapaaudistuksen, josta en ole puhunut täällä pitkään, en sanaakaan tähän asti. Nyt puhun perhevapaaudistuksesta. Haluamme semmoisen perhevapaaudistuksen, joka mahdollistaa perheitten paremman yhteensovittamisen työelämän kanssa, joka vastaa nuorten naisten työelämätarpeisiin nykyistä paremmin, niin että työurat ja palkkakehitys voivat olla samanlaisia kuin nuorilla miehillä. Me haluamme korjata sen palkkaerotilanteen, joka tällä hetkellä syntyy erityisesti perhevapaan käyttämisestä sen takia, että miehet käyttävät niin vähän perhevapaaajärjestelmää. Me haluamme muuttaa nämä tilanteet. Mutta tämäkin halutaan tehdä kolmikantaisessa valmistelussa niin, [Arja Juvonen: Naisille työpaikkoja, pätäkötöitä!] että työmarkkinaosapuolet osallistuvat tähän keskusteluun, vievät asiaa eteenpäin. [Välihuutoja] Sen takia meillä ei nyt ole esittää täällä valmista mallia, [Puhemies koputtaa] koska tämä on valmistelussa.

Arvoisa puhemies! Haluan todeta sen, että hallituksen tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen monilla, monilla erilaisilla keinoilla. Täällä on käyty keskustelua nyt kahteen otteeseen siitä, mitä nämä keinot tulevat olemaan. Ne tulevat olemaan nyt tässä lisäbudjetissa sen kaltaisia keinoja, siis infrainvestointeja, jotka synnyttävät työllisyyttä. 7 600 henkilötyövuotta muistaakseni on nyt [Eduskunnasta: 7 400] — 7 400 henkilötyövuotta — tämän paketin kautta tulossa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Uusia?]

Ja me tulemme tuomaan ensi elokuussa, elokuussa 2019, budjettikeskustelujen yhteydessä uusia toimenpiteitä, joita valmistellaan kesän aikana kolmikantaisesti, niin kuin teh-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

dään siitä eteenpäinkin kevääseen 2020 asti. Mutta kolmikantainen valmistelu ei ole tämän homman ydin. Se on se, että tämä hallitus vastaa siitä, että syntyy vähintään 60 000 uutta lisätyöpaikkaa siihen perusuraan, jonka valtiovarainministeri on vahvistanut tälle tulevalle kaudelle. [Ilkka Kanerva: Tietenkin, totta kai! — Sari Sarkomaa: Entäs se työeläkejärjestelmä? — Jukka Gustafsson: 200 miljardia, hyvässä hoidossa!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Valtiovarainministeri Lintilä, 2 minuuttia.

13.09 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa nopeasta ja laadukkaasta työstä, niin kuin valtiovarainvaliokunnassa on aina perinteisesti ollut tapana. Kiitoksia siitä valtiovarainvaliokunnalle.

Sitten edustaja Mykkäselä kysymykseen siitä, missä ovat rahat ammatilliseen koulutukseen vuonna 2023: Syksyn kehysriihessä tietysti käydään läpi koko kauden rahat ihan normaalilla tavalla. Ilmeisesti viittasitte kertaluonteisiin rahoihin, ja niiden suhteen on niin, että valtiovarainministeri on pyytänyt ministeriöltä omat ehdotuksensa elokuun 23. päivään mennessä. Mutta lähtökohta on se, että siellä taisi olla 235 miljoonaa opetusministeriön luokalle laitettua, jota pystytään käyttämään viiden vuoden ajan. [Jukka Gustafsson: Juuri näin, ei olisi kokoomuksen kanssa onnistunut tämä!] Tämä on yksi näitä poikkeuksellisia, joissa on mahdollisuus viiden vuoden käyttämiseen.

Totta kai tämä tulee tekemään sen, että ministeriö varmasti käy sitten keskustelun siellä järjestäjien kanssa, ja toivon mukaan tällä saadaan, voisiko sanoa, pysyvää muutosta aikaiseksi. Kuten kaikki tietävät, me tarvitsemme tähän akuutimpaan hätään sen ensimmäisen avun tällä sektorilla. [Kokoomuksen ryhmästä: Eli se on siis pysyvä meno!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: No niin, tältä erää debatti on käyty. Mennään puhujalistaan. Me voimme käydä debattia vielä myöhemmin tänä päivänä, kun istunto jatkuu vielä kahdessakin osassa.

Ensimmäinen varsinainen puheenvuoro, edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

13.10 Anu Vehviläinen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä nopealla aikataululla tehty lisätalousarvioesitys on oikein kelpo esitys, ja kiitän myös valtiovarainvaliokuntaa ripeästä käsittelystä tämän osalta. Tämä lisätalousarvio tukee monella tavalla hallitusohjelman tavoitteita ensinnäkin työllisyyden edistämiseksi ja parantamiseksi ja myös liikenteen pullonkaulojen ratkaisemiseksi ja ammatilliseen koulutukseen panostamiseksi. Nämä ovat erittäin tärkeitä ja merkittäviä asioita.

Haluan sanoa vielä muutamia sanoja näistä liikennehankkeista. Ajattelen todellakin niin, että kun me tiedämme, että on niin valtavaan paljon isoja ja pienempiä hankkeita, niin hallituksen pitää lähteä heti alusta lähtien liikkeelle purkamaan tätä sumaa. Me tiedämme myös sen, että juuri tässä aivan, viime viikolla taisi olla, asetettiin 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatiminen, mikä on äärimmäisen tärkeää. Käsitykseni mukaan se tulee tänne eduskuntaan hallituksen käsittelyn ja parlamentaarisen työn jälkeen selonteon muodossa noin vuoden päästä. Se on tärkeää. Meille silloin hahmottuu hyvä kuva siitä, mitä tässä tulevina vuosina eikä pelkästään tällä vaalikaudella tehdään. Tosiaankin tämän suman purkaminen on tärkeä asia.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Itse katson, että raideliikenteen painotuksella tässä kohtaa on kyllä perusteensa. Ensinäkin henkilöliikenteen osalta me tiedämme, että meillä kaikilla on poliittista halukkuutta nostaa henkilöliikenteen käyttömääriä raideliikenteessä, meillä on pahoja pullonkauloja ja myös meidän asemanseudut, ratapihat ovat aika huonossa kunnossa ja ne vaativat työstämistä. Ja totta kai tavaraliikenteen raaka-ainekuljetusten kannalta raideliikenteeseen panostaminen on aivan välttämätöntä.

Siellä on monia kohteita. Itse ajattelen, että tässä haluan nostaa esille erityisesti Iisalmi—Ylivieska-sähköistytksen ja tämän kolmioraitteen. Se on ollut pitkään tavoitteena, ja nyt se menee eteenpäin. Itäsuomalaisena katson, että myös ne edellytykset, millä pystytään Kotka—Hamina-sataman kehittämistä edistämään, ja tässä tarkoitan raideyhteyttä Kouvolaa—Kotka—Hamina, ovat tärkeitä. Pitää katsoa riittävän kauas, jotta me ymmärrämme, minkälaisia verkostoja ja solmukohtia meillä kaiken kaikkiaan on. Pidän tietysti onnistuneena myös sitä, että Joensuun ratapiha on näissä ratapihahankkeissa tässä kohtaa mukana. Niistä haluan todeta yleisemmin sen, että meillä on tässä maassa kymmenittäin asemanseutuja, ratapihoja, jotka tarvitsevat korjausta, ja ne ovat väistämättä aika kalliita korjauksia.

Yksi tulppa tässä on ollut, että meillä ovat olleet maaomistusolosuhteet näillä ratapiha-alueilla, asemanseutujen kohdilla aika epävakaa ja ei mitenkään investointeja vauhditettavassa kunnossa. Valtiollakin meillä on ollut kolme omistajaa: osa on ollut VR:n omistuksessa olevaa, osa niistä on ollut Liikenneviraston ja osa sitten vielä Senaatin omistuksessa. Viime vaalikauden loppupuolella päätimme niin, että nämä valtionomistukset keskitetään samaan kohtaan, eli meillä on tämä Senaatin Asema-alueet Oy, joka pyrkii olemaan kehittäjäkumppani myös kaupungeille asemanseutujen kehittämiseksi. Tämä on erittäin tärkeää.

Pidän tärkeänä myös sitä, että lisätalousarviossa on pöytäkirjamerkintä näiden suurien sekä länteen, itään että pohjoiseen menevien hankeyhtiöitten ja miljardi-investointien osalta. Uskoisin, että täällä eduskunnassa on odotusta hallitukselle, että niissä pystyttäisiin tekemään linjauksia jo aika piakkoin syksyllä.

Sitten minä haluan todeta asian, joka on aika sensitiivinen. Täälläkin keskustelussa on taidettu mainita päärata. Minä ymmärrän sen, mikä merkitys Helsinki—Hämeenlinna—Tampere—Seinäjoki—Oulu-rataosuudella on, mutta te voitte ehkä kuvitella, että minulle itäsuomalaisena sattuu vähän suuhun puhua pääradasta, koska minulle ja monelle muulle edustajalle päärata siellä Itä-Suomessa on Karjalan rata, ja kun katson vaikka edustaja Eestilää, päärata on teille Savon rata, tai edustaja Kanervalle se on rata täältä Helsingistä Turkuun. Tämän ymmärrän historiallisista syistä, mutta tämä termi ”päärata” ei perustu sinänsä mihinkään. Aikanaan ensimmäinen rata rakennettiin Hämeenlinnaan Helsingistä, ja kai se sieltä sitten johtuu.

Ja aivan lopuksi: Pidän erittäin tärkeänä, että tässä lisätalousarviossa on varattu ja muutettu tämä sote-uudistuksen rahoitus: 211 miljoonaa, uusi momentin nimi. Se antaa mahdollisuuksia viedä tätä sote-uudistusta nyt eteenpäin.

13.16 Lulu Ranne ps: Arvoisa rouva puhemies! Rinteen hallitus on löytänyt sumusta suuren hillopurkin, josta riittää kaikille, olemattoman hillopurkin, joka avattiin jo hallitusneuvotteluissa, jotta kaikille nyt hallituksessa istuville voitiin antaa houkuttelevia mutta maamme tulevaisuuden kannalta katalia lupauksia. Kun muistelee hallitusohjelman uskottomuuksia, ei toki muuta osannut odottaakaan. Tästä on Suomen paras ja talousrealismi kaukana.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Jotta hillopurkin olemattomuus avautuisi, kannattaa muistella vähän mennyttä. Vuonna 18 budjetoitiin lisätalousarvioineen hieman yli 3 prosentin verotulojen nousu, eli siis aikana, jolloin talous kehittyi tosi positiivisesti. Budjetoituihin verotuloihin ei kuitenkaan lopulta päästy, ja valtion vuoden 18 tilinpäätöksessä verotulojen kasvu jäi alle sen 3 prosentin. No, tämän vuoden budjettiin ladattiin selkeästi viime vuotta kovemmat odotukset ja jopa 3,7 prosentin verotulokasvu. Talouskasvu alkoi kuitenkin hidastua vuoden lopulla, ja joulukuussa valtiovarainministeriön makroennusteen mukaan talouskasvu oli jäämässä aikaisempia arvioita hitaammaksi. No, Sipilän hallitus reagoikin tähän ja korjasi verotuloarviota alaspäin lisätalousarviossa 2019. Se oli talousrealismia, kiitos siitä. Viisas teko. Nyt sen ensimmäisen lisätalousarvion jälkeen kaikki ennustuslaitokset ovat kertoneet talouden kasvun hidastuvan selkeästi odotettua nopeammin — siis kaikki.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän tulisi nyt kaikkien ymmärtää, että kasvu on taantumassa. Tiedämme, että verotulojen kasvu ei voi kiihtyä, kun talouden kasvu hidastuu. Työllisyysasteeseen viitataan usein. Työllisyysasteen jatkuvan parantamisenkaan varaan ei voi laskea, työllisyysastehan paranee itseksensä, kun työikäisten määrä laskee. Ei se työllisyysaste niitä veroja maksa, vaan työlliset.

No, hallitus esittää lukuisista talousratkaisuksista piittaamatta, että ansio- ja pääomaverotulot kasvaisivat tämän lisätalousarvion kanssa 6,5 prosenttia verrattuna 18 tilinpäätökseen, siis sellaiseen aikaan verrattuna, jolloin meillä meni hyvin. Talous oli kiihdytyskaisuilla. Luvataan lisää hilloa, siis luvataan lisää hilloa, jota ei ole eikä tule. Tämä ei ole talousrealismia. Vaikuttaa siis pahasti siltä, että Rinteen suuri hallitus suurine apujoukkoinen on vienyt ja virkamiehet ovat vikisseet.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus yrittää epätoivoisesti luoda mielikuvaa siitä, että talous on hanskassa, tuuppaamalla lisätalousarvioon lisätuloja tilanteessa, jossa niiden toteutuminen on enemmän kuin epävarmaa. Tällä olemattomalla hillolla rahoitetaan sitten hyvää, jotta hallituskumppanit ja äänestäjät olisivat tyytyväisiä, ja tietenkin yritetään jarruttaa heikkenevää kannatusta, sehän on selvää. Pääministeri Rinne lähti pelaamaan uhkapelejä hallitusohjelmansa kanssa, ja se pamahtaa naamalle jo ennen kuin hallitus ehtii tekemään juuri mitään. Ehkäpä pääministeri on ostanut aikaa lupaamalla kaikille hilloa siinä toivossa, että tässä kuitenkin kävisi hyvin, että hallituksen kuherruskuukausien, selvitysten ja suunnittelun aikana maamme talous nousisi, kuten vielä viime kesään asti näytti. Voin kertoa pääministeri Rinteelle ikävän totuuden: ei se nouse. [Aki Lindén: Pitääkö toivoa? — Ilkka Kanerva: Melkein kuin olisi ollut kokoomuslaista tekstiä!]

13.20 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Vihreiden edustaja Suomela vaikutti viittaavan aiemmin siihen, että vain maaseudulla saisi jatkossa ajaa autolla. Kuulostaa pahoin siltä, että cityvihreiden tavoitteena todella on rajoittaa kaupunki- ja kehysalueilla toimelaiden suomalaisten pääsyä autollaan töihin, kauppaan, lapsiperheellisten pääsyä harrastuksiin. [Iiris Suomela: Nimenomaan sanoin, että ei ole!] Ja kyllähän tämä tosielämälle vieras tavoite näkyy hallitusohjelmassa muun muassa ruuhkamaksulain muodossa ja sen myötä jopa 130 euron kuukausittaisen lisämaksun sallimisessa työssä käyville kaupunkiseuduilla. Tämä tulee lisäämään eriarvoistumista. Tämä tulee vähentämään työnteon kannattavuutta.

Suomalaiset tarvitsevat autoa jatkossakin. Kysyntää on jatkossakin, koska valtaosa suomalaisista on riippuvaisia autosta. Kysyntä näkyy tällä hetkellä tuontiautojen määrän hur-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

jana kasvuna. Viime vuonna tuotiin 45 000 autoa, tänä vuonna määrän arvioidaan nousevan jopa 60 000:een autoon eli kolmanneksella. Tämä trendi on jatkunut jo jonkin aikaa.

Mitä tästä seuraa? Lisätalousarvion verotulopuolellahan on nyt kirjattu, että autoveron tuottoarvio pienenee 57 miljoonalla eurolla. Ottaen huomioon autoveron kokonaistuottoarvion, noin 950 miljoonaa euroa, tämä on jälleen merkittävä alenema, ja pääsy tähänhän on siis tämä käytettyjen autojen tuonti. Tuontirallin johdosta siis verotuotot kutistuvat, arvonlisät menevät Ruotsiin, Suomen autokanta ei pääse uudistumaan, päästöt pysyvät. Autoveron vuoksi me tuomme siis Ruotsista päästöjä ja viemme maastamme veroeuroja ja autoalan työpaikkoja. Tämä on järjetöntä.

Autovero estää sen, että entistä useampi suomalainen pystyisi hankkimaan sen vähempipäästöisen auton. Se estää liikenteen päästöjen vähenemisen ja liikenneturvallisuuden parantumisen. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tämä tuontiralli saadaan käännettyä siten, että päästöt vähenevät Suomessa ja arvonlisät ja työpaikat jäävät Suomeen? Poistakaa autovero, se on järkeä. [Mikko Lundén: Löytyykö se kokoomuksen vero-ohjelmasta, että poistetaan autovero? — Mirka Soinikoski: Sitä odotellessa!]

13.23 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Kokoomuksen valtiovarainvaliokunnan ryhmä on jättänyt vastalauseen tähän Rinteen hallituksen ensimmäiseen lisätalousarvioon. Me toteamme, että talouden näkymät ovat itse asiassa heikentyneet jo siitä hetkestä, kun hallitusneuvotteluita käytiin. Valtiovarainministeriö tarkisti kesän ennustettaan kasvuluvuista jo alaspäin, ja tämä vaikeuttaa sekä Rinteen hallituksen työllisyystavoitteen että julkisen talouden tasapainotavoitteen saavuttamista. Me olemme kokoomuksessa erittäin huolissamme siitä, että tarvittavia työllisyystoimia ei tässä lisätalousarviossa tuotu, vaikka pääministeri Rinne niitä vielä hetki aiemmin lupasi. Rinteen hallitusohjelman mukaan hallitus tavoittelee julkisen talouden tasapainoa vuonna 2023, mutta valtiovarainministeriön arvio vuoden 23 ennakoidusta julkisen talouden alijäämästä on kasvanut nyt jo 1,9 miljardiin kevään 1,6 miljardista, eli suunta on väärä. Valtio velkaantuu edelleen noususuhdanteesta huolimatta, ja tässä lisätalousarviossa valtion nettolainanotoksi arvioidaan tänä vuonna noin 1,7 miljardia.

Tässä lisätalousarviossa kokoomukselta kiitosta saavat lukuisat liikennehankkeet. Lisätalousarvioesityksessä esitetyt liikennehankkeet ovat perusteltuja ja kannatettavia. Yhdesä pitkälle valmisteltuja hankkeita viedään nyt eteenpäin, ja näillä hankkeilla parannetaan liikenneverkon toimivuutta, turvallisuutta ja ympäristöystävällisyyttä.

Keskeisenä heikkoutena liikennekokonaisuudessa on kaupunkien ja nopeiden junayhteyksien edistämisen unohtaminen. Nykyisen Helsinki—Riihimäki—Hämeenlinna—Tampere-pääradan kehittämisen suunnitteluun Jokelan ja Tampereen välille esitetään 11 miljoonaa, kiitos siitä, mutta suunnitteluraha ei koske esimerkiksi lentorataa tai yhteyksien parantamista Tampereelta pohjoiseen. Hallitus on ohjelmassaan esittänyt myyvänsä myös 3 miljardilla valtion omaisuutta ja käyttävänsä myyntitulot omasta mielestään tulevaisuusinvestointeihin. Yli sadan investointikohteen joukkoon mahtuu kuitenkin vain yksi ratahanke.

Hallituksen tulisi arvioida investointikohteita kokoomuksen mielestä uudestaan, ja me katsomme, että perusteltu kohde olisi kaupunkien välisten nopeiden ratayhteyksien, hankkeiden sekä korkeakoulujen pääomittaminen. Kokoomus esittää lisäksi omissa esityksissään, lisätalousarvioaloitteessa, 6,5 miljoonan euron määrärahaa Espoon kaupunkiradan aloitukseen. Se olisi yksi osa näitä nopeita raideyhteyksiä. Me näemme myös, että

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

pääradan kehittäminen on keskeistä koko Suomen kehityksen ja kasvun kannalta — rata-osuus on Suomen eniten liikennöity. Pääradan kehittäminen mahdollistaa tulevaisuudessa nopeita junayhteyksiä kahden suuren kaupungin, Helsingin ja Tampereen, välillä, mutta myös välillä olevien kaupunkien, Riihimäen ja Hämeenlinnan osalta pääkaupunkiseudulle.

Ammatillisen koulutuksen kohdassa pidämme myönteisenä sitä, että ammatillisen koulutuksen rahoitusta lisätään 20 miljoonaa. Lisäys on kohdistettu ammatillisen koulutuksen järjestäjille, opettajien ja ohjaajien palkkaukseen, mutta meidän mielestämme hallituksen päätös esittää lisätalousarviossa rahoitusta ammatillisen koulutuksen vahvistamiseen on vain oikeansuuntainen, sillä tässä on kyse kuitenkin kertaluonteisesta rahoituksesta. Oppilaitosten perustyötä, opetusta, tulisi tukea vakaalla perusrahoituksella pitkäjänteisesti. Määräaikaisilla investoinneilla on paikkansa myös kouluelämässä hankkeina ja määräaikaisissa kehittämistoimissa, mutta ei opettajien palkkauksessa.

Kokoomuksen mielestä rahoituksen jatkuvuuden turvaamiseksi hallituksen tulee valmistella hallitusohjelmassa esitettyjen, toiselle asteelle kohdennettujen määrärahojen jakoa uudestaan siten, että perustyön vahvistamista rahoitetaan pysyvästi eikä määrätietoisesti. Ammatillisen koulutuksen lisäopettajatarve ei ole vain muutamaksi vuodeksi, vaan se on pysyvämpi.

Arvoisa puhemies! Me esitämme lisäksi viisi lausumaehdotusta, joissa esitämme seuraavaa:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus sitoo pysyvien lisämenojen toteutuksen työllisyyden kasvuun ja työllisyystoimenpiteiden hyväksymiseen.”

”Eduskunta edellyttää, että hallitus tavoittelee määrätietoisesti julkisen talouden tasapainottamista sekä esittää eduskunnalle suunnitelman kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi.”

Kolmantena lausumaehdotuksena:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus viipymättä käynnistää yleissuunnitelman pääradan nopeasta Helsinki—Riihimäki—Hämeenlinna—Tampere-yhteysvälistä sisältäen Lentoradan.”

Ja kaksi viimeistä lausumaehdotusta:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee valtion omaisuuden myynnillä rahoitettavat kertaluontoiset panostukset uudelleen. Jos valtion omaisuutta päätetään myydä, tulee panostuskohteiden olla todellisia tulevaisuusinvestointeja, kuten kaupunkien välisten nopeiden ratayhteyksien hankeyhtiöiden sekä korkeakoulujen pääomituksia.”

”Eduskunta edellyttää, että hallitus kohdistaa tulevissa talousarvioesityksissään hallitusohjelmassa esitetyt koulutuksen järjestämiseen tarkoitettut määrärahat, [Puhemies koputtaa] kuten opettajien palkkaus, rahoitettavaksi pysyvistä julkisen talouden menoista.”

Arvoisa puhemies! Näistä pääsemme huomenna äänestämään.

13.29 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen edustaja Vestman oli huolissaan siitä, että autovero laskee, ja näinhän tuosta lisätalousarvioesityksestäkin käy ilmi. Huoli on sinänsä aiheellinen, mutta se lääke, että me poistaisimme autoveron, ei kyllä siihen ongelmaan auta. Se on selvää, että silloin ehkä uusien autojen kauppa voimistuisi ja sitä kautta päästöt ja kulutus pienenisivät näissä uusissa autoissa, mutta autoveron tuottohan silloin kyllä olisi nolla eikä jotain muuta, niin kuin tänä päivänä. Sekin pitää muistaa, että kyllä niistä käytetyistäkin autoista maksetaan, kun ne tuodaan, autoveroa Suomeen, ja

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

toinen asia, mikä on hyvä huomioida tässä autoveron alennuksessa, on, että vaikka se sinänsä kuulostaa hyvältä tavoitteelta, niin kyllähän se olisi erittäin merkittävä veronalennus nimenomaan niille suomalaisille, jotka pystyvät ostamaan uusia autoja, mutta valtaosa suomalaisista — vaikka me poistaisimme autoveron kokonaan — on sen verran pienituloisia, että eivät he uusia autoja pysty ostamaan. Tämänkin pitää vaikuttaa kyllä siihen, millä tavalla tähän autoveron alennukseen suhtaudutaan. [Timo Heinonen: Se laskee myös vanhojen autojen puolella!] — Se on selvä asia, se laskee myös niitten arvoja, mutta tämä ei ole niin yksinkertainen asia kuin täällä ehkä annettiin ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvin laajaa keskustelua pienituloisten eläkeläisten tilanteen parantamisesta, ja oikeastaan minusta tämä keskustelu, vaikka se äityi hieman jo kiivaaksikin, oli siinä mielessä hyvä, että ainakin olin itse kuulevinani, että perussuomalaistenkin puolesta nähtiin tämä tavoite erittäin hyvänä, että pienituloisten eläkeläisten asemaa parannetaan. Oikeastaan ainoa asia, joka jäi epäselväksi, oli, mitä mieltä lopulta kokoomus on siitä, voidaanko pienituloisten eläkeläisten asemaa parantaa, ja jos kokoomus on sitä mieltä, että hallitusohjelmaan kirjattu ja täällä pääministerin nimenomaan kertoma 183 miljoonan euron käyttäminen pienituloisten eläkeläisten parantamiseen on hyvä asia, niin olisi hyvä, jos se sanottaisiin ääneen täällä salissa. [Timo Heinonen: Se on hyvä asia!] Silloin me voisimme todeta, että olemme siitä yksimielisiä ja ainoastaan on erimielisyyttä siitä, mikä on se tekninen ratkaisu, jota nyt ollaan valmistelemassa, jolla tämä kohdennetaan oikein juuri niihin pienituloisiin eläkeläisiin, jotka eniten tarvitsevat sitä eläkkeen korottamista. [Timo Heinonen: Meidän pelko on, että te petätte sen lupauksen!] Toivon, että sanotte tämän täällä salissa ääneen: kannatatteko sitä 183 miljoonan euron lisäämistä pienituloisille eläkeläisille hallitusohjelman mukaisesti vai ette? Ei voi olla siltä väliltä, vaan joko kannatatte tai vastustatte sitä.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä lopussa todeta, kun täällä on nostettu esille pääministeri Sipilän hallituksen perintö, että se perintö on talouden osalta kyllä erittäin hyvä, se on pakko tunnustaa, ja se on luonut pohjan myös tämän hallituksen talouspoliittisille linjoille. Tässä hallituksessa jatketaan sitä linjaa, että tavoitteena on julkisen talouden tasapaino 2023. Kun katsotaan, mistä Sipilän hallitus vuonna 2015 lähti liikkeelle, niin kyllähän Suomen tilanne on nyt aivan toisenlainen. Tietenkin se keskeinen tekijä on se, että työllisyysastetta on saatu nostettua viime hallituskauden aikana niin merkittävästi. Nyt tavoite on paljon pienempi, mutta kun työllisyysastetta nostetaan yhä korkeammalle, niin aina se vain vaikeutuu. Se on selvää, että tämä on ehkä tämän hallituksen koetinkivi, miten se tässä onnistuu, ja paljon tulee sanelemaan myös se, mikä on se taloudellinen pelivara, mitä voidaan niihin kaikkien hyvänä pitämiin myönteisiin menolisäyksiin käyttää, ja mikä on se pelivara, mitä syntyy julkiseen talouteen ja valtiontalouteen. Sen takia toivon, että kaikki tässä salissa, niin oppositiosta kuin hallituksesta, antavat tuen kaikille niille toimille, joita hallitus tuo esityksinä tänne ja jotka parantavat työllisyysastetta. Uskon, että se myös tullaan varmasti antamaankin, kun tiedämme ne puheenvuorot, mitä oppositiostakin on tämän suhteen käytetty.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä on ministeri Harakka pyytänyt puheenvuoron. Hän ei edellisellä kierroksella saanut puheenvuoroa, joten myönnän hänelle nyt 2 minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron.

13.34 Työministeri Timo Harakka: Kiitoksia, puhemies! Ajattelin pyytää tässä vaiheessa puheenvuoron, kun esitettiin kysymyksiä työllisyyden hoidosta ja edustaja Lohikin aivan oikein ja perustellusti siihen viittasi.

Todellakin on niin, että tärkeintä työllisyyden hoitoa ovat tämänkaltaiset tulevaisuusinvestoinnit, sekä yksityiset että tässä lisäbudjetin tapauksessa myös julkiset investoinnit liikenteeseen ja koulutukseen, jotka niitä työpaikkoja luovat. Tässä on satojen miljoonien investoinneista kysymys ja myöskin tuhansista henkilötyövuosista. Siis tässä olivat lyhyen tähtäimen työllisyystoimet, mutta tärkeämpiä ovat tietenkin pitkän tähtäimen saavutukset. Nopeat, ilmastoystävälliset raiteet tuovat työntekijät työn luokse, laajentavat työssäkäyntialuetta ja varmistavat sen, että suomalaiset työnantajayritykset saavat sen työvoiman, jota välttämättä kaipaavat.

Lisäksi, kun erityistoimia kysyttiin, mitä tässä kolmen viikon aikana on saatu liikkeelle, niin olemme luonnollisestikin työministeriössä arvioineet, mitkä ovat ne myös hallitusohjelmaan listatut ryhmät, joitten työllisyysaste ei ole Suomessa yhtä korkea kuin esimerkiksi pohjoismaisissa naapureissamme, joiden työllisyysaste on jo ylittänyt useimmissa tapauksissa 75 prosenttia, joka nyt on tämänkin salin yhteinen tavoite.

Voin tässä kertoa ne kolme ryhmää, joihin ollaan kiinnittämässä erityisestä huomiota ja joiden osalta toimenpiteisiin jo ryhdytään. Ensinnäkin osatyökykyiset. Meillä on 65 000 työhaluista ihmistä, jotka ovat omasta mielestään myös työkykyisiä, jotka janoavat päästä työmarkkinoille. Me voisimme auttaa heitä mukaan. Toisekseen iäkkäät työntekijät. Meillä on yli 10 prosenttiyksikön ero Ruotsiin siinä, miten kokeneimmat työntekijät ovat vielä työelämässä mukana. Ja kolmanneksena sitten tietenkin pitkäaikaistyöttömät, joita autetaan satsaamalla merkittävästi palkkatukeen. [Puhemies koputtaa] Nämä toimenpiteet ja valmistelu ovat jo alkaneet.

13.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä valtiovarainvaliokunnan mietintö on kieltämättä herättänyt hyvin värikästäkin keskustelua. Hyvä näin, asia on vakava. Se, että hallitus lähtee ripeästi liikkeelle, on erittäin positiivinen asia, ja se, että olemme hieman eri mieltä suoritustavasta, on ihan perusteltua, mutta kiinnitän kuitenkin omassa puheenvuorossani huomion siihen, että kuten odotimme, tämä tilanne, mikä Suomessa taloudellisesti on ja millainen on työllisyys edelleen, ei ole vielä tyydyttävällä tasolla, pitää saada ihmisiä enemmän töihin. Siinä suhteessa tämä hallituksen lisätalousarvio, joka tuli nopeasti, ripeästi valmisteltuna tänne eduskuntaan, on erittäin positiivinen asia.

Keskustelu pienistä eläkkeistä pitäisi oikeastaan ulottaa viime vaalikauteen, jolloin pääministeri Sipilän hallitus korotti takuueläkkeitä lähes 50 eurolla. Se, että se näkyy pienen eläkeläisen tuloissa melkein pä ”puhtaana käteen” -periaatteella, koska siitä kovin vähän veroa maksetaan, on tälle ihmiselle äärimmäisen tärkeää, ja nyt kun saamme ensi vuoden alussa sen viisikymppiä sinne lisää ja myös tulevina vuosina lisää, niin pääsemme sille tasolle, johon pitää pyrkiä. On pakko tunnustaa se, että pienen eläkeläisen eläkkeen saamisen tuonne lähemmäksi tuhatta euroa kuukaudessa pitää olla se tavoite, johon me aidosti pyrimme, koska tämän päivän elämässä eläkeläisen pienillä tuloilla lääkelaskun maksaminen tai ruuan hankkiminen omaan kotiin on monelle valitettavasti tähän asti ollut ylivoimainen tehtävä. Sen pitää olla eduskunnassa kunnia-asia, että ihminen pystyy eläkkeellään kohtuullisen toimeentulon itselleen hankkimaan ja saamaan. On hyvä muistaa kuitenkin, että nämä ihmiset ovat pitkän elämäntyön tehneet Suomen hyväksi, ja sitä meidän on syytä kunnioittaa Suomen eduskunnassakin.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Keskustelu liikennepolitiikasta oli kyllä hieman kummallista sinänsä, koska näissä ratahankkeissa, joihin tällä lisäbudjetilla merkittävästi rahaa tulee lisää, pitää nähdä sen reunan yli: kun panostetaan ratahankkeisiin, se säästää maantieverkkoa rajusti, kun raskasta liikennettä siirretään rautapyörille, niin se keventää maantielle tulevaa raskautusta. Se on tämän hallituksen ohjelman mukaisesti myös vahva ympäristöteko, koska silloin kun rautatiellä kuljetetaan tavaraa — yleensä junat vedetään sähköllä — ne tuottavat ilmakehään päästöjä hieman vähemmän kuin pelkällä dieselillä. Dieselveitureita toki tarvitaan, koska kaikilla Suomen rautateilla ei ole vielä sähköistystä, mutta silläkin puolella kehitystä tapahtuu. Kannattaa muistaa se tosiasia, että kun puuta kuljetetaan sahoille ja sellutehtaille yhä enemmän rautateilla — toki sitä kumipyörillä ja uittaen ja laivoissakin menee edelleen — niin joka ainoa motti, joka metsästä lähtee jalostukseen, tuottaa kansakunnalle lisäarvoa lähes 120 euroa, eli se on Luken, Luonnonvarakeskuksen, tutkimuksen mukainen lisäarvo suomalaiselle yhteiskunnalle.

Sekin kannattaa muistaa, että on erilaisia pieniä jalostuslaitoksia, on paljon piensahoja, on puusepänteollisuutta, on vaikka mitä, ja uutta sellaista teollisuutta Suomeen rakennetaan koko ajan, esimerkiksi Lieksaan tuleva GFN:n bioöljylaitos, joka käyttää vähempiarvoista puuta sellaisen puupohjaisen öljyn valmistamiseen, jota voidaan käyttää jalostettuna vaikka polttoaineiden lisäaineena tai moneen muuhun tarkoitukseen. Se on juuri sellainen hanke, joka tuo suomalaiseen yhteiskuntaan todella paljon lisää työtä ja verotuloja yhteiskunnalle eri muodoissaan ja ennen kaikkea sitä, että saamme suomalaiset investoinnit liikkeelle.

Arvoisat edustajakollegat! Kannattaa muistaa meidän kaikkien se, että metsäteollisuuden investoinnit ovat lähes kokonaisuudessaan suomalaista työtä ja suomalaista osaamista. Kaikki koneet, laitteet, sahalaiteet, sellutehtaan laitteet, sähkötekniikka, kemian tekniikka — kaikki tämä — yli 90-prosenttisesti valmistetaan Suomessa. Elikkä kun yhden tehtaan, vaikka sellutehtaan, pistämme pystyyn tai sahan, niin lähes kaikki sen laitteisto tulee Suomesta. Elikkä koska se tukee suomalaista työllisyyttä erittäin hyvin, niin toivoisin, arvoisat edustajakollegat, että kun me otamme vahvoja kantoja asioihin vaikka nyt metsien käytön rajoittamiseksi, näkisimme sen muurin yli, että jos emme itse näitä hommia hyvin tee, niin ei meitä tämän maan ulkopuolelta kukaan tule siinä auttamaan. Samalla kun hoidamme metsämme kunnolla, niin hoidamme kansantaloutta erittäin hyvin, tarjoamme ihmisille paljon töitä ja ennen kaikkea arvostamme suomalaista teknologiaa.

Otetaan lopuksi, arvoisa puhemies, yksi esimerkki siitä, miten tämä systeemi toimii. Kun joku piensaha jalostaa nyt vaikka parruaiheesta sahatavaraa, niin se laitteisto, mikä siellä kyseisellä piensahalla on, on ihan varmasti suomalaista tuotantoa. Sitten kun ajetaan metsästä puita tienvarteen ja tuodaan rekalla sinne tehtaalle jalostettavaksi, siinä tehdään suomalaista työtä viimeisen päälle. Se on syytä aina muistaa.

13.42 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan tässä lyhyesti kommentoida sitä, mitä tuossa aikaisemmin keskusteltiin liittyen näihin liikennemäärärahoihin. Ihmettelen tätä vastakkainasettelua, mitä tässä haluttiin luoda tie- ja ratainvestointien välille. Nythän tavoitteena tässä lisätalousarviossa oli laittaa ensin liikkeelle ne mahdollisimman pian käynnistettävissä olevat hankkeet, ja niistä sitten valittiin niitä kehittämishankkeita — kuten täällä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan — ”joilla parannetaan elinkeinon toimintaedellytyksiä, lisätään vientiä ja parannetaan raide- ja tieliikenteen sujuvuutta”. En oikein ymmärrä tätä vastakkainasettelua raide- ja tieliikenteen välillä.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Ratojakin tarvitaan monenlaisiin tarkoituksiin. Liikkumistarve ratoja pitkin on kasvanut, mutta ennen kaikkea, niin kuin tässä edustaja Hoskonen edellä vahvasti todisti, suomalainen metsäteollisuus tarvitsee meidän ratayhteyksiämme. Ja iloitsen siitä, että täällä perusväylänpidon puolella osoitetaan tällä kertaa monille hiljaisemmillekin ratayhteyksille kunnostusrahoja, etenkin kun tuolla omalla alueellani nyt tämä Saarijärvi—Haapajärvi-ratayhteys tullee saamaan kunnostusmäärärahaa. Sehän on Jyväskylästä Äänekosken kautta Saarijärvelle jo kymmenisen vuotta sitten peruskunnostettu, ja nyt sitten niitä huonompia kohtia päästään laittamaan hyvään kuntoon. Tämä on todella tärkeää, koska metsäteollisuuden voimakkaan kasvun ja puunkäytön myötä ja mahdollisesti näiden tulevien uusien sellutehdashankkeiden toteutumisen myötä näiden meidän puunkuljetustemme suunta maassa, puuvirtojemme suunta maassa muuttuu, ja sen vuoksi nämä hiljaisemmatkin ratayhteydet ovat äärimmäisen tärkeitä tämän puuhuollon kannalta. Aina se, kun puu kulkee rataa pitkin sinne jatkojalostukseen, on parempi kuin se, että se kulkee kumipyörillä kulutamassa sitä meidän tieverkkoamme. Ja myöskin ilmaston kannalta on huomattavasti parempi, että näitä raskaita kuljetuksia hoidetaan tätä meidän laajaa rataverkkoamme pitkin. Ja siitä syystä kyllä iso kiitos näistä kunnostusmäärärahoista, mitä täällä perusväylänpidon puolella nyt sitten on.

13.44 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minunkin on tänne korokkeelle kii-vettävä kiittääkseni hallitusta tästä lisätalousarviosta. Se sisältää tärkeitä tulevaisuusinvestointeja niin infraan, koulutukseen kuin peruspalveluiden kehittämistäkin ajatellen.

Kiitän myös siitä, että Suomi tietoisesti nähdään maana, jossa elämisen mahdollisuuksia halutaan antaa laajasti, huomioiden nyt eri maakunnissa olevat infratarpeet. Erityisen kiitoksen haluan antaa satakuntalaisena kansanedustajana: Mynämäen ja Eurajoen—Luvian ohituskäistölle osoitettiin määrärahat. Molemmat parantavat niin yritysten kuin yksityisten ihmistenkin liikkumisen sujuvuutta ja tien turvallisuutta.

Valtatie 8:n kehittäminen on koko Satakunnan ja Varsinais-Suomen kannalta elintärkeä hanke. Kasitie on merkittävä lännen tavaraliikenneväylä, sillä samansuuntaista raideyhteyttä ei ole olemassa, ja siksi vastakkainasettelu tien ja raiteiden osalta on ainakin Lounais-Suomessa keinotekoista. Tien varrella sijaitsee vientisatamia, ja väylällä on myös runsaasti työmatkaliikennettä. Tämän tien varrella on muuten myös Pohjoismaiden suurimmat investoinnit, muun muassa Olkiluoto 3, HK-Scan, Valmet Automotive ja niin edespäin.

Lounais-Suomeen on tulossa arviolta 30 000 työpaikkaa jo syntyneiden 30 000 työpaikan lisäksi. Siksi on kyllä sanottava, että näillä infrahankkeilla on merkittävä vaikutus työllisyyteen: jos ei juuri työllistäen siinä tien kunnostuksessa, niin tuoden toimintaedellytyksiä alueelle sijoittuville yrityksille. Sen vuoksi myöskin on jo nyt todettava, että ensi vuoden talousarviossa on löydyttävä lisärahoitus myöskin valtatie 8:n Eurajoen risteysalueen parantamiseen ja Laitilan risteysalueelle.

Pidän erittäin tärkeänä, että viime kaudella toteutetun ammatillisen koulutuksen lakiuudistuksen kielteisiin vaikutuksiin puututaan nyt myös 20 miljoonan euron lisäyksellä opettajien palkkaamiseen. Tämä jos jokin on todellinen tulevaisuusteko. OAJ:n tämän vuoden huhtikuussa julkaisema kyselytutkimus paljasti nimittäin, että yli puolet kyselyyn vastanneista ammatillisen koulutuksen opettajista kertoi opetuksen vähentyneen oppilaitoksissa. 60 prosenttia opettajista taas kertoi, etteivät he pysty riittävän usein käymään työpaikalla ohjaamassa opiskelijaa, ja alle puolella opettajista oli riittävästi tilaisuuksia keskustella

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

työpaikkaohjaajien kanssa. On ollut erittäin surullista saada yhteydenottoja nuorilta, heidän vanhemmiltaan ja opettajiltaan riittävän opetuksen puutteesta. On väärin jättää ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat pärjäämään omillaan, kun niin moni heistä kaipaasi vielä vahvasti opettajan tukea. On todella tärkeää, että tähän asiaan tartutaan nyt jo heti lisätalousarviossa.

Arvoisa puhemies! Olen ollut Kelan valtuutettu kahden kauden ajan, ja olemme kantaneet suurta huolta siitä, miten poliittisesti tehtyjä, sinänsä hyviäkin linjauksia on ollut paljon vaikeampi toteuttaa käytännössä. Sen vuoksi tervehdin nyt ilolla sitä, että hallitus varautuu Kelan osalta seuraavan hallituksen tavoitteen toteuttamiseen. Näin asia juuri pitääkin hoitaa.

Koen olevani realisti ja tiedän, että kaiken on onnistuttava täydellisesti, jotta hallitusohjelman tavoitteisiin päästään. En kuitenkaan ymmärrä opposition pessimististä suhtautumista, jossa jo etukäteen sanotaan, ettei kannata edes yrittää, koska ette kuitenkaan onnistu. Tällä tavoinhan ei kenestäkään olisi kannustavaa aloittaa työtään. [Ben Zyskowicz: Milloin näin on sanottu?]

Tämä lisätalousarvio on poikkeuksellinen ja ehkä juuri sen vuoksi herättääkin paljon keskustelua, koska pitkästä aikaa satsataan esimerkiksi infraan heti ja merkittävästi. Tätä on odotettu ympäri maata. Juuri tällaista politiikkaa suomalaiset kaipaavatkin: politiikan suunnanmuutosta, jossa ihmiset voivat havaita, että hallituksilla on eroja.

13.49 Iris Suomela vihr: Arvoisa puheenjohtaja! [Juho Eerola: Puhemies!] Näin aivan kesätaun kynnyksellä tekee mieli toivottaa hyvää kesää. Mutta samalla on syytä muistaa, että kesä ei suinkaan ole kaikille suomalaisille iloista aikaa, päinvastoin: joillekin se on sitä kaikista vaikeinta aikaa. Se on sitä aikaa, kun pitää miettiä, riittääkö raha. Opiskelijat pohtivat, saako kesätöitä, ja jos ei saa töitä, niin riittääkö toimeentulo, opintotuki kun ei nimitäin siihen veny. Eläkeläiset pohtivat keskellä kuumia kesähelteitä ja terveyskeskusten kesätaukoja, riittääkö raha lääkkeisiin ja ruokaan. Perheissä mietitään heinäkuussa, miten lapsille tarjotaan se lämmin ruoka mielellään kaksi kertaa päivässä, kun sitä lämmintä ruokaa ei silloin koulusta saa. Meillä nimittäin on Suomessa lapsia, joiden ainoa lämmin ruoka on se koulun lämmin ruoka, ja sitähan ei kesälomalla ole tarjolla, puhumattakaan siitä, että jokaisella lapsella pitäisi olla jotain mielekästä ja mukavaa tekemistä myös kesäisin, vaikkapa se vierailu lähipaikkakunnalle mummolaan.

Nyt ei kuitenkaan puhuta edes siitä mukavasta tekemisestä, nyt puhutaan ruuasta, lääkkeistä, elämän välttämättömistä perusedellytyksistä. Nyt puhutaan köyhyydestä Suomessa ja nyt puhutaan toimeentulotuesta. Tämä on se akuutti ongelma, johon hallitus halusi tarttua heti ensimmäisellä lisätalousarviolla, kun oli pienintäkin mahdollista liikkumavaraa verotulojen yllättävän hyvän kertymän myötä. Me haluamme todellakin olla ratkomassa näitä toimeentulotuen akuutteja ongelmia, jotka liittyvät erityisesti kesäaikaan. Siitä siinä 15 miljoonan lisäpanoksessa Kelalle on ennen kaikkea kyse. Mietinnöstä käy ilmi, että siitä 9,5 miljoonaa menee nimenomaan perustoimeentulotukeen. Kesälomalla tarvitaan vuosisilomasijaisia, tarvitaan myös rahaa, jolla maksaa sitä toimeentulotukea, koska viime aikoina jonot ovat kasaantuneet aivan liian pitkiksi ja tilanne uhkaa jo suomalaisten perusoikeuksien toteutumista. Se uhkaa sitä, saako tässä maassa jokainen lapsi lämpimän ruuan ainakin kerran päivässä vai ei, myös koulujen kesäloman aikaan.

Tilanne on se, toisin kuin edustaja Zyskowicz väittää, että Kela ei ole välttynyt säästökuurilta. Tämä kävi selkeästi ilmi, kun valtiovarainvaliokunnassa kuulin Kela. Päin-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

vastoin, siellä ovat viime kauden hallinnon säästöt menneet niin pitkälle, että se todella uhkaa sitä toimeentulotuen käsittelyaikaa, jonka lyhyys on välttämätön sen kannalta, että kaikista köyhimpien rahat riittävät elämiseen. Henkilöstövaje on niin paha, että me emme pysty välttämättä kaikissa tilanteissa takaamaan sitä, että raha riittää vuokraan, ruokaan ja lääkkeisiin. Nyt on kyse siis ihan elämän perusedellytyksistä. Siitä tässä on ennen kaikkea kyse, ei eläkkeistä. Kyse ei myöskään ole sellaisesta rahasta, josta voisi leikata, koska kyse on kaikista köyhimmistä suomalaisista.

Kyse on todellakin myös siitä 5,5 miljoonasta, josta täällä on paljon puhuttu, siitä hallitusohjelman toimeenpanoon menevästä 5,5 miljoonasta. Kuten valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Koskinen hyvin nosti esiin, sekään ei mene pelkästään eläkkeisiin. Se menee kaikkien hallitusohjelman sosiaaliturvaetuuksien korotusten toimeenpanon valmisteluun ja suunnitteluun.

Totta kai tällä lisätalousarviolla pystytään puuttumaan vain niihin asioihin, joihin sillä pienellä summalla saadaan todella puututtua, mikä nyt sitten verovaroista on yllättäen saatu. Mutta heti syksyllä meidän pitää pystyä puuttumaan köyhyyteen todella. Meidän pitää pystyä toimeenpanemaan ne hallitusohjelman uudistukset ja korotukset, jotka tarjoavat pidemmän aikavälin ratkaisuja köyhyyteen Suomessa. Ja siihen todellakin tarvitaan apua, tarvitaan tukea, tarvitaan lisää rahaa, koska Kelan hallinto ei muuten välttämättä saa toimeenpantua edes korotuksia, saatikka sitten laajempia uudistuksia, joita ollaan suunnittelemassa sosiaaliturvan puolelle.

Uudistukset ovat todellakin tarpeen, sillä kaikista köyhimmillä suomalaisilla tällä hetkellä, valitettavan monella, on se tilanne, että työn tekeminen ei välttämättä kannata, ja tilanne on sellainen erityisesti, kun ihminen on toimeentulotuella. Tiedätekö, kuinka matala on toimeentulotuen suojaosa? 150 euroa. Aika vähän Suomessa on sellaisia työpaikkoja, joissa pystyy varmuudella varmistamaan, että kuukausitulot eivät ylitä 150:tä euroa. Ja sen jälkeen sitten mennäänkin jo pakkasen puolelle.

Pitää siis pyrkiä nostamaan ihmisiä pois toimeentulotuelta. Se on tarkoitettu viimesijaiseksi tueksi, viimesijaiseksi avuksi, ja tähän tarvitaan todellakin niitä laajoja sosiaaliturvan uudistuksia, joilla varmistetaan, että se toimeentulotuki todellakin palaa viimesijaiseksi etuudeksi, miksi se on tarkoitettukin.

Toimeentulotukiruuhekahan johtuu osin viime hallituskauden sosiaaliturvaleikkauksista. Tämä nousi myös esiin, kun me Kelaa kuulin. Nyt me olemme niitä ongelmia paikkaamassa, ja todella toivon, että syksyllä paikkaamisen sijaan päästäänkin sitten laittamaan sosiaaliturvajärjestelmää kuntoon ja ratkaisemaan köyhyyttä Suomessa yksissä tuumin, niin opposition kuin hallituksen tuella. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tytöltä hyvä puhe!]

13.54 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa on noussut esille huoli maanteistä, ja tämä maanteiden kunnossapito ja kehittäminen onkin hyvin tärkeä asia. Keskustasta voisi sanoa, että olemme maanteiden ja myöskin yksityisautoilun puole, ja siksi hallitusneuvotteluissa pidimme tiukasti kiinni siitä linjastamme, että niin maanteiden kuin myöskin yksityisteiden ja muiden kulkuväylien kunnossapito ja kehittäminen on turvattava, eikä tämä edes ollut vaikeaa, koska kyllä me suomalaiset laajasti sen ymmärrämme, niin kuin täällä on tullut esille eri puolilta salia, että kyllä niin maantiet kuin radat ovat meille tärkeitä ja aivan välttämättömiä. Kyllä maanteihinkin on tulossa lisää rahaa. Täytyy pikkuisen nyt maltaa mieltä. Sovimme hallitusohjelmassa siitä, että maantei-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

hin satsataan ja niitä kehitetään, ja odotamme nyt tuota varsinaista talousarviota, joka syksyllä tulee. Kyllä minä henkilökohtaisesti olen autoilevana oululaisena hyvin tyytyväinen tähän lisätalousarvioon ja siihen, että saamme Oulun ratapihan korjaukseen ja syväsataman loppuun saattamiseen lisää rahaa. Ja se viesti sieltä kotikaupungistani tänne eduskuntaan on ollut se, että tähän ollaan hyvin tyytyväisiä yli puoluerajojen.

Edustaja Vehviläinen jo totesikin, että tällainen vastakkainasettelu esimerkiksi eläkeläisten tai lapsiperheiden etuisuuksien ja palveluiden parantamisen välillä on aivan turhaa eikä siihen ole tarvetta. Kyllä tuo meidän tuore hallitusohjelmamme kertoo siitä, miten lasten, nuorten ja perheiden tilanteeseen on tulossa todella paljon merkittäviä parannuksia. Olin itse hallitusneuvotteluissa sosiaaliturvaa käsittelevässä ryhmässä, ja siinä sovimme parannuksia, korotuksia, muun muassa pienimpiin vanhempainpäivärahoihin, monilapsisten perheiden ja yksinhuoltajaperheiden lapsilisiin, opintotuen huoltajakorotukseen ja elätustukeen. Ja sovimme esimerkiksi, että lapsiperheiden kotipalvelusaatavuutta ja lastensuojeluhenkilöstön riittävyyttä on parannettava koko maassa. Tässä onkin jo tullut hyvin esille se, miten tässä, kun asioista keskustelemme, ne asiat sitten selkenevät.

Itsekin haluaisin kiinnittää huomiota siihen, minkä edustaja Koskinen jo tuossa aika alkuvaiheessa toi esille, että nämä lisätalousarviossa Kelalle suunnatut lisäykset eivät koske pelkästään eläkkeitä. Jos tätä esitystä lukee tarkasti, niin siinä todetaan, että lisätalousarvion viisi ja puoli miljoonaa euroa aiheutuu hallitusohjelman mukaisista päätöksistä korottaa pieniä eläkkeitä ja ”muiden päätettyjen etuusmuutosten toimeenpanosta” — muiden päätettyjen etuusmuutosten toimeenpanosta. Moni perhe nyt odottaakin, milloin nämä hallitusohjelmassa sovitut korotukset esimerkiksi lapsilisiin ovat tulossa, ja toivon, että saamme pian asiasta vastaavalta ministeriltä siihen vastauksia.

Perhevapaauudistuksesta haluaisin sen verran todeta, kun se tässä tuli esille, että perheiden tilanne ja tasa-arvohan eivät millään tavalla parane esimerkiksi kotiäitien tai koti-isien etuisuuksia heikentämällä. Meille keskustassa on aivan ehdottoman tärkeää se, että perhevapaauudistus on parannus eikä heikennys perheille. Siksi emme missään tapauksessa ole suostuneet emmekä suostu joidenkin hallituksen ulkopuolelle jääneiden kaavailuihin kotihoidon tuen leikkaamisesta tai äitien vanhempainvapaajakson lyhentämisestä. Perhevapaauudistuksen täytyy ehdottomasti olla perheille parannus.

Kotiäitien ja -isien tilannetta pitäisikin parantaa esimerkiksi sillä tavalla, että kotihoitajalle vaikkapa myönnettäisiin täysimittainen eläke-etu. Tällä hetkellä kotiäidit ja koti-isät menettävät eläke-etuisuuksia noina aikoina, kun he ovat kotonaan lapsia hoitamassa, eläkettä ei kerry riittävästi. Se olisi todellista tasa-arvoa ja perheiden tilanteen parantamista, että katsottaisiin yhtä arvokkaaksi lastenhoitotyö siellä kotona kuin esimerkiksi päiväkodissa. Kotiäidit ja koti-isät tekevät todella arvokasta ja tärkeää työtä, eikä heidän tilannettaan tarvitse alkaa heikentämään — eikä nyt hallitusohjelman mukaan heikennetäkään, se on arvokas asia. Me olemme keskustassa perheiden puolueena erittäin tyytyväisiä tähän hallitusohjelmassa sovittuun isien vapaan pidentämiseen äitien vapaata lyhentämättä. Perhe on yhteiskunnan perusyksikkö, ja kun perheet voivat hyvin, niin koko Suomi voi hyvin.

13.59 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä olimme tyytyväisiä siihen, että hallitus on todella reippaaseen tahtiin antanut näin merkittävän lisätalousarvion. Uuden hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio tekee todellisia tulevaisuusinvestointeja. Se investoi muun muassa liikennehankkeisiin. Erityisesti se sisältää tulo- ja eläkeinvestointeja. Sellainen on esimerkiksi Helsinki—Tampere-pääradan

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

kehittäminen, joka on valtakunnallisestikin erittäin merkittävä hanke. Päärata on Suomen junaliikenteen pullonkaula. Sen kautta kulkee Helsinkiin suurin osa myös maakuntien kaukojunista. Se on myös meidän Uudellamaalla asuvien Helsinkiin suuntautuvan työmatkaliikenteen kannalta erittäin hankala pullonkaula. Jos katsotte joskus henkilöliikenteen matkojen määrää rataosittain, on koko maan vilkkain ja ruuhkaisin rataosuus Keravan ja Helsingin välillä. Siksi on todella tärkeää parantaa lähijunaliikenteen toimintaedellytyksiä pääradalla.

Arvoisa puhemies! Lisäksi hallitus satsaa ammatilliseen koulutukseen, jotta saamme uusia osaajia, joita elinkeinoelämä kaipaa. Nämä satsaukset tulevat auttamaan nuoria työllistymään. Ammatilliseen koulutukseen kohdistettiin vuosien 2013—2018 aikana rahoituksen leikkauksia yhteensä jopa 400 miljoonaa euroa. Tehtyjen leikkausten seurauksena opettajien ja muun opetushenkilöstön määrää on jouduttu supistamaan, vaikka opiskelijamäärä ei ole pienentynyt vastaavasti. Nykyisellä opetus- ja ohjaushenkilöstön määrällä ei kyetä enää turvaamaan kaikille perusopetuksen päättäneille ja muille vailla tutkintoa oleville nuorille riittävässä määrin heidän tarvitsemaansa opetusta ja ohjausta. Siksi on erittäin tärkeää, että nyt hallituksen esittämällä 20 miljoonan euron lisäpanostuksella voitaisiin palkata jo tämän kuluvin vuoden aikana, eli syksyllä, laskennallisesti maksimissaan noin 300—400 uutta opettajaa tai muuta opetushenkilöstöä.

Arvoisa puhemies! Tänään käydyssä aiemmassa keskustelussa valitettavasti salin oikealta laidalta asetettiin vastakkain köyhät eläkeläiset ja syrjäytyneet nuoret. Kylläpä oli karua, suorastaan julmaa puhetta. Kokoomus ja myös perussuomalaiset seisoivat neljä vuotta sitten tiukasti sen linjauksen takana, jossa kansaneläkkeiden indeksit jäädytettiin ja terveydenhuollon asiakasmaksuja ja samoin lääkekorvausten omavastuita korotettiin. Onneksi nykyinen hallitus ymmärtää salin oikeaa laitaa paremmin, että sekä nuoriin että myös pienituloisiin eläkeläisiin tulee panostaa. [Sheikki Laakso: Ohhoh!]

Valtiovarainvaliokunnassa saimme kyllä tarkennettua tietoa Kelalle osoitettaviin lisämäärärahoihin. Pienten eläkkeiden uudistusten toimeenpanoaikataulu on tiukka, joten siihen on valmistauduttava. Ei kai oppositio toivo, että Kela ruuhkautuu entistä pahemmin? Järkevä hallitus varautuu ja valmistautuu huolellisesti uudistuksiin, joita se aikoo toteuttaa. Tämä hallitus tarttuu toimeen. [Sheikki Laakso: Nyt on ollut korvat kiinni ja pahasti!]

14.03 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoisin nyt tässä edustaja Lohikoskelle, että kannattaa huolella kuunnella debateissa. Perussuomalaiset eivät missään tapauksessa ole käyttäneet puheenvuoroja, joissa olisimme asettaneet nuoret, lapset ja vanhuksat vastakkain. Se on ollut kokoomus, joka niitä puheenvuoroja pitää. Oppositiossa on useita puolueita, me emme ole yksi möhkäle, meillä on erilaisia linjauksia. Alkää antako kuulijoille sellaista käsitystä, että me olisimme perussuomalaisina olleet tätä vastaan. Pyydän kiinnittämään erityistä huomiota siihen, että tässä salissa ei puhuta väärin.

14.03 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osoitin sanani edustaja Zyskoviczille tässä kohdassa, kun puhuin tästä eläkeläisten ja nuorten asettamisesta vastakkain. Mutta edustaja Meri tuskin voinee kiistää olleensa itse äänestämässä näiden mainittujen leikkausten puolesta, jotka seuraavassa virkkeessä kerroin.

14.04 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos täällä halutaan tarkempia perusteluja ja selvitystä siitä, kuinka esimerkiksi pienten eläkkeiden korotukset

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

aiotaan toteuttaa ja minkä suuruisina, niin mielestäni se ei ole vastakkainasettelua, vaan se on aidosti sen kysymistä, miten hallitus aikoo suunnitelmansa toteuttaa. Ei kannata laittaa sanoja meidän suuhumme, kun me emme itse ole näin todenneet.

Toki viime kaudella tehtiin myös sellaisia päätöksiä, joita täällä tämä hallitus ei joudu tekemään sen vuoksi, että tehtiin myös vaikeita päätöksiä muun muassa työllisyyden parantamiseksi. Kaikki niistä eivät ole mukavia, mutta 140 000 uutta työllistä mahdollistaa nyt sen, että meidän taloutemme on kääntynyt nousuun ja on myös mahdollista jonkin verran lisätä menopuolta. Toki edelleen pohdimme sitä, kun hallituksen kokonaiskuva perustuu 75 prosentin työllisyysasteeseen, kuinka te aiotte tämän toteuttaa, sillä työllisyystoimia emme vielä ole nähneet.

14.05 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myönnän käyttäneeni aiemmin puheenvuoron, johon edustaja Lohikoski viittasi, eli pohdin sitä, mihin joka tapauksessa rajallisia voimavaroja on tarkoituksenmukaista laittaa.

Mitä kokoomukseen tulee, niin minun mielestäni on tässä keskustelussa käynyt täysin selväksi, että kokoomuksen arvostelun kärki on ollut se, että ensinnäkin sosiaalidemokraatit pääministeri Rinteen johdolla lupasivat vaaleissa kaikille alle 1 400 euroa kuussa tienaa-ville eläkeläisille 100 euron korotuksen. Toiseksi totesimme, että tästä lupauksesta on jo puolet jätetty pois, kun on todettu, että nyt hallitus tekee työtä, jotta voitaisiin 50 euroa kuussa antaa alle 1 000 euroa tienaa-ville ja loput on jätetty työeläkejärjestelmän sisäiseksi järjestelyiksi — mitäköhän nekin sitten ovat. Tällä hetkellä olemme tuoneet esiin vahvat epäilyt siitä, riittääkö se 180 miljoonaa edes tuohon 50 euroon, mitä on luvattu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Takaisin puhujalistaan.

14.06 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Eläkeläisillä on paljon odotuksia nyt alkaneelle hallituskaudelle. Ennen vaaleja sosiaalidemokraatit lupasivat alle 1 400 euroa tienaa-ville eläkeläisille 100 euron vappusetelin. Se on, niin kuin on kuultu täällä, kutistunut jo 50 euroon. Ja kuten täällä on kuultu, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskin mukaan rahat riittävät, jos joukko rajataan alle 1 000 euroa saaviin eläkeläisiin. Kelan päämatemaatikon mukaan tämä 180 miljoonaa, joka on tähän varattu, ei riitä edes siihen 50 euroon. Mitä tästä sitten jää jäljelle? Siihen meille ei ole vielä täällä annettu vastausta [Maria Guzeninan välihuuto] eikä myöskään niille kaikille eläkeläisille, jotka tätäkin lähetystä ehkä seuraavat.

Eläkeläisten asema on tärkeä, ja se on noussut myöskin vaalikentillä paljon esille aikaisemmin, ja eläkkeiden verotus erityisesti on noussut siellä esille. Tasapuolista olisikin, että eläkeläisiä ja palkansaajia verotetaan [Pia Viitanen: Viime hallitus ensimmäisinä töinään eriarvoisti!] tasapuolisesti, ja se, että verotus pidetään maltillisena, auttaa myöskin eläkeläisiä. Mitä enemmän heille jää käteen siitä eläkkeestä, sitä enemmän he pystyvät sillä rahalla hankkimaan palveluita, elintarvikkeita, ruokaa, erilaisia muita asioita, mitä elämässä tarvitsee.

Se, mitä on tässä hallitusohjelmassa suunniteltu, on myöskin esimerkiksi öljylämmityksen merkittävä kulujen kasvu, mikä tulee rokottamaan nimenomaan pienituloisia eläkeläisiä, ja se voi useita ajaa jopa kodeistansa pois. He joutuvat velkavankeuteen, ulosottotilanteisiin. Tämä on käsittämätöntä toimintaa, jos tällaiseen ahdinkoon heidät asetetaan. Jos me oikeasti haluamme eläkeläisiä myöskin auttaa, niin tämän lisäksi, mitä verotuksellises-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

ti voidaan tehdä, keventää verotusta, on tietenkin sillä, mitä lääkkeet maksavat, mikä on maksukatto, mikä on omavastuuosuus, merkittävä merkitys eläkeläisille, joilla lääkekulut ovat kuitenkin merkittävä osa kuluja. [Maria Guzenina: Miksi ette korjanneet viime kaudella?] Asiakasmaksulaki oli edellisellä hallituskaudella esillä, mutta se valitettavasti kaatui, kun Juha Sipilä kaatoi hallituksen, joten sitä ei saatu vietyä eteenpäin, [Maria Guzenina: Siitäkö se johtui?] ja sitäkin sosiaalidemokraatit vastustivat, [Markus Mustajärvi: Jäi viime tintaan!] vaikka se olisi auttanut eläkeläisten asemaa.

Sen sijaan täällä on esitetty, että pääministeri Antti Rinne aikoo lisätä valtiosihteereitä 4:stä 15:een [Markus Mustajärvi: Sekin vielä!] ja erityisavustajien määrää 42:sta 70:een. Tämä tarkoittaa tänä vuonna melkein 3:a miljoonaa euroa ja seuraavan vuoden, vuoden 2020, talousarviossa 5,8:aa miljoonaa euroa. Tämä on aivan käsittämätöntä, että tämä raha löytyy heti ja eläkeläiset joutuvat nyt odottamaan, saavatko he yhtään mitään. Tämäkin raha olisi voitu ohjata vaikka eläkeläisille [Markus Mustajärvi: Oi herrajumala! — Pia Viitanen: Ei ainakaan teidän vastalauseessanne!] Ja se, mikä tästä tekee vielä poikkeuksellisen pöyristyttävän, on se, että tänne valtiosihteereiksi on nostettu pudonneita kansanedustajia ohituskaistalta, ohi normaalin avoimen hakumenettelyn. On toki ollut tapana, että pyydetään, ketä halutaan, mutta kun nyt näin mittavassa määrin vielä, niin kyllä se sotii kansan demokratiaa vastaan [Markus Mustajärvi: Nyt on nähty Soiniakin kovempi populistit!] ja yleistä käsitystä vastaan siitä, kenellä on oikeus hyvään, niin että kyllä tässä pienituloiset ja kansa on unohdettu, kun omaa etua on tavoitettu.

Liikennehankkeet ovat täällä olleet esillä, kiitos siitä, mitä siihen on ohjattu, esimerkiksi tienpitoon. Ne tulevat varmasti tarpeeseen. Kaupungit ovat kuitenkin unohdettu ja jätetty odottamaan. Nopeiden junayhteyksien suhteen ei ole vieläkään saatu rahoitusta, ja se kummastuttaa, kun ilmastonmuutoksen kannalta tämä olisi kuitenkin tärkeää. Ja täytyy ihmetellä, [Puhemies: Arvoisa edustaja, aika on tullut täyteen!] ettei esimerkiksi kaupunkirataan löytynyt rahaa, koska se työ voitaisiin aloittaa heti. [Puhemies: Arvoisa edustaja, aika on tullut täyteen!]

14.12 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tämäpä sattui hyvin, että juuri edustaja Laiho tuossa edellä käytti puheenvuoron. Se sai minut kaivamaan esiin kokoomuksen oman vero-ohjelman, mitä kokoomus olisi halunnut. Kyllä minä kovasti hämmästyin ja vielä uudestaan katsoin, että voiko se olla totta, [Ville Vähämäki: Ja uudelleen hämmästyit!] nimittäin täällä edustaja Laiho oli hyvin huolissaan siitä, että lämmityspolttoaineisiin esitetään veronkorotuksia, mutta kuinka ollakaan, kokoomuksen omassa ohjelmassa esitettiin vieläpä enemmän niitä korotuksia lämmityspolttoaineisiin kuin mitä hallitus nyt esittää. Ja sen lisäksi, mikä minusta on täysin käsittämätöntä, kokoomus esitti myös sähköverolle korotuksia tavallisten kotitalouksien osalta. [Ben Zyskiewicz: Ja samalla olisi alennettu tuloverotusta, kertokaa siitä myös!] Hallitushan ei ole tällaista esittämässä, mutta kokoomuksen paperissa valitettavasti näin kerta kaikkiaan on. Olitte sitä mieltä, että nyt olisi pitänyt siten tässä lisätalousarviossa vaikka eläkkeensaajille pistää suoraan lisää rahaa, mutta kun katsoin tätä kokoomuksen vastalauseetta, niin täällä on kyllä eläkkeensaajille nolla. Ihan nolla euroa olisitte pistämässä tässä vastalauseessa. Päinvastoinhan te olette toimimassa: te olette tässä vastalauseessanne poistamassa sitä rahaa, jonka Kela tulee käyttämään muun muassa sen mahdollistamiseen, että eläkkeitä korotetaan, ja sen mahdollistamiseen, että muita sosiaalietuuksia korotetaan.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Mutta kuten todettu, täällähän on johdonmukainen linja kokoomuksella siksi, että osa näistä Kelan menojen korotuksista, mitä te ette kritisoi, menee siihen, kun Kelan työmäärä on lisääntynyt siksi, koska edellinen hallitus ja kokoomus leikkasivat muun muassa eläkeläisiltä indeksikorotuksia, tekivät tämän ihmisten oikeustajua loukkaavan aktiivimallin ja näiden erilaisten leikkausten seurauksena toimeentulotukimenot lisääntyivät. Nämä ihmiset ovat joutuneet entistä enemmän hakemaan toimeentulotukea, ja Kelan menot kasvavat. Tämä on kokoomuksen kädenjälki, ja näitä rahojahan kokoomus ei tietenkään vastusta, vaan hyväksyy, että Kelan rahat lisääntyvät tätä kautta, että voidaan hoitaa näiden leikkausten paikkauksia. Mutta sitä rahaa, millä sitten laitettaisiin parannuksia eläkkeensaajille, kokoomus tässä vastalauseessaan vastustaa ja esittää näitä rahoja poistettavaksi.

Tämä on nyt se, missä mennään, ja sanottakoon, että minä ainakin kuuntelin tarkkaan ja olin hyvin tyytyväinen siitä, että pääministeri täällä selkeästi sanoi, että nyt tehdään ratkaisut tämän viidenkymmen osalta ja valmistelemme myös jatkoa. Ainakin itse edellytän ja me kaikki edellytämme varmasti sitä, että sitä jatkoa myös tulevaisuudessa seuraa. Minun mielestäni se on hyvä asia, sillä, arvoisa kokoomus, kyllä se vain niin on, että kyllä siellä Tammenlantorilla ja erilaisissa kansalaistapaamisissa kovasti ollaan huolissaan siitä, mitä jäi jäljelle kokoomuksen hallituskaudelta. [Sari Multala: 140 000 työpaikkaa] Sieltä jäi reikä rahapussiin, ja näin se vain meni, valitettavasti.

Puhemies! Nyt ihan muutama sana vielä tästä varsinaisesta lisätalousarviosta. Mielestäni oli hyvä, että hallitus pääsi liikkeelle ripeästi, tämä oli nopeaa toimintaa. Ennen kaikkea nämä liikennehankkeet, joita nyt käynnistettiin, auttavat koko maata tulemaan kilpailukykyisemmäksi. Pirkanmaalaisena tietenkin olen hyvin iloinen niin pääradan suunnittelusta kuin sitten tästä Kolmostien rahoituksesta. Meillä on tulevaisuudessakin edunvalvontaa, Ysitietä löytyy ja monta muuta asiaa, ja tulemme olemaan sinnikkäitä myös näissä, mutta tämä on erinomainen alku myös Pirkanmaan kannalta. Ja sen lisäksi tosiaan, että koko maan elinvoimaa vahvistamme näin, tietenkin sitten myös työllisyys kohenee. Minusta on ollut hieman hämmästyttävää, että tässä keskustelussa ei olla nähty sen arvoa, että tämän myötä syntyy noin 10 000 työllistä, työpaikkaa lisää. Se on erittäin tärkeä asia.

Me olemme erityisen iloisia sosiaalidemokraatteina tietenkin myös siitä, että koulutus ja ammattikoulutus saavat lisää rahaa opettajien ja henkilöstön palkkaamiseen. Nimittäin kyllähän tosiasia on se, että edellisen hallituksen leikkausten seurauksena opettajia sieltä ammattikoulutuspuolelta katosi noin 1 600. Ja nyt kokoomus sitten ihmettelee, että tulee 300—400 lisää — se on sitten sellainen seikka, jota ei edes huomioida positiivisessa mielessä, ilmeisesti.

Mutta näin, puhemies, tässä lyhykäisesti. Ja olen tyytyväinen myös siihen, että valio-kuntamme sai nopeasti ja ripeästi asian käsiteltyä, ja tältä pohjalta sitten syksyyn. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä kokoomuksen ryhmästä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, me emme ihan joka toisen puheenvuoron jälkeen lähde debattiin. Vasta äsken kiivas, hyvä debatti käytiin. Mennään puhujalistaan, edustaja Pirttilahti on siellä jo valmiina odottamassa.

14.17 Arto Pirttilahti kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle ripeästi tehdystä lisätalousarviosta. Pitää todeta tähän hengenvetoon saman tien, että Sipilän hallitus edistikin hyvin osaltaan näitä tie- ja väylähankkeita, mutta kyllä se vuoden 2019 budjetti

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

oli meillä aivan ohkoinen, niin että tuli aivan erinomaiseen paikkaan tämä lisätalousarvio, millä täydennetään tätä jatkuvuutta, että meidän väyläverkostoa kehitetään.

Hieno asia tässä on tietenkin, että nettolainanoton määrä vähenee noin 136 miljoonaa euroa, ja hieno asia edelleen on se, että näillä useilla väylähankkeilla tullaan parantamaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä — vientiä parannetaan, raide- ja tieliikenteen sujuvuutta. Nämä hankkeet, se, millä perusteella ne on valittu, ovat siinä järjestyksessä, mitkä hankkeet ovat olleet valmiit heti lähtemään liikenteeseen. Todellakin siellä on sellaisia hankkeita, mitkä ovat pitkään odottaneet, että päästäisiin eteenpäin, kuten Pirkanmaalla on erittäin tärkeää, että tämä Kolmostien Hämeenkyrön ohitus saadaan eteenpäin.

Toki meillä Pirkanmaalla, kuten tässä edustaja Viitanenkin totesi, on useita hankkeita. Esimerkiksi Ysitien, joka on erittäin vaarallinen, kehittäminen, Tampereelta Jyväskylään suuntautuvan tien kehittäminen, ja siellä ovat yhtä lailla kyllä suunnitelmat valmiit. Toivotaan, että rahoitus tulisi siihenkin.

Pitää todeta Pirkanmaan osalta vielä se, kun tässä tehtiin vertailua 10 vuoden kaarella, taisi olla 15 vuoden kaarella, että Pirkanmaa on saanut väkilukuunsa suhteutettuna kolmannuksen heikoiten rahoitusta näihin väylähankkeisiin, vaikka nämä meidän pääväylät meidän maakunnan aluetta erinomaisesti halkovatkin.

Edustaja Honkonen otti hyvin esille nämä hiljaiset raideliikenneyhteydet. Myös niitä tullaan tässä kunnostamaan. On tosi hyvä asia, että me saamme puun liikkeelle myös raitteita pitkin. Ja pitää heti ensimmäiseen hengenvetoon myös todeta, että nykyhallitus satsaa myös yksityistieverkkoon ja myös näihin metsäautoteihin. Se tulee eri rahoituksen kautta, mutta tätä koko ketjua puunkuljetuksen osalta saadaan myös parannettua.

Tärkeää on myös, että näillä hiljaisillekin ratayhteyksille löytyy sähköistämistä. Siellä voidaan silloin käyttää samaa kalustoa kuin pääraideverkoilla, esimerkkinä juuri Iisalmesta ylös nouseva raideyhteys. Itse toivon myös, että näkisin joku päivä sähköistuksen myös Oriveden ja Seinäjoen välissä, että me voisimme sielläkin käyttää tavaraliikenteeseen myös sähkövetureita, ja näin oltaisiin mukana myös ilmastotalkoissa.

Edustaja Vehviläinen pohti, mikä on nimi ”päärata” ja miksi sitä näin nimitellään. Tietenkin on tämä historiallinen pohja, että väli Helsingistä Hämeenlinnaan on ollut ensimmäinen, mutta kun katsomme näitä radan käyttömääriä, niin tässä tuli esille, että esimerkiksi Tikkurilaan tai jopa vielä vähän eteenkinpäin on noin 6,5 miljoonaa matkustajaa, Tampereelle asti meillä on 4,5 miljoonaa matkustajaa, ja kun vertaa mihinkä päin Suomea tahansa, niin nämä ovat ihan huippulukuja. Taitaa tässä arvoisan puhemiehen maakunta ja Kotka sitten ehkä tässä tavaraliikenteessä mennä ohi näitten raide- ja tonnimäärien osalta, ja onkin erinomainen asia tässä suunnitelmassa, että Kotka—Kouvola-välin ratayhteyttä parannetaan ja myös tämän meidän vahvan vientisataman tavaraliikennettä.

Mutta päärata ja Päärata plus — näen, että nimitys on oikea, ja on hienoa, että niitä lähdetään suunnittelemaan. Mutta kuten aikaisemminkin totesin, nythän on vasta suunnitteluvaihe. Ensin tulee, oliko se näin päin, että raidesuunnittelu ja sitten yleissuunnittelu, vai toisin päin? Siinä voi olla myös valituksia, eli puhutaan siitä, että nämä investoinnit voivat toteutua vasta noin neljän vuoden päästä. Toivon toki tässä, että voidaan nopeuttaa tätä suunnittelua, ja voiko tämäkin sali osaltaan sitten olla tässä rahoituksen turvaamisessa, että tämä hanke todella toteutuu?

Arvoisa puhemies! Tärkeää Pirkanmaan osalta olisi myös saada tämä raakapuuterminaali Akaalle rakennettua, ja myös sitten pitää katsoa ely-keskuksen rahoituksia näille hil-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

jaisemmille teille, mikä on luvattu. Ely-keskus on luvannut noin 12 miljoonan rahoituksen irrotuksen näihin uusiin päällysteiden parantamisiin. Nämä ovat aivan erinomaisia asioita.

Ja lyhyesti vielä, että koska hallituksen tavoitteena on tämä 75 prosentin työllisyys, niin näillä hankkeilla sitä edistetään, ja näen erinomaisena asiana tämän ammatillisen koulutuksen 20 miljoonan sijoituksen juuri siihen ohjaavien opettajien ja yrityselämän väliin. Meillä on toisen asteen reformi menossa, ja tämä on erittäin tärkeä osa sitä.

14.23 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Itse kiitän hallitusta siitä, että olemme saaneet rahoitusta ratahankkeisiin ja lisärahoitusta on tullut myös korjausvelkaan. Kuitenkin olen surullinen siitä, että kun esimerkiksi täällä useampaan otteeseen olen ottanut esille Mäntsälä—Hanko—Hyvinkää-tien, niin se on listalla ”aina unohdetut”. Tästä syystä katsoin ilolla meidän valtiovarainvaliokunnan vastalauseita perussuomalaisilta. Siellä on otettu Hanko—Hyvinkää-tien kunnostus, pullonkaulat ja tämän tyyppiset asiat hyvin esille — ja monta muutakin.

Haluaisin muistuttaa siitä, että hallituksen talous perustuu hyvin pitkälle talouskasvulle ja työllisyydelle ja hyvät liikenneyhteydet ovat a ja o. Rataverkko on toinen, tieliikenne toinen. Itse en aseta niitä vastakkain, koska molempia tarvitaan yhtä paljon. Ihmiset kulkevat autoilla junalle ja sitten autoilla töihin. Näin tulee olla, ja näin on jatkossakin. Muistuttaisin, että ei unohdeta näitä teitä.

SDP:n edustaja Lindtman täällä puhui siitä, että kun hallituskausi alkoi, ei ollut tiemäärärahoja laittaa. Silloin ei kyllä ollut rahoja mihinkään. Muistan, kun aloitimme, perussuomalaiset, hallitustaipaleen vuonna 2015. Olimme lähes konkurssin partaalla, ja Suomeen oli tullut juuri 100 000 uutta työtöntä sosiaalidemokraattien hallituskauden jälkeen. Se oli todella hirveä tilanne, niin että olkaa iloisia siitä, että nyt ei ole se sama tilanne. Toivon, että 100 000:ta uutta työtöntä ei tule, koska hyvin pitkälle tämä talousarvio rakentuu sen myötä, että talous kasvaa ja saadaan työtä, työllisiä.

Harmi, ettei edustaja Lindtman ole täällä enää, kun minulla on täällä kaksi lisätalousarviota Hanko—Hyvinkää-tielle ja olisin toivonut, että hän voisi äänestää näiden puolesta huomenna, kun hän kyseli tällaisten perään. Varmasti voitte viedä terveisiä hänelle, että hän saa kyllä tänne Hanko—Hyvinkää-tielle huomenna äänestää lisää rahaa, jos hän näin katsoo, kun hän sellaisten perään kyseli.

Toinen asia, josta perussuomalaisten eduskuntaryhmän puheenjohtaja Tavio kyseli ministeri Ohisalolta, oli uudelleenkotoutus ja se, mitä se tarkoittaa, kun siihen ollaan panostamassa rahaa. Kun katsoo eilistä ohjelmaakin, niin siellä EU-ohjelmassa puhutaan tällaisesta, että enemmän työtä ja resursseja tulisi suunnata palautettujen maahanmuuttajien uudelleenkotouttamiseen. Ministeri Ohisalo vastasi, että palautussopimuksia kaikkien maiden kanssa ei ole. Hän puhui palautuksista, mutta ei täällä puhuta mistään palautuksista vaan uudelleenkotouttamisesta. Olemmeko me siirtämässä työllisyys- ja sosiaalipalveluita nyt Afrikkaan tai Iraniin tai Irakiin pikkuhiljaa? Siis kysymys kuuluu siitä, ovatko meidän virkakoneistomme ja työllisyyspalvelumme laajentumassa nyt muualle. Tähän ei saatu mitään vastausta, ja sen jälkeen hän poistuiinkin salista, niin että edustaja Tavio ei valitettavasti päässyt sanomaan, että voisitteko te vastata kysymykseen. — En näe kulman taakse, mutta ainakin pääministeri istuu siellä, niin että toki saavat vastata muutkin, jos osaavat, että mitä tämä on. Tietenkin, jos ei osaa eikä tiedä, niin että se on vain kirjaus, niin vaikeaaahan silloin on tosiaan vastata. [Jukka Gustafsson: Kyllä osaa ja tietää, mutta siihen vastattiin jo!]

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Sitten eläkeläisistä olisin vielä sen sanonut, että minulle on kyllä kanssa epäselvää ja varmasti monille muillekin, paljonko eläkeläisille tulee korotuksia. Se on hieno asia, että tulee. Siitä perussuomalaiset iloitsevat — tämä sanottakoon täällä nyt vielä kerran, että oppositio ei ole yhtä möhkälettä. Mutta epäselvää on, kuinka paljon korotukset ovat, mutta yhtä epäselvää se nyt kyllä on vähän kokoomuksellakin. Olen siitä kyllä hallituspuolueiden ja joidenkin edustajien kanssa samaa mieltä, että vähän epäselvää on myös se, miten kokoomus tämän asian näkee, ja niin kuin edustaja Viitanen tuossa äsken kertoi, olinkin yllättynyt, että teillä oli vähän toisenlainen se teidän vaaliohjelmanne. Pitäisi aina oikeasti elää niin kuin saarnaa ja tehdä ne toimet sen mukaisesti. Tämä on hyvin harmillista.

Mutta sitten vielä haluaisin hallitukselle korostaa sitä, että ihmistä, joka tulojensa kanssa elää, kiinnostaa se, mikä jää siihen elämiseen. Se on ihan sama, tuleeko se eläkkeestä, verojen kautta, mitä kautta tulee se, mitä jää elämiseen. Ja nyt, jos pieniä eläkkeitä nostetaan ja samaan aikaan nostetaan kiinteistövero, polttoaineita, tulee ehkä tietulleja, siis käteen jäävä osuushan on ehkä pienempikin. Mielellään kuulisin, että nyt peruttaisiin nämä aivan älyttömät ideat ja nyt kansalaiset kuulisivat jo tässä vaiheessa, että nämä peruutetaan, että ei näitä tule, että olkaa rauhassa. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kuten ennen kahta edellistä puheenvuoroa sanoin, ei ihan joka toisen puheenvuoron jälkeen mennä vastauspuheenvuoroihin, vaan edustaja Multala on jo valmiina pöntössä.

14.28 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Ensin alkuun on hieman selvennettävä, että kun ottaa palasia meidän vaaliohjelmastamme, niin kannattaa lukea se veroliite kokonaan. Meidän ajatuksemme nimenomaan oli se, että siirrämme painopistettä haittojen verotukseen, erityisesti ympäristöhaittojen verotukseen, ja kevennämme samanaikaisesti työn verotusta, jolloin kompensoidaan se kuluttajille aiheutuva kustannus sitä kautta.

Haluan kuitenkin, arvoisa puhemies, kiittää hallitusta siitä, että lisätalousarviossa on moniin tarpeellisiin kohteisiin rahoitusta. Hyvä työllisyyskehitys mahdollistaa edelleen tulojen kasvaessa sen, että rahaa voidaan uudelleenkohdentaa budjetin sisällä ja jopa laittaa hieman lisää esimerkiksi liikennehankkeisiin. Monia tarpeellisia hankkeita saadaan liikkeelle, esimerkiksi pääradan kehittämisen suunnitteluun tulee rahaa ja muihinkin erittäin tarpeellisiin kohteisiin, jotka ovat tällä hetkellä pullonkauloja.

Toivon kuitenkin, että nopeiden raideyhteyksien osalta päästään pian eteenpäin. Edellinen hallitus nimittäin perusti valtion sataprosenttisesti omistaman hankeyhtiön, Pohjolan Rautatiet Oy:n, jolle siirrettiin noin 100 miljoonan euron osakepääoma. Ratojen suunnittelutyöt olisi siis voitu käynnistää tällä pääomalla nyt saman tien. Radanvarren kaupungeista myös suuri osa on antanut sitoumuksensa lähteä mukaan vähintään suunnittelutyöhön, mukaan lukien muun muassa liikenneministeri Marinin oma kotikaupunki Tampere. Raidekohtaiset hankeyhtiöt ovat vielä perustamatta, mutta rahaa suunnitteluun on olemassa, ja vain päätös suunnittelun aloittamisesta siis puuttuu. Jos hallitus ajattelee saavansa kaikki radanvarren kaupungit sitoutumaan jo ennen suunnittelun aloittamista myös toteuttamiseen, saattaa hyvin olla, että jäämme odottamaan suunnittelun aloittamista pidempään kuin tämän hallituksen kausi kestää. Toivottavasti näin ei ole, vaan hankeyhtiöt päästetään tekemään suunnittelutyötä mahdollisimman pian.

Liikennepanostuksia vähemmälle huomiolle ovat jääneet panostukset ammatilliseen koulutukseen. On erittäin hienoa, että nyt rahaa kohdennetaan opettajien palkkaamiseen.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Olen kuitenkin edelleen huolissani siitä, että olemme saaneet hyvin erilaisia vastauksia kysymykseemme, kuinka pitkäksi aikaa tämä rahoitus on tarkoitettu. Aiemmin valtiovarainministeri Lintilä totesi, että rahat loppuvat vuonna 2023. Tänäpäin samainen valtiovarainministeri Lintilä sanoi, että rahoitus on viideksi vuodeksi. Tästä en osaa päätellä, millä tavalla on ajateltu nämä kaksi vuotta rahoittaa. Tarkoittaako tämä siis, että nämä ovatkin osa kehysrahoitusta eli niitä rahoja ei vain nyt tällä hetkellä näy siellä hallitusohjelmassa? Ministeri Andersson taas vastasi tähän kysymykseen, kun häneltä kysyimme. Hän kertoi myös, että opettajat palkataan viideksi vuodeksi, ja sitten hän totesi, että pysyvää rahoitusta on myös tulossa toiselle asteelle myöhemmin tulevan talousarvion puitteissa. Kun kuitenkin katson tätä ”Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi” -kohtaa, jossa eritellään näitä talousarviolukuja, täällä itse asiassa on toiselle asteelle rahaa, mutta se on tarkoitettu oppivelvollisuuden pidentämiseen. Ja kuten hyvin kaikki tiedämme, erityisesti me, jotka olemme sivistysvaliokunnassa istuneet, tähän allokoitu 107 miljoonaa tulee hädin tuskin riittämään oppimateriaaleihin eli ei lainkaan opetukseen. Aiemmassa debatissa, jossa en saanut puheenvuoroa, olisin kehunut arvostamaani koulutuspolitiikko Gustafssonia siitä, että hän myönsi, että nämä kaikki panostukset, joita ollaan tekemässä peruskoulun laatuun tasa-arvo-ohjelmalla, varhaiskasvatuksen laatuun ja tasa-arvo-ohjelmaan, jatkuvaan oppimiseen ja niin edelleen, tarvitaan, jotta oppivelvollisuuden pidentämisestä on hyötyä. Olen ihmetellyt kuitenkin sitä, miksi sitten teette niin, että nämä kaikki tarpeelliset asiat toteutetaan väliaikaisilla myyntituloilla ettekä ole niitä ensisijaisesti priorisoineet niin, että ne olisivat osa pysyvää rahoitusta. Aivan varmasti on niin, että oppivelvollisuuden pidentäminen ei auta niitä nuoria, jotka tarvitsisivat apua varhaiskasvatusikäisinä tai peruskoulun ensimmäisillä luokilla. [Jukka Gustafsson pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kuten ennen edustaja Multalaa sanoin, ihan joka toisen puheenvuoron jälkeen emme aloita debattikierrosta. [Jukka Gustafsson: Jossain kohtaa se muuttuu!] — Kyllä jossain kohtaa taas tulee.

14.32 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt seuraa ohjelmassa tämmöinen lyhyt, positiivisempi puheenvuoro. Haluan nimittäin muutamalla sanalla kiittää hallitusta tästä lisätalousarvioesityksestä.

Meillä on tulevaisuushallitus, jonka tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä Suomen rakentaminen. Kestävän tulevaisuuden pohjan luominen edellyttää pitkäkantoisia tulevaisuusinvestointeja ja kestäviä päätöksiä. Yksi näistä kestävä tulevaisuuden ehdottomista edellytyksistä on koulutukseen satsaaminen. Hallituksen esittämää 20 miljoonan euron panosta ammatillisen koulutuksen opettajien palkkaamiseen ei voi näin ollen muuta kuin kiittää. Nuorissa on tulevaisuus. Heille tulee antaa eikä vain heiltä ottaa. Tämä investointi on myös maakunnallisesti merkittävä. Monet maakunnat, kuten kotimaakuntani Satakunta, ovat täysin riippuvaisia siitä, että alueella on laadukasta toisen asteen koulutusta ja näin ollen hyvää, osaavaa työvoimaa saatavilla eri aloille. Se, että nuoret saavat laadukasta lähiopetusta ja hyvät valmiudet työelämään, on kaikkien etu. Tämä investointi on sellainen, joka tuo pitkässä juoksussa säästöjä muualta.

Kiitoksella vastaan on otettu myös tämän käsittelyssä olevan hallituksen lisätalousarvioesityksen panostukset perusväylänpitoon ja väyläverkon kehittämiseen. Satakuntalaisena kansanedustajana mieltä lämmittävät erityisesti Kasitien Mynämäen ja Luvian ohituskaistat sekä valtatie kolmosen Hämeenkyrön ohitustie, joilla kaikilla on merkitystä Sata-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

kunnan saavutettavuuden kannalta. Hyvä on muistaa, että Satakunta on vientimaakunta. Pienestä koostaan huolimatta osuutemme Suomen viennistä on 6,9 prosenttia. Hyvät liikenneyhteydet mahdollistavat yritysten sijoittumisen Satakuntaan jatkossakin.

Odottavia hankkeita meillä Satakunnassa kuten varmasti kaikissa muissakin maakunnissa on kyllä jatkossakin, mutta jo tässä vaiheessa on syytä kiittää.

14.35 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Viljasen kiitoksista on tässä kohdin helppo jatkaa. Lisätalousarvio on erittäin voimakas ja vahva ponnistus ja panostus hallitukselta kohti parempaa tulevaisuutta, kohti voimakkaampaa tulevaisuutta.

Lisätalousarviossa oikeastaan liikenneinfran kohdalta, kuten täällä on aikaisemmin todettu, panostukset ovat selkeitä sekä tieliikenteen että raideliikenteen osalta. Tieliikenteen panostuksista kannan suurta iloa esimerkiksi valtatie 3:n Hämeenkyrön ohitustiehen kohdistuneisiin toimenpiteisiin — erittäin voimakas, vahva valtavyylä, jossa esimerkiksi elinkeinoelämän tarpeita palvellaan näillä kohennuksilla. Yksi sellainen tieliikenteeseen kohdistuva toimenpide, joka ehkä jää vielä odottamaan seuraavaa aikaa, liittyy Pohjanmaan valtatie 19:ään, joka kuuluu maakunnalliseen ja valtakunnalliseen perusväyläverkkoon. Se kaipaa osaltaan toimenpiteitä tulevaisuudessa, niin että se palvelee eteläpohjalaista liikennettä voimakkaasti.

Raideliikenteeseen kohdistuvat toimenpiteet esimerkiksi pääradan osalta, Helsinki—Tampereen osalta ovat tarpeellisia, mutta iloitsen myöskin hallituksen ministereiden lukuisista puheenvuoroista siitä, että päärata nähdään kokonaisuutena aina Helsingistä kohti pohjoista, kohti Oulua, ja esimerkiksi Tampere—Seinäjoki-välin kaksoisraiteistustarpeet ovat hallituksella hyvin ja hienosti tiedossa.

Nämä kaikki lisätalousarvioon kohdistuneet toimenpiteet ovat voimakasta työllisyyspolitiikkaa, ne ovat voimakasta alueellista politiikkaa, ne ovat voimakasta tulevaisuuspolitiikkaa. Pitää myöskin muistaa se tosiasia, että vuodesta 2020 eteenpäin perusväylän kohennuksiin käytetään 300 miljoonan tasokorotusta, joka on myöskin erinomainen tulevaisuustoimenpide.

Täällä on nyt paljon keskusteltu näistä eläkeläisiin kohdistuvista toimenpiteistä. Itse kannan henkilökohtaisesti voimakasta iloa siitä, että hallitus ryhdikkäästi ja tomerasti on lähtenyt pienempiä eläkkeitä suuntaamaan kohti korotuksia. Täytyy antaa kiitosta myöskin edelliselle hallitukselle, jossa muun muassa kokoomus ja osin perussuomalaiset olivat mukana, jolloin takuueläkkeitä saatiin erinomaisesti kohotettua. Hallitus jatkaa tätä ryhdikästä linjausta.

Ammatilliseen koulutukseen käytetyt satsaukset ovat myöskin äärimmäisen fiksua ja tyylikästä koulutuspolitiikkaa, joka osoittaa sen tosiasian, että hallitus näkee tulevaisuuteen.

14.38 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Hienoa, että täällä ovat myös kaikki keskeiset ministerit paikalla kuuntelemassa tätä tärkeätä keskustelua.

Raidehankepanostukset ovat hyviä. On hyvä, että painopiste on raiteissa. Se, mitä itse kaipaisin jatkossa vielä enemmän, olisi tarkemmat tiedot näistä hankkeista ja niiden sisällöstä. Tässä tietysti ollaan kiireessä toimittu tällä erää, mutta varmasti jatkossa näin on.

Paljon voimia ministeri Marinille, kun näitä toiveita tulee eri puolilta, että tämä arviointi perustuu jollain tavalla tietoon ja tutkimukseen siitä, mitä kannattaa lähteä edistämään, ja jonkunlaiseen tasapuolisuuteen tietysti.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Näistä nykyisistä hankkeista, joita tässä on ilmeisesti edellisellä eduskuntakaudella valmisteltu, on moni sellainen, joista kun kyselin lisätietoja, niin sanottiin, että nämä ovat tällaisia elinkeinoelämän toivomia hankkeita. Toivoisinkin, että me jatkokeskusteluissa muistamme, niin kuin meidän juuri eilen käsittelemässämme Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ohjelmassa korostetaan, että meidän kasvupotentiaali kytkeytyy kiinteästi palvelusektorin toimintaan, digitaalisen datavetoisen talouden, innovaatioiden, uusien teknologioiden ja liiketoimintamallien kehittämiseen ja niin edelleen. Pitkällä tähtäimellä talouskasvu ja työpaikat riippuvat teollisuuden murroksesta kohti digitalisaation mahdollisuuksien täysimääräistä käyttöönottoa ja niin edespäin.

Kun puhutaan elinkeinoelämästä, niin me mietimme aika tarkasti myös silloin, kun kyse on periaatteesta yritystuista, ketä me palvelemme ja olemmeko me silloin tehneet yhteiskunnallisesti parhaan kustannus—hyöty-arvion, ihan niin kuin me valtiovarainvaliokunnassa myös edellytimme omassa lausunnossamme, että tehdään hyöty—kustannus-vaikutukset, hyöty—kustannus-laskelmat ja arvioidaan yhteiskunnallis—taloudelliset vaikutukset hyvin laajasti.

Täällä on odottamassa hyviä hankkeita, joista myös sain lisätietoa. Espoon kaupunkirata on yksi harkitsemisen arvoinen. Helsinki—Riihimäki-välin suunnittelu on pitkällä. Myös Tampereen henkilöratapihan kehittäminen on edennyt, ja Hanko—Hyvinkää on mainittu. Täällä on paljon hankkeita. Sitten nämä pääradat ja hankeyhtiömallit ovat myös erittäin tärkeitä, myös sen osalta, että mietimme, mikä se meidän taloutemme rakenne on ja mihin suuntaan me haluamme mennä ja minkä tyyppistä taloutta me lähdemme edistämään meidän infrahankkeilla. Toivon, että jatkossa saadaan hyvin harkittuja päätöksiä.

Tosiaan, paljon viisautta sinne ministerille. Juuri niin kuin viittasittekin aikaisemmassa keskustelussa, niin tarvitaan vielä lisäselvityksiä näiden päätösten osalta. — Kiitos.

14.41 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Lisätalousarviossa lukee, että Irakiin sioitetaan tilapäinen maahanmuutto- ja paluuasiantuntija. Viime vaalikaudella hallinto- ja turvallisuusjaostossa kuulumme, että Suomessa on edelleen tuhansia irakilaisia, joiden sijaintia, paikkaa, tekemisiä ei tiedetä eikä tunneta ollenkaan. No, lienee selvää, että suuri osa näistä ikään kuin kadoksissa olevista henkilöistä on palannut omin toimin Eurooppaan tai mahdollisesti synnyinmaahansa, mutta sitä emme ihan tarkkaan tiedä, kuinka paljon heitä täällä edelleen liikkuu. Sen takia on hyvä, että Irakin kanssa pyritään sopimuksiin ja neuvotteluihin, että he ottavat oman maan kansalaisia takaisin. Ongelmahan tässä on nyt se, että meillä ei ole paluusopimusta Irakin kanssa, he eivät ole sitä halukkaita tekemään. Ruotsilla paluusopimus on, mutta se on käytännössä merkityksetön, koska irakilaiset eivät sitä kunnioita.

No, miten on menty eteenpäin viime vaalikaudella? Ulkoministeri Soini kertoi PCA-sopimuksesta, jonka turvin EU pyrkii käyttämään vähän suurempaa vipua neuvotteluissa, että EU:n tukea ja näitä paluuasioita niputetaan yhteen, jotta irakilaiset sitten ottaisivat oman maan kansalaisia vastaan. Kysyn — ahaa, ministeri Ohisalo ei olekaan paikalla, mutta ehkä valtiovarainministeri tai pääministeri tietää: Miksi tämä on tilapäinen? Tuleeko tämä asia nyt vuodessa kuntoon? Ja miten itse näette, tulisiko tässä olla sellaista vastikkeellisuutta? Kun me annamme kuitenkin humanitaariseen apuun, jälleenrakentamiseen, koulutukseen, kymmeniä miljoonia Irakille, mutta he eivät ota omaan maan kansalaisia vastaan, niin pitäisikö tätä ikään kuin ehdollistaa niin, että me tuemme, mutta edellytämme, että

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

he ottavat oman maansa kansalaisia takaisin, ja käytämme sitten myös tätä PCA-sopimusta, EU:n vipuvartta, apuna niin paljon kuin mahdollista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annetaan ministereille sitten lopuksi mahdollisuus vastata. — Edustaja Tolvanen.

14.43 Kari Tolvanen kok: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää ministeri Marinia. Lakivaliokunnassa viime kaudella huomasin, että te saatte aikaan paljon ja nopeasti, ja nyttenkin olette saanut kiitos siitä. Mutta jotenkin nyt tuntuu — kaikki nämä liikennehankkeet ovat todella tärkeitä — että onko Uusimaa nyt vähän unohtunut tai ainakin jäänyt odotukselle. Se on vähän tässä pettymys, mutta tiedän, että te korjaatte, ja minulla on lopussa ehdotuskin teille siitä, mitä tehdään syksyllä.

Uusimaa on kuitenkin alue, jonne väki pakkautuu. Täällä on nyt jo, voi sanoa, paljon porukkaa, ja lisää tulee, halusimme tai emme, tänne vain tulee. Täällä pitää olla tiet kunnossa. Hanko—Hyvinkää-tie — pitää nykyisin sanoa ilmeisesti Hango—Mäntsälä-tie — pitää saada kuntoon. Se on vaarallinen ja se on tukkoinen.

Mutta myös nämä raidehankkeet pitää saada eteenpäin. Täällä on Espoon kaupunkiradasta puhuttu paljon, ja se ei riitä, että sitä nyt selvitetään. Sitä on ihan tarpeeksi selvitetty. Se on nyt valmis toteutettavaksi. Se on nyt ihan sama, että tehdään nyt päätös — lähtee täältä pääkaupunkiseudulta raiteita pohjoiseen, itään tai länteen, tai jos vaikka tehdään Espoosta se tunneli tuonne Tallinnaan, niin kuitenkin se Espoon kaupunkirata tarvitaan. Se tarvitaan lentoradan takia, pääradan takia, ratapihan takia, Turun tunnin junan takia, ja se olisi valmis toteutettavaksi nyt tällä hetkellä. Tämä on tarpeellinen ratahanke. Kun minä tiedän, Marin, että te todella olette aikaansaapa ihminen, että te saisitte nopeasti alulle tämän ratahankkeen, niin mikä ettei tässä nyt olisi mahdollista vaikka syksyllä, nyt syyskuussa, mennä Kauklahteen — espoolainen Vuoden kylä — ja panna lapio yhdessä vaikka Kaukalahden hienoon peltomaahan ja panna alulle tämä Espoon rata. Se on sitä vaille valmis. Saatte aikaan jälleen nopeasti asioita, niin kuin teidän tapananne on. [Jukka Gustafsson: Olipa lämmin ja fiksu puhe!] — Kiitos.

14.45 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Nostan esille muutamia asioita, joita tässä keskustelussa on käyty läpi.

Edustaja Meri oli hyvin huolissaan tästä uudelleenkotouttamisesta, ja itse kyllä näen, että on tärkeää panostaa myös siihen, koska tällä estetään sitten se, että tämä niin sanottu return shopping ei toistu, vaan henkilöillä aidosti on sellaiset edellytykset ja olosuhteet, että he myös pysyvät siellä kotimaassaan, kun ovat kerran täältä palanneet. Muutenkin hallitusohjelmassa olen hyvin tyytyväinen siitä, että on sitouduttu solmimaan näitä uusia palautussopimuksia eri valtioiden kanssa. Edustaja Kiuru esitti tässä kyllä hyvän kysymyksen, mitä myös minun mielestäni on syytä arvioida: olisiko siinä vaiheessa, kun Suomi tukee Irakin jälleenrakennustyötä, sitten syytä myös edellyttää sieltä jotakin heidän omien kansalaistensa osalta, toki kuitenkin varmistaen sen, että kaikkien perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat?

Tuossa nostettiin esille myös nämä Afrikkaan suunnatut määrärahat perussuomalaisten toimesta, ja minä kyllä hämmästelen näitä puheenvuoroja. Hallitus on hallitusohjelmassaan selkeästi sitoutunut siihen, että kehitys yhteistyön painopiste laitetaan niin, että se laiton muuttoliike sieltä Afrikasta tyssää, että pidetään huolta siitä, että näissä lähtömaissa

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

olosuhteet ovat sellaiset, että sieltä ei tarvitse liikkeelle lähteä, ja se on äärettömän hyvä linjaus. Haluaisin myös perussuomalaisia muistuttaa, että tällä hetkellä Suomeen saapuu turvapaikanhakijoita vähemmän kuin koskaan tällä vuosituhanalla, noin 2 400 viime vuonna, ja trendi on laskeva. Uskon kyllä, että tämän hallitusohjelman mukaisilla linjauksilla se kyetään siinä myös säilyttämään ja Suomi kykenee kansainväliset velvoitteensa hoitamaan ottamalla mieluummin kiintiöpakolaisia, jotka varmasti kaikki ovat sellaisia, että heillä on pakolaisasema ja he aidosti ovat avun tarpeessa.

14.47 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviokeskustelussa ovat ymmärrettävästi painottuneet nämä infrahankkeet, joissa on paljon hyviä ja perusteltuja hankkeita. Hallitus on ilmoittanut painottavansa aluepolitiikkaa, ja se näkyy siinä, että nämä kaupungeille, erityisesti isoimmille kaupungeille, merkittävät, tietenkin koko Suomea hyödyttävät nopeat raideyhteydet eivät nyt käynnistyneet ihan sillä vauhdilla kuin olisi ollut mahdollista. Pisimmällä näistä hankkeista on useasti esillä ollut Turun tunnin junayhteys, jonka osalta olisi mahdollista edetä vaikka välittömästi, kun selvitysvaihe on jo niin pitkällä.

Olisin kysynyt vielä, kun liikenneministeri Marin on paikalla, huomioitiinko lisätalousarvion painotuksissa EU:n CEF-rahoitus, jonka osalta jo syksyn haussa olisi ollut mahdollista hakea EU-rahaa ihan merkittävässä määrin Turun tunnin junan käynnistämiseen nimenomaan Espoon kaupunkiradan osalta, joka olisi valmis nyt käynnistettäväksi. Sieltähän olisi mahdollista saada jopa 20—30 prosenttia tämän investoinnin edistämiseen, ja nämä ovat sellaisia aikatauluja, jotka tulevat komission määrittäminä. Nyt tämä syksyn haku olisi niin nopeasti, että olisi voinut lähteä tekemään tätä jo nyt ja hyödyntää tämä merkittävä rahoitus, mikä EU:n suunnasta olisi tulossa. Turun tunnin juna tukisi hallituksen tavoitteita niin ilmastonäkökulmasta kuin myös työllisyysnäkökulmasta. Se olisi hieno teko, mikä on vain aloittamista vaille valmis. Kokoomushan esitti, että tämän rataosuuden, Espoon kaupunkiradan, käynnistämiseen osoitettaisiin 6,5 miljoonaa euroa, ja tämä olisi löydettävissä ilman budjetin loppusumman nostamista. Tässä olisi sellainen nopea, hyvin vaikuttava ilmasto- ja työllisyystoimi, jonka hallitus voisi halutessaan laittaa vielä heti käyntiin. Mutta kysyn tästä CEF-raham hakuajataulusta ja sen huomioimisesta näitten painotusten tekemisen yhteydessä.

14.50 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään kyseenalaistettu raideinvestointien tärkeyttä. On asetettu vastakkain maantiet ja raiteet. Tämä vastakkainasettelu on mielestäni täysin turhaa ja jopa kummallista, kun tiedämme Suomen haasteet työllisyyden kasvattamisessa. Raiteilla voimme vaikuttaa työssäkäyntialueisiin, laajentaa niitä työllisyyden sekä teollisuuden toimintaympäristöihin. Nopeat junayhteydet mahdollistavat työn vastaanottamisen yhä kauempaa, ja yksi merkittävimmistä työllisyyden kasvun esteistä on Suomella juuri osaavan työvoiman saatavuus.

Myös teollisuuden investoinnit suuntautuvat sinne, missä yhteydet pelaavat ja osaamista on saatavissa laajasti. Raiteet ovat panostus nimenomaan Suomen talouden parantamiseksi. Raiteet ovat kriittisen tärkeitä koko Suomen menestymiselle. Niiden alkuinvestoinnit ovat kalliita, mutta ne maksavat itsensä takaisin. Raideyhtiöt ovat juuri tästä syystä järkevä tapa saada useampia suuria hankkeita liikkeelle lähitulevaisuudessa. Tarpeita on tosiaan useille hankkeille Suomessa, ja näistä suurista hankkeista on hyvä tehdä päätökset huolellisesti valmistellen ja vaikuttavuus arvioiden.

Nopeat raidehankkeet etelän kaupunkiseutujen välillä sekä pohjoisessa junaliikenteen kilpailukyvyyn parantamiseksi lentoliikenteen suhteen ovat äärimmäisen tärkeitä toimia, kun tavoittelemme hiilineutraalia Suomea ja hiilineutraalia liikennettä. Vaikka autoliikenteessä pystyisimme siirtymään puhtaaseen teknologiaan, mitä tämä hallitus myös aikoo edistää, ei siinä tapauksessa kuitenkaan kaupunkien tila tule riittämään lisääntyvälle henkilöautoilulle, se tila tarvitaan uusille asukkaille.

Keskusteluun ovat tänään nousseet myös pääradan tarpeet. Päärata eroaa Suomen muusta raideliikenteestä siitä syystä, että se on pääsemässä osaksi Euroopan TEN-T-verkostoa, mikä mahdollistaa EU-rahoituksen saamisen sen hankkeelle. Haluan myös muistuttaa, että pääradan varrella on 60 prosenttia Suomen asukkaista ja työpaikoista. Pääradan varrella sijaitsee Suomen viidestä suurimmista kaupungista kolme sekä muita merkittäviä kasvukeskuksia. Päärataan kytkeytyvä poikittaisliikenne mukaan luettuna voidaan todellakin puhua Suomen merkittävimmistä rataosuudesta — pääradasta. Hallitusohjelmaan kirjatun Kemi—Tornio-yhteyden kuntoon saattamisen myötä päärata tulee olemaan yhteytemme myös Ruotsiin ja koko Eurooppaan. Junayhteys Eurooppaan mahdollistaa kestävän matkailun niin suomalaisille kuin eurooppalaisille Pohjois-Suomen ja Euroopan välillä.

Hallituksen edistämä Tampereen ja Helsingin välin parantaminen tulee nopeuttamaan matka-aikoja koko pohjoiseen Suomeen. Muistutan silti, että Ylivieskasta pohjoiseen on pääradalla edelleen vain yksi raide. Oulu—Helsinki-välin matkustajamäärät ovat voimakkaasti kasvaneet, ja yhden raiteen varassa oleva liikenne on hyvin haavoittuvainen. Uskon ja toivon, että saamme tähän asiaan parannuksen myöhemmillä talousarviokierroksilla.

14.53 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää lisätalousarviossaan uuden tilapäisen maahanmuutto- ja paluuasiantuntijan sijoittamista Irakiin. On hyvä, jos tämä tarkoittaa sitä, että hallitus aikoo tehdä palautukset Irakiin tehokkaasti. Pianhan oikeusasteista alkaa tulla toivottavasti mittavasti lopullisia päätöksiä turvapaikkahakemuksista. Kielteisen päätöksen saaneiden tehokkaalla palauttamisella on silloin hoppu.

Punavihreä hallitusohjelma herättää tosin huolen siitä, missä määrin hallitus aikoo ryhtyä näihin palautuksiin. Sinnehän on kirjattu jo ennen vaaleja SDP:n, vihreiden ja vasemiston esiin tuoma tavoite saada kielteisen päätöksen saaneet työluvalla jäämään Suomeen. On iso riski, että syntyy lumetyömarkkinat ohituskaistaksi elintasopakolaisuudelle. Onko tämä, pääministeri Rinne, hallituksen tavoite?

Kuten edustaja Kiuru tuossa aiemmin totesi, ongelma on, ettei Suomella ole kahdenvälistä palautussopimusta Irakin kanssa. Edustaja Kiuru kysyi jo eilen perustellusti, toimiiko Irakin kanssa tehty, EU-puitteissa solmittu PCA-sopimus lainkaan. Tähän ei silloin saatu vastauksia. Ilman uusia keinoja ongelmat palautusten kanssa jatkunevat. On kestänyt, että samaan aikaan kun esimerkiksi Irak ei suostu tehokkaasti ottamaan vastaan omia kansalaisiaan, Suomi hyvää hyvyttään antaa Irakille rahaa kehitysavun muodossa. Kehitysyhteistyö on parhaimmillaan tärkeää, jopa välttämätöntä myös siitä syystä, että elintasopakolaisuuden juurisyyhin voitaisiin puuttua, kuten edustaja Kärnäkin tuossa totesi, mutta avun vastaanottajalta pitää myös vaatia vastuunkantoa, vastuunkantoa omista kansalaisistaan. Kehitysavun ehtona tulisi olla todella se, että omat kansalaiset otetaan vastaan.

Maahanmuuton paine Eurooppaan tulee jatkumaan. Vuoden 2015 maahanmuuttokriisi ei enää koskaan saa toistua. On kiistatonta, että nykyinen, rajat ylittävään turvapaikanhaakuun perustuva järjestelmä ei toimi. Sen riskinä on edelleen hallitsematon maahanmuutto, elintasopakolaisuus. Se ei ole oikeudenmukainen ketään kohtaan. Turvapaikkajärjestelmä

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

on pistettävä remonttiin ja huolehdittava siitä, että apu kohdentuu niille, jotka ovat aidosti kansainvälisen suojelun tarpeessa.

Toisin kuin joskus kuulee väitettävän, Suomi tarvitsee maahanmuuton hallintaan EU:ta. Me tiedämme esimerkiksi alkuvuoden 2016 kokemuksista, että riski hallitsemattomasta maahanmuutosta kohdistuu Suomeen myös itärajalta. Meillä ei ole varaa olla yksin. Kokoomus on esittänyt eurooppalaisia ratkaisuja: erityisesti vahvat ja pitävät ulkorajat EU:lle sekä tehokas turvapaikka- ja palautusjärjestelmä sisältäen EU:n rajojen ulkopuolella sijaitsevat vastaanottokeskukset.

Miten hallitus aikoo toimia tällaisen kokonaisratkaisun aikaansaamiseksi, EU:n turvapaikkasäännökset kun eivät toimi? Hallitus ei ole käsittäkseni avannut sitä, millä keinoin se aikoo ryhtyä tätä toimimatonta järjestelmää korjaamaan. EU:n puheenjohtajamaana tähän olisi nyt mahdollisuus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt annetaan ministerille.

14.57 Liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Edustaja Kivisaari kysyi aikaisemmin Tampere—Seinäjoki-rataosuuden raidekapasiteetista. Tämä on hyvä huomio ja hyvä kysymys. Olemme tunnistaneet totta kai myös tämän tarpeen tulevaisuudessa. Kun Tampere—Seinäjoki-matkustajamääristä puhutaan, niin matkustajamäärä on yhtä iso kuin esimerkiksi Helsinki—Turku-välin matkustajamäärä. Muutenkin kun puhutaan pääradan osalta matkustajamääristä, niin matkustajamäärät ovat kaikkein korkeimpia, ja erityisesti mitä etelämmäksi tullaan, niin tarpeet lisäkapasiteetille ovat merkittävät, eli tarvitsemme kapasiteettia lisää. Tästäkin näkökulmasta katsoen varmasti Pasila—Riihimäki, jos katsotaan vain matkustajamääriä, on se kaikkein akuutein.

Edustaja Sirén kysyi CEF-rahoituksesta. Tämä on totta kai tärkeä kysymys. Olemme tämän huomioineet. Nyt kun puhutaan tästä tulevan syksyn CEF-rahoituksesta, niin siinä ei ole varsinaisesta hausta kysymys, vaan on kysymys lisähausta. Suunnittelun osalta CEF-rahoitusta on mahdollista saada jopa 50 prosenttia, mutta sitten kun puhutaan toteutuksesta, niin todennäköisempää on alle 20 prosentin rahoitusosuus, ja 20:nkin prosentin rahoitusosuus — olen ymmärtänyt näin — on jo aika iso. Jos sen saa, niin se on erittäin, erittäin hyvä. Mutta tämä kokonaisuus totta kai huomioidaan ja arvioidaan osana näitä isoja hankkeita.

Sitten täällä edustaja Tolvanen kysyi Uudenmaan tilanteesta — kiitos hyvästä kysymyksestä. Tietenkin Uudenmaan osalta Kehärata, Länsimetro ovat olleet isoja panostuksia, joissa myös valtio on ollut isolta osin mukana. Hanko—Hyvinkää-rataosan sähköistyksestä on hallitus jo pöytäkirjamerkinnässään linjannut, että se tullaan toteuttamaan vuoden 2020 budjetin osana. Espoon kaupunkirajteesta täällä ehdotitte, että jos menisimme Kauklahteen, laittaisimme kuokan maahan, niin tämä toteutuisi. Voi olla, että se vaatii ehkä muutakin kuin ministeri Marinin ja edustaja Tolvasen kuokan maahanlaiton, että tämä hanke lähtee toteutumaan. [Kari Tolvanen: Sitä ei pidä väheksyä!] Siinä puhutaan 275 miljoonan kokonaisuudesta, ja tätä, kuten aikaisemmin olen todennut, tarkastellaan osana tätä läntistä linjausta. Tietenkin tiedämme, että Espoon kaupunkiraide on tärkeä ja se on mahdollista toteuttaa, mutta se katsotaan osana tätä läntistä suuntaa ja tätä hankeyhtiötä. [Jukka Gustafsson: Alussa oli suo, kuokka, edustaja Tolvanen ja Marin!]

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Täysistunto keskeytetään ryhmäkokousten vuoksi ja sitä jatketaan kello 16.00.

Täysistunto keskeytettiin kello 15.00.

Keskustelua jatkettiin kello 17.00.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan päiväjärjestyksen 2. asian käsittelyä. — Yleiskeskustelu jatkuu ja mennään puhujalistaan.

17.00 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Taitaa olla muuten minun viimeinen puheenvuoroni tällä kaudella. Pikkusen täytyy kritisoida hallituspolitiikkaa tässä viimeisessä puheenvuorossani.

Muun muassa kehitysapuun Afrikkaan ollaan laittamassa 208 miljoonaa euroa. Luin tässä keväällä erään otsikon. Yhden poppamiehen patjan alta löytyi 130 miljoonaa euroa Euroopan kehitysapurahoja. No, todennäköisesti tuonne patjan alle sopii vielä 78 miljoonaa. Nimittäin semmoisiin paikkoihin nämä kehitysapurahat menevät.

Itse olen ollut tekemässä jonkin verran ja nähnyt, miten se homma toimii, Nicaraguassa aikanaan. No, konsultti oli mennyt Suomesta ja opettanut siellä laulamaan työväen lauluja ja heiluttamaan punalippuja. [Vasemmalta: Ihan oikein!] Kenellekään se tuo leipää suuhun? Ei kenellekään. [Markus Mustajärvi: Kyllä luokkataistelu kannattaa aina!] — Luokkataistelu ei tuo siinä tapauksessa leipää suuhun. — Ei minkäänlaista hyötyä, mutta kun minä menin sinne, niin minä neuvoin, että mennäänpä tuonne sahan luokse ja aletaan pikkusen tekemään töitä eikä puhuta niistä töistä, se tuo leivän suuhun, ja homma alkoi toimimaan. No, nyt tässä kaikessa viisaudessaan vasemmistoliitto meni hallitukseen ja alkoi ensimmäisenä myymään valtion omaisuutta ja jakamaan sinne. Ehkä samalla tavalla jatketaan kuin Nicaraguassa: puhutaan töistä, mutta kaikki jää tekemättä, niin kuin heillä on tapana. [Markus Mustajärven välihuuto] — Työväenliikkeen historiasta sen verran, että pappani on rakentanut työväentalon. Hän teki töitä.

Sitten toinen asia, kun ilmastohysteriassa on alettu työllistämään ihmisiä. Sitä minä ihmettelen, miten tähän tällainen ratahanke maaseutua auttaa, kun se toteutetaan Tampereen ja Helsingin välillä. Viitasaarella on rata mutta aika ruosteessa. Siellä ei yhdenkään sahan eikä teollisuuslaitoksen pihaan rataa tule, ja sillä muka autetaan näitä firmoja. Tämä on nykyhallituksen politiikka: siis investoinnit, joita tehdään, ovat järkeä vailla. Jos näin tapahtuisi, että rata tulisi esimerkiksi Haka-Woodin pihaan, se varmaan auttaisi, jos haja-asutuksille halutaan työllisyyttä, mutta ei.

Meillä on lähtenyt verotuksen takia maailmalle jatkojalostus. Meillä ei käytännössä ole sitä ollenkaan enää, ja kuitenkin maaseudulle sillä on valtavat mahdollisuudet. Puhun kokemuksesta. Meiltä vietiin parkettiaihioita Italiaan, jossa ne valmistettiin ja tuotiin takaisin Suomeen parkettina. Miksi hallitus ei panosta tällaiseen, että työllistetään tässä maassa? Ilmastovaikutuskin voisi olla pikkusen parempi kuin silloin, jos aihio laivalla rahdataan ja viedään Italiaan, Romaniaan ja tuodaan takaisin valmiina tavarana. Todennäköisesti tulee jatkumaan sama politiikka. Meillä on sahoja, puunjalostustuotantolaitoksia, joista tulee aina enempi ja enempi tavaraa, mutta se päättyy jatkojalostukseen maailmalle. Miksi halli-

tus ei panosta tähän, että työllistetään paikallisesti? Esimerkiksi Keski-Suomessa tulee 10 000 työpaikkaa — minä takaan sen — jos keskitytään tähän, ei viennin edistämiseen raakatavaralle vaan siihen — anteeksi, aika taitaa loppua — [Juho Eerola: Anna mennä vaan!] että jatkojalostus tapahtuu kotimaassa, ja kaikki eurot jäävät tänne. Metsäteollisuudessa on hyvää vielä se — Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron — [Puhemies koputtaa] että joka euro, mikä tulee maailmalta vientiteollisuudesta, jää tänne. Jos verrataan Uuteen-kaupunkiin, niin siellä on autoteollisuutta, se tarvitsee paljon tuontia, se on kokoamislaitos, mutta metsäteollisuudessa, muun muassa sahoilla, joka euro on tuloeuroja meille [Puhemies koputtaa] ja niillä saadaan työllistettyä ja holhottua näitä kaikkia holhottavia, mitä nyt tuntuu olevan paljon. [Ilkka Kanerva: Uusikaupunki on Suomen suurin teollinen työpaikka!]

17.07 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan jatkaa hiukan tuosta Teuvon kommentista. [Perussuomalaisten ryhmästä: Edustaja Hakkarainen!] — Anteeksi, edustaja Hakkaraisen kommentista ja puheesta. — Se on ihan totta, mitä edustaja Hakkarainen puhui, elikkä meidän pitäisi puuteollisuus tuotteistaa Suomessa ja viedä sitä mahdollisimman pitkälle jalostettuna ulos, eikä niin, että täältä viedään tavallaan keskeneräistä tuotetta ulkomaille. Eräs hyvä ystäväni on aina minulle sanonut, että meidän pitäisi politiikassa alkaa puhumaan tuontia korvaavasta teollisuudesta. Se on semmoinen asia, mitä te jokainen voitte ehkä miettiä, mitä se on.

Arvoisa rouva puhemies! Tuossa aikaisemmin hallituspuolueet paheksuivat kovasti, kun me täältä oppositiosta puhuimme vappusatasesta. Tästä haluan nyt muutaman sanan kuitenkin sanoa itse. Ennen eduskuntavaalien ennakoäänestystä Antti Rinne puhui vappusatasesta, ja hän harhautti sillä hyvin suurta joukkoa vähätuloisia eläkeläisiä, pienituloisia eläkeläisiä. Siltä tämä alkaa näyttämään nyt. Ne, jotka äänestivät tätä puoluetta tällä tavanomaisella lupauksella, vappusatasella, odottivat sitä jo viime vappuna ilmeisesti. Te kaikki hallituspuolueiden edustajat tiedätte, että tämä hallitus on valettu tämän vappusatasen päälle. Hallituksen perusta on tämä vappusatanen. Kansan silmissä näyttää siltä, että SDP on joutunut kuitenkin oppositioon hallituksen sisällä, koska satasta ei kuulu. Halusinkin tuossa debatissa kysyä, minä vappuna tämä satanen on näiden pienituloisten eläkeläisten näpeissä.

Tässä hallitusohjelmassa on kuitenkin hyviä asioita: tieverkkoa parannetaan, ja se todella kaipaa parannusta, koska korjausvelka on aika suuri. Mielestäni kaikki rahat, mitä siihen nyt satsataan, parantavat sitä tilannetta. Mutta sen satsauksen ehkä pitäisi olla vielä suurempi, koska tiet ovat todella huonossa kunnossa ja rapautumassa, elikkä siellä pitäisi nyt tämä raha, mitä sinne annetaan, ainakin osata priorisoida sillä tavalla, että saadaan hidas-tettua tätä teiden rapautumista.

Sitten opetus toisella asteella on semmoinen, mihinkä on osoitettu rahaa. Sielläkin tulee todella tarkkaan priorisoida, mihinkä se raha käytetään: ei välttämättä siihen, että sinne palkataan uusia opettajia, vaan siellä pitää erittäin tarkasti miettiä, mihin se raha käytetään siellä. Tällä hetkellä siellä on semmoinen tilanne, että lähiopetustunteja on erittäin vähän viikkoa kohden. Tämä on opiskelijalle ikävää, mutta tämä on myös opettajalle ikävää, koska opettajan palkka riippuu niistä opetustuntimääristä. Jos opetustuntimäärät ovat alhaiset, niin sinne ei välttämättä ammattitaitoista opettajajenikölkuntaa hakeudu. Eliikkä toivon, että tarkasti mietitään myös se, minne se raha sijoitetaan siellä toisella asteella, ja harkitaan, paljonko on lähiopetusta annettava opiskelijoille.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Se, minkä vielä toiveena voisin esittää, liittyy siihen, että lähipäivinä olen saanut viestejä siitä, että Kelan byrokratia on erittäin järkyttävää ja siellä tulee aivan outoja päätöksiä. Toivottavasti tästä 5 miljoonasta osa kohdistuu näiden asioiden selvittämiseen. — Kiitoksia.

17.12 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Sisäministeri Ohisalo ehti juuri salista poistua, mutta kiitän siitä huolimatta häntä ja hallitusta selvästä linjauksesta al-Holin leirillä olevien aikuisten osalta, siitä, että Suomi ei ryhdy aktiivisesti auttamaan saatikka hakemaan näitä aikuisia naisia ja miehiä pois täältä al-Holin leiriltä. Tämä oli kyselytunnilta tärkeä viesti monille suomalaisille, ja myös meidän turvallisuuden näkökulmasta tärkeä asia.

Oikeastaan olisin tässä lisätalousarviokohdassa halunnut sisäministeriltä kysyä — sisäministeri ehti lähteä — tästä poliisien määrästä sisäiseen turvallisuuteen liittyen, sillä meillä on nyt jo tilanne Suomessa se, että poliisikoulutusta ajetaan alas tai leikataan tällä hetkellä sen takia, että tämä nykyinen hallitus sisäministeri Ohisalon johdolla ei olekaan täyttämässä niitä lupauksia, joita poliisimäärissä on ollut, eli tavoitteena 7 850 poliisia. Siihen ei tulla pääsemään, ja tämän takia nyt poliisikoulutusta ajetaan alaspäin. Olisin mielelläni kuullut ministeri Ohisalolta vastausta siihen, minkä takia tällaiseen aivan toisenlaiseen ratkaisuun on päädytty kuin mihin puolueet varsin laajasti ennen vaaleja olivat sitoutuneet.

Hoitajamitoitusasia olisi varmasti myös ollut hyvä saada jo tässä lisätalousarviossa eduskunnan käsittelyyn, ja tuntuu siltä, että tätä keskustelua edeltänyt kyselytunti vain entisestään hämmennytti ja sekoitti tätä keskustelua hoitajamitoituksen ympärillä. Ministeri jo puhui, että selvitetään, ja antoi jopa ymmärtää, että ei olekaan ihan itsestään selvää, tuleeko koko hoitajamitoitusta, eikä vastausta saatu siihen, koska se tulee. Vielä keväällä ministeri Kiuru sanoi, että kyse on muutaman tunnin työstä ja yhdestä lauseesta lakiin. Nyt tuntuu siltä, että tämä lupaus myös petetään. Kysymys kuuluukin, voiko tähän Rinteen hallitukseen enää luottaa? Tuntuu, että tämän keskustelun, jonka aloitimme jo päivällä, yhteydessä demarit kiertelivät tätä puhetta eläkkeistä, mutta me haluamme nimenomaan puhua nyt eläkkeistä ja siitä, mitä sosiaalidemokraatit lupasivat.

Antti Rinne lupasi kuuluisassa vappupuheessaan, että kaikki suomalaiset eläkkeensaajat, joiden eläke on alle 1 400 euroa, tulevat saamaan 100 euroa puhtaana käteen. Tämä muuttui hallitusneuvotteluissa, se puolitettiin, loppu sysättiin muiden vastuulle, ja nyt näyttää siltä, että tämän lisätalousarvion käsittelyn yhteydessä on paljastumassa, että myös tuo puoletkin näyttää puolittuvan. Vaikka pääministeri Rinne vielä silloin, kun hän oli täällä salissa, antoi ymmärtää, että tämä 183 miljoonaa, joka nyt on varattu tähän ensimmäiseen korotukseen, riittäisi 50 euron tasokorotukseen, niin kyllä valiokunnassa varsin selvästi tuli esille se, että se raha ei riitä siihen, jos tämä tehdään, niin kuin se täytyy tehdä, eli rikkomatta nykyistä eläkejärjestelmää, eli jos ei olla luomassa uutta eläkemuotoa, tietynlaista takuueläke kakkosta, niin silloin tämä raha ei tule riittämään. Ja kun vielä kuulimme, että tähän 183 miljoonaan kuuluu myös muita menoja, niin raha ei näytä riittävän.

Kelan päämatemaatikko Tapio Isolankila toi ihan selkeästi esille Helsingin Sanomissa, että tämä varattu raha, 183 miljoonaa, ei tule riittämään siihen, että kaikki suomalaiset eläkkeensaajat, joiden eläke on alle 1 000 euroa, saisivat 50 euroa puhtaana käteen, vaan totuus on jotain 20—30 euron välissä. Jos edustaja Viitanen olisi ollut täällä, niin olisin häneltä kysynyt, onko tätä jo hämmästelty Tammelan torilla, sillä siellä on hyvin tiedetty ne

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

tuntemukset, mitä nämä pienet eläkeläiset kokevat. Ja kyllä niistä henkilöistä nyt monet varmasti tuntevat itsensä petetyiksi ja varmasti kysyvät, voivatko he enää luottaa sosiaali-demokraattien sanaan ja Antti Rinteen lupauksiin. Ja puhumattakaan, arvoisat kollegat, niistä 400 000 eläkkeensaajasta, joiden eläke on 1 000—1 400 euroa, eli se haarukka, jolle nykyinen pääministeri Antti Rinne lupasi myös 100 euroa puhtaana käteen. He eivät ole saamassa tämän Rinteen hallituksen myötä euron euroa. Kyllä he kysyvät, voiko tähän hallitukseen luottaa. Voiko Antti Rinteen sanaan luottaa? Ja minä vastaan — ei voi.

17.18 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! On tietysti hienoa, että hallitus on tarttunut ripeästi toimeen ja lisätalousarvioesityksen kautta, jonka valtiovarainvaliokunta on nopeasti mietinnöksi saanut valmistettua, päästään viemään eteenpäin tärkeitä, konkreettisia hankkeita. Erityisen hyviä nämä liikennehankkeet ovat tuolla Sisä-Suomessa edistämään metsätaloutemme investointeja ja ylipäättään taloudellista toimeliaisuutta vientiteollisuuden parissa. Näillä on myös heijastusvaikutuksia siihen, että kun saadaan siirrettyä raskaan liikenteen kuljetuksia kumipyöriltä kiskoille, niin liikenneturvallisuus kohenee, rasitus teitä kohtaan pienenee ja niin edelleen, joten voimme ilolla tervehtiä näitä investointeja sinänsä.

On kuitenkin haastavaa, että hallitus lupaa monia hyviä asioita ja rahoittaa sinänsä monia hyviä menokohteita. Esimerkiksi voi poimia vaikkapa sen, että ammatilliseen koulutukseen tuodaan sinänsä parinkymmenen miljoonan euron kipeästi kaivattu lisäpanostus, mutta nyt on täysin epäselvää täällä eduskunnassakin, ovatko nämä pysyviä toimia, joihin ammatillisen koulutuksen opettajia ja ohjaajia sitten palkataan, vai ovatko ne vain tällaisia lyhyitä määräaikaista tehtäviä. Ei tällaista epäselvyyttä saisi aiheutua eduskunnalle. Todennäköistä on, ja varmasti sinänsä perusteltuakin, että näistä tulee tietysti pysyviä tehtäviä, mutta silloin pitäisi hallituksen olla myöskin rehellinen siinä, että nämä ovat pysyviä menolisäyksiä, ne vaikuttavat valtiontalouden tasapainoon ja esimerkiksi valtiontalouden kehyksiin kestävyysvajetta kasvattavasti.

Se, mitä tästä lisätalousarvioesityksestä kokonaan puuttuu, on se, mistä sitä tulopuolta saadaan lisää. Jos tämä hallituksen tekeminen todella on näin reipasta, niin kuin edellä vaikkapa kyselytunnilla kuultiin, kun peruspalveluministeri Kiuru linjasi, että sotien uudistamisen osalta luovutaan kokonaan aiemmista tavoitteista hillitä menojen kasvua — edellisellä hallituskaudella ajatus oli, että sotien menojen kasvua hillittäisiin 3 miljardilla eurola, ja nyt hallitus esittää ministerin suulla, että näistä menojen hillitsemistavoitteista luovutaan kokonaan — niin jos täällä viikoittain tulee tämänkaltaisia miljardilisäyksiä valtion menoihin ilman, että tulee mitään esityksiä siitä, mistä tuloja saadaan, niin kyllä tässä suuri huoli on siitä, voiko tämän hallituksen vakaaseen Suomea, tätä meidän rakasta isänmaamme, luotsaavaan otteeseen luottaa. Huoli on suuri.

17.21 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Itse suhtaudun aina lisätalousarvioon sillä tavalla realistisesti, että eihän siinä nyt ole tarkoitus vielä koko maailmaa muuttaa, mutta kuitenkin totta kai tämän hallituksen ensimmäinen lisätalousarvio herättää kiinnostusta siinä mielessä, minkälaisiin asioihin sitten ensimmäiseksi ja tarpeellisimpana nähdään määrärahalisäykset.

Olen tyytyväinen siihen, että on lähdetty liikkeelle näitten infrahankkeitten käyntiin saattamiseksi ja toisaalta ihan toteuttamiseksi. Esimerkiksi tuolla Ylä-Savossa Ylivieska—Iisalmi-rataosuuden sähköistäminen on ollut sellainen asia, jota täällä salissa olen viime

kaudella joka ikinen vuosi ollut lisätalousarvioaloitteitten tai varsinaisten talousarvioaloitteitten muodossa tuomassa esille, ja siinä mielessä se on äärimmäisen tärkeää, että tuo sähköistäminen säteilee paljon suuremmalle alueelle elikkä se tulee vaikuttamaan aina sinne Pietarsaareen saakka ja myöskin sitten siellä Pohjois-Savon alueella vaikuttaa sen alueen elinkeinoelämän mahdollisuuksiin. Tämänäyttöiset lisätalousarviomäärärahojen lisäykset ovat äärimmäisen hyviä ja positiivisia signaaleja.

Mutta sitten samaan hengenvetoon on todettava, että hämmentää erityisesti tämä määräraha, jota ollaan valtioneuvoston hallintoon tuomassa lisäpalkkakuluina. Uutisoinnin mukaan ollaan nimittämässä, ja on jo nimitetty osa, 15 poliittista valtiosihteeriä ja 69 erityisavustajaa. Kyllähän nämä määrät tuntuvat hurjilta ottaen huomioon senkin, että on olemassa EU-puheenjohtajuuskausi, ja ymmärrän kyllä osittain niitä lisäystarpeita ja myöskin sen, että viime kaudella tietyt yhdistelmäsalkut joittenkin ministereitten kohdalla olivat kyllä äärimmäisen kohtuuttomia. Mutta kyllä nämä ovat valtavan suuria resurssilisäyksiä siinä mielessä, että nämä lisäykset vuositasona ovat noin 6 miljoonaa euroa vuodessa ja tänä vuonna tuo lisäys on 2,9 miljoonaa euroa. Jos ajatellaan, että muutoin kuitenkin valtionhallinnossa on pyritty siihen, että halutaan hillitä julkisten menojen kasvua, ja myöskin palkkakustannuksissa on pyritty jatkuvasti hillitsemään niitten kasvua, ja jos ajatellaan täälläkin moneen kertaan keskustelua herättäneen kiky-sopimuksen kohdalla, miten siellä esimerkiksi näitä palkkakuluja pyrittiin hillitsemään, niin sillä tavoin kyllä koen tämän kohdan tässä lisätalousarviossa sellaisena seikkana, jota vastaan kyllä tulen äänestämään huomenna. Siinä mielessä on ikävää, että hallitus antaa näin alkumetreillä sellaisen signaalin, että ei niin väliä palkkakustannusten eikä myöskään henkilökunnan määrän lisäyksessä. Tämä ei minun mielestäni ole oikea signaali suomalaisille, jotka joutuvat monessa muussa asiassa nipistämään.

17.24 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen lisätalousarvio sisältää rahoitusta useille liikenneinfrahankkeille, joilla on iso merkitys elinkeinoelämälle ja muutenkin yleiselle liikenteelle, liikenteen sujuvuudelle ja turvallisuudelle.

Ensiapua tulee myös toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Opettajia tarvitaan lisää, siinä saadaan laatua ammattikouluun. Lähiopetusta voidaan lisätä jo tänä vuonna, ja se on tietysti tärkeätä, kun osaavaa työvoimaa tarvitaan.

Erityisellä tyytyväisyydellä kiitän hallitusta ja erityisesti liikenne- ja viestintäministeriä Marinia siitä, että vihdoinkin saamme vt 3:n Hämeenkyrön ohitustien alulle. Tätä pullonkaulaa on jo vuosikymmenet nostettu esille, mutta ei se ole saanut oikein tuulta alleen ennen kuin nyt. On hyvä, että hallitus saattaa sen kohdan kuntoon. Vastaavia pullonkauloja ja ruuhkapaikkoja on tietysti monissa paikoissa Suomessa, mutta erityisesti turvallisuus edellä näitä kannattaa katsoa, kun tätä liikenneinfraa kehitetään. Se turvallisuus on itse asiassa varmasti tärkein näkökulma. Vt 9 Tampereelta Jyväskylän suuntaan on yksi semmoinen, erityisesti Tampere—Orivesi-väli, jossa on tähän turvallisuuteen liittyviä ongelmia. Se on varsinainen sumppu muinakin aikoina kuin ruuhka-aikoina, ja se kipeästi tarvitsisi myöskin lisäkaistaa jatkossa. Se vt 9 on myöskin erittäin tärkeä kuljetusreitti elinkeinoelämälle, ja toivonkin, että myös tämä liikenneministeriössä huomioidaan tämän kauden aikana.

Kun aiemmin tuossa edustaja Heinonen oli huolestunut ja esitti kysymyksiä siitä, miksi ei hoitamitoitusta ole jo nyt lakiin säädetty — kolme viikkoa hallitus on ollut kasassa — niin kyllä ministeri Kiuru hyvin selvästi sanoi, että se menee vielä esimerkiksi lausunnonle

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

kuntiin, ja varmaan muitakin lausuntoja tarvitaan. Se perustuu siihen, että tehdään hyvää lainsäädäntöä, laadukasta.

Minä ymmärrän, että kokoomuksella on ollut viime kaudella tarve tehdä nopeasti kaikkia lainsäädäntöjä, ja se on johtanut siihen, että on tullut huonoa lainsäädäntöä ja monet hankkeet ovat jääneet kesken, sotea myöten. Tässä pyritään siihen, että mennään laadulla eteenpäin. Yksi tällainen on tietysti taksilaki, missä perussuomalaiset ja kokoomus ovat myöskin kunnostautuneet. Se oli kyllä todellinen rimalitus ja huonoa lainsäädäntöä. [Juha Mäenpää: Olikos siinä keskusta mukana?]

17.26 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Mitä liikennehankkeisiin tulee, niin siinä yhdyin edelliseen puhujaan, että on merkittävä erityisesti tämä valtatie 3:n Hämeenkyrön ohitus Pirkkanen-näkötalosta. Yhdyin myös siinä Aselliin, että aikamoiset tarpeet on sille Tampere–Orivesi-tielle, joka on Suomen vilkkain kaksikaistainen, saada myös parannusta.

Varsinaisesti ajattelin puhua työllisyydestä ja siitä, kuinka uskottavaa tai epäuskottavaa tämä hallituksen politiikka sen suhteen on, mutta en malta olla ensin sanomatta tästä päivän puheenaiheesta eli vappusatasesta. Tämä vappusatanen nimittäin oli vaalikentillä erittäin yleisesti keskusteltu aihe. Minäkin olin Toijalan torilla — en muista, oliko nykyinen edustaja Asell siellä samaan aikaan — ja siellä tuli sitten eläkeläinen minua jututtamaan, ja hän sanoi, että hän tuli tuosta demarien teltalta ja siellä luvattiin 100 euroa lisää hänen eläkkeeseensä. Kysyin, paljonko hänen eläkkeensä on. Hän sanoi, että 1 200 euroa. Sitten hän kysyi minulta, paljonko sinä lupaat. En tiedä, olisiko tullut ääni minulle tai kokoomukselle, jos olisin sanonut, että 150 euroa, mutta sanoin, että en ole lähtenyt politiikkaan sen takia, että antaisin semmoisia lupauksia, mistä jo antaessani tiedän, että ne eivät ole mahdollisia toteuttaa. Sen sijaan annoin hänelle kyllä käyntikortin ja pyysin häntä soittamaan sitten, kun se 100 euroa on tullut. Vielä odottelen sitä puhelua. Minä pelkään, että saan odotella sitä puhelua aika kauan, koska se ei ole kiinni siitä, etteikö tämä henkilö varmaan sitä 100:aa euroa päivittäiseen elämiseensä tarvitsisi, mutta valitettavasti sitä rahaa ei ole tällä hallituksella ja tuskin on seuraavallakaan hallituksella.

Arvoisa puhemies! Tähän työllisyysasiaan liittyen koko hallituksen talouspoliittinen pohja on laskettu 60 000 työllisen varaan. Sehän ei ole siis 60 000 lisää, vaan se on sen perusuran päälle se 60 000, ehkä noin 75 000 työllistä kaikkineen. Sillä on arvioitu tasapainotettavan valtiontaloutta 1,9 miljardia euroa. Tämä perusidea lähtökohtaisesti on ihan hyvä, jos tässä olisi jotain realistista pohjaa, miten tämä tavoite tullaan saavuttamaan. Silloin kun tehtiin Sipilän hallitusta, niin ne keskeiset keinot työllisyyden edistämiseen kirjoitettiin jo hallitusohjelmaan. Olin itse siinä neuvottelijana juuri tässä aihealueessa, muistan sen varsin hyvin. Silloin jo todettiin, että jotta uusia työpaikkoja voi syntyä, niin sekä työn tekemisen että työn teettämisen pitää kannattaa paremmin kuin aikaisemmin, jotta nämä työpaikat voivat syntyä. Kuten tiedetään, Sipilän hallituksen aikanahan niitä syntyi sitten 140 000 kaikkineen lisää.

Nyt tähän hallitusohjelmaan ei ole kirjattu tästä asiasta mitään muuta kuin se, että kysytään neuvoa työmarkkinajärjestöiltä. Nyt kun työmarkkinajärjestöjen kanssa on ensimmäiset keskustelut pidetty, niin siellä STTK ja EK esittivät ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamista, joka olisi kiistatta sellainen keino, jolla päästäisiin merkittävästi eteenpäin tässä työllisyystavoitteessa, mutta SAK tyrmäsi sen heti. Ymmärtääkseni myös pääministeri Rinne on sanonut, että työttömyysturvaan ei tällä vaalikaudella kosketa, jos olen

oikein ymmärtänyt. Nyt kysymys kuuluu: missä ne muut keinot sitten ovat? SAK:n ekonomisti Ilkka Kaukoranta sanoi itse Helsingin Sanomille, että ei hän pysty osoittamaan, että SAK:n esittämillä keinoilla olisi mitään työllisyysvaikutusta, ja todennäköisesti, vaikka ne pitkässä juoksussa koulutuksen ja muun kautta ovatkin hyviä asioita, ne tällä vaalikaudella pikemminkin jopa lisäävät julkisen talouden alijäämää kuin paikkaavat sitä.

Kun tämä näyttää nyt siltä, että tämä työllisyystavoite on aivan tyhjän päällä, eikä ole oletettavissa, että maailmantalouden kasvu tulee tätä helpottamaan, ja meillä on myös erittäin vaikeat työmarkkinaneuvottelut edessä, niin erittäin todennäköistä on se, että niitä työpaikkoja ei synny ja sitä 1,9:ää miljardia ei ole yhtään missään. Ja silloin, kuten pääministeri Rinne on täällä sanonut aikaisemmin, hallituksen pitäisi luopua niistä menoista, jotka se nyt on lisännyt budjettiin, kun kerta tulopuolikaan ei toteudu. Tarkoittaako se sitä, että silloin se viimeinen 20—30 euroakin siitä eläkeläisen lisärahasta menee, vai mistä ne rahat otetaan? En usko, että hallitus sentään siihen lähtee, mutta sen sijaan pelkään sitä, että tämän vaalikauden lopputulos tulee olemaan se, että Suomen valtionvelka on noussut useilla miljardeilla, ja toivon olevani väärässä tässä ennustuksessa.

17.31 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tänään useammassa puheenvuorossa kritisoitu Suomen kehityspolitiikkaa ja kehitysapua, viimeisimpänä edustaja Hakkaraisen puheenvuorossa.

Kehityspolitiikka on erittäin tärkeä osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehitysyhteistyöllä pyrimme vahvistamaan kehitysmaiden omia voimavaroja siten, että riippuvuus kehitysavusta nimenomaan vähenee. Suomen kehityspolitiikan päämääränään on köyhyyden ja eriarvoisuuden poistaminen, ja samalla panostamme yhteiskuntien vakautteen ja sitä kautta myös pakolaisvirtojen juurisyihin. Kehitysyhteistyö ei suinkaan ole pikavoitto, vaan se vaatii pitkäkestoista työtä ja sitoutumista, ja tulokset ovat pitkäaikaisia ja ulottuvat useiden sukupolvien yli. Erityisesti kehitysmaiden naisten ja tyttöjen tasa-arvon tukeminen ja ammattiin kouluttaminen auttaa koko yhteisöä ja tuo isommassa mittakaavassa yhteiskunnallista vakautta, joka on äärimmäisen tärkeää, kun nimenomaan haluamme puuttua pakolaisvirtojen juurisyihin.

Jokainen lisävuosi koulussa kasvattaa lastenoikeusjärjestö Plan Internationalin mukaan tytön elinaikaisia tuloja 10—20 prosenttia, ja naiset sijoittavat 90 prosenttia tuloistaan takaisin oman perheensä hyväksi, miehet vastaavasti 30—40 prosenttia. Ja kun sukupolvelta toiselle periytyvä köyhyys halutaan katkaista, tytöt ovat avainasemassa.

Kehitysyhteistyön tarpeellisuudesta myös Suomen kansa on samaa mieltä. Suomalaisista 88 prosenttia pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä ja 76 prosenttia suomalaisista nimenomaan naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämistä parhaana tapana vähentää globaalia eriarvoisuutta.

17.33 Terhi Koulumies kok: Arvoisa puhemies! Odotin ehkä näin uutena kansanedustajan liikaa tältä ensimmäiseltä hallituksen lisätalousarviolta, varsinkin, kun olin lukenut sen hallitusohjelman ja siinä niin paljon positiivisesti painotettiin raideliikennettä ja panostuksia ympäristöystävälliseen tapaan liikkua. Kuitenkaan tässä lisätalousarviossa ei sitten osoitettu rahoitusta esimerkiksi nopeiden junien hankeyhtiöille. En tiedä, minkä takia se jäi sieltä sitten pois. Ja siinä ei myöskään osoitettu rahoitusta esimerkiksi tähän Tampereelle kulkevan pääradan osuuteen, lentorataan, joka siis olisi merkittävä raideyhteys lentokentälle täältä Etelä-Suomen, pääkaupunkiseudun alueelta, ja se palvelisi myös liike-elämän

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

tarpeita ja voisi tuoda aika paljon kasvua ja tuloja tänne Etelä-Suomen alueelle. Ihmettelin kovasti tämän todella tärkeän tavoitteen jäämistä pois tästä rahoituksesta, joka muuten siihen kyseiseen rataosuuteen osoitettiin. Myös pääkaupunkiseudun kuntien kannalta tärkeä Pisara-rata on kokonaan jäänyt pois tästä lisätalousarviosta. Ne olisivat todella tärkeitä tavoitteita toteuttaa, koska raideliikenne on ympäristöystävällistä, ja sen ymmärtäisin olevan myös tämän nykyisen hallituksen tavoite, ja on myös kokoomuksen tavoite edistää ympäristöystävällisiä tapoja liikkua. Toivon, että hallitus tulevissa budjeteissaan sitten korjaa tämän epäkohdan. — Kiitos.

17.35 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Haluan vielä täydentää edellistä puheenvuoroani siltä osin, että toki myös nämä tieinfraan tehtävät investoinnit ovat tärkeitä turvallisuutta lisääviä tekijöitä. Niistä vaikkapa edustaja Asell hyvin tuossa puhui. Ja toki on tärkeää, että tiestön kunnossapitämiseen panostetaan tulevaisuudessakin.

Edustaja Satonen kertoi hyvin niistä huolista, mitä liittyy hallituksen ohjelmaan ja näihin käytännön toimenpiteisiin nyt sen suhteen, riittääkö Suomella kuitenkin varaa tämän hallituksen toimien jälkeen — en mene enempää niihin. Mutta vielä ihmettelen sitä, että tosiaan poliisien määrärahoja ei lähdetty tässä lisätalousarviossa korottamaan. Poliisilla olisi kuitenkin akuutteja tarpeita. Ja kun tosiaan näitä infrainvestointeja on aivan oikein perusteltu myös näillä liikenneturvallisuutta parantavilla vaikutuksilla, niin olisi kyllä tärkeää, että myös poliisin liikennevalvontaan saataisiin lisää resursseja, eikä vain niin kuin nyt viime vuosina on panostettu, että nopeuksien tekniseen valvontaan panostetaan. Toki onhan se tärkeää, että myös nopeuksia valvotaan, en sitä sano, mutta jotta ne kaikkein riskialteimmat kuljettajat saadaan pois sieltä liikenteestä, niin kyllä sinne tarvitaan ihan oikeita liikennettä valvovia poliiseja. Kysymys on rattijuopoista, huumekuljettajista tai sitten muuten vastuuttomasti liikenteessä käyttäytyvistä henkilöistä.

Toinen, mihin poliiseja myös ehdottomasti tarvittaisiin lisää, on raskaan liikenteen valvonta. Talouden pyörät pyörivät, kuljetukset lisääntyvät. Suomen läpi kuljetetaan myös valtavasti tavaraa esimerkiksi Pohjois-Norjaan. Näitä usein eurooppalaisten huolintayritysten, kuljetusyritysten autoja valvomaan tarvittaisiin ihan oikeita poliiseja tuonne tien päälle, että voidaan kantaa huolta siitä, ollaanko vaikkapa talviolosuhteissa asiallisilla varusteilla, asiallisella kalustolla liikenteessä eikä aiheuteta kohtuutonta vaaraa muille tienkäyttäjille eikä esimerkiksi tilanteita, joita vaikkapa tuolla pohjoisimmassa Suomessa on, kun se ainoa valtatie katkeaa sen vuoksi, että rekka on ajanut tieltä ojaan, tukkinut sen tien. Ei ambulanssi tai paloauto pääse niihin kyliin, jotka jäävät sitten sen tien sille puolelle, mille apu pitäisi saada.

Elikkä näihin toivoisin hallitukselta lisää panostuksia.

17.38 Niina Malm sd: Arvoisa puhemies! Viimeiset vuodet on puhuttu aika paljon siitä, että vientialat eivät ole niitä tulevaisuuden aloja, ja puhuttiin palvelusektorin tulemisesta ja siitä, kuinka matkailu tulee meidän markkinoille, ja kova kritiikki muun muassa sellu- ja terästeollisuuteen alkoi silloin kymmenisen vuotta sitten. Nyt on kuitenkin käynyt siten, että se sellu on yksi meidän tulevaisuuden raaka-aine. Tänään edustaja Hoskonen piti ansiokkaan puheen, mihin on tänään monta kertaa viitattu, ja haluaisin tähän vielä hiukan palata.

Meillä ei ole nyt niitä osaajia sinne teollisuuteen näiden meidän kymmenen vuoden aikana olleitten puheenvuorojen takia, joissa on manattu teollisuutta pois Suomesta, on se

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

sitten mitä tahansa vientiteollisuutta. Media siihen tarttui aikanaan aika kovasti, ja nuoret eivät hakeutuneet näille aloille. Sen takia meidän on nytten vaikea löytää hitsaajia, koneistajia, tehtaan duunareita, paperimiehiä, korjausmiehiä töihin mihinkään tällaiseen vähänkin teknisempään alaan, mutta kyseessä kuitenkin ovat semmoiset alat, mihin ei tarvitse esimerkiksi korkeakoulututkintoa, ja sen takia on hyvä, että tässä on nyt otettu puheeksi myös ammatillinen koulutus ja sen tulevaisuus, ja sen takia tarvitaan nyt nopeita panostuksia sinne ammattikouluun, jotta meillä on tulevaisuudessa nopeasti saatavilla työvoimaa näille aloille, on sitten kyse nuorista tai aikuisista alanvaihtajista.

Meillä on Etelä-Karjalassakin paperi-, sellu- ja terästehtaat, ja nyt vain tarvittaisiin kaikki se mahdollinen apu täältä valtiolta, jotta me nuo rakennemuutosalueet voitaisiin jollain tavoin saada pysymään elinvoimaisina, jotta sinne saataisiin myös sitä pitovoimaa ja teollisuus olisi myös tulevaisuudessa se Suomen keino saada työpaikkoja ja samalla myös omalta osaltaan näin osallistua ympäristötalkoisiin niin, että me itse tästä hyödynme. Tämä on semmoinen kysymys, mitä todella toivon, että pidetään myös jatkossa tässäkin salissa esillä, että meillä nämä teollisuudenalat tulevat pysymään ja se tuotanto pysyy Suomessa.

17.40 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Olemme täällä päivien aikana käyneet varsin monipolveilevan ja monipuolisen keskustelun lisätalousarvioesityksestä. Se, mitä lisätalousarviossa on käsittäkseni melko kiistatontakin, on se, että sen voimakkaat panostukset ja voimakkaat ansiot liittyvät erityisesti liikenneinfrahankkeisiin. Jaan kyllä edustajien Koulumies ja Auton huolen siitä, että siellä varmasti on meidän jokaisen omien vaalipiirien kautta kohtia, joihin mahdollisia toimenpiteitä oltaisiin tarvittu, mutta maailma ei myöskään tule valmiiksi yhden lisätalousarvionkaan kautta. Lisätalousarviossa ansiot liittyvät muun muassa myöskin siihen, että se huomioi koko Suomen, se kiinnittää huomiota aluepolitiikkaan, se kiinnittää huomiota myöskin työllisyyspolitiikkaan, juuri niihin työllisyystekoihin, mitä esimerkiksi opposition puolelta on peräänkuulutettu.

Täällä on käytetty muutamia puheenvuoroja esimerkiksi huolesta poliisien tilanteesta. Poliisien määrää ollaan hallitusohjelmankin mukaan lisäämässä, mikä ymmärrettäviin paineisiin, mitä edustaja Auttokin toi esiin, tietysti osaltaan tulee helpottamaan.

Mitä tulee hoitajamitoitukseen, niin minusta edustaja Asell käytti hyvän puheenvuoron siitä, että se halutaan tarkasti, fiksusti ja johdonmukaisesti valmistella, että me pystymme tuomaan esille valmiin esityksen, joka järkevällä tavalla kohdistaa toimenpiteitä hoitajien työhön.

Olen myöskin äärimmäisen iloinen siitä, että toimenpiteitä ja lisäyksiä näihin pieniin eläkkeisiin ollaan tekemässä. Se on erittäin johdonmukaista jatketta myöskin edellisen hallituksen takuueläkkeiden nostoille, ja tämä hallitus jatkaa sitä toimintaa.

Vielä viimeisenä: Ammatillisen koulutuksen satsaukset ovat erittäin voimakas jatkumolle huolelle, mitä ammatillisen koulutuksen piiristä on viestitetty. Lisätään opettajien määrää ja lisätään ennen kaikkea ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulupäiviä niin, että ne alkavat maanantaista ja päättyvät perjantaihin kuten tyylikkään ja fiksun opiskelun kuuluukin mennä. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

3. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit

pääministeri Antti Rinne

valtiovarainministeri Mika Lintilä

ulkoministeri Pekka Haavisto

oikeusministeri Anna-Maja Henriksson

perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru

maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko

kunta- ja omistajaohjausministeri Sirpa Paatero

pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist

sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen

opetusministeri Li Andersson

liikenne- ja viestintäministeri Sanna Marin

kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari

elinkeinoministeri Katri Kulmuni

työministeri Timo Harakka

ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen

sisäministeri Maria Ohisalo

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

3.1. Suullinen kysymys al-Holin leirillä olevista Suomen kansalaisista (Ville Tavio ps)

Suullinen kysymys SKT 1/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäinen kysymys, perussuomalaisten eduskuntaryhmä. Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Viimeisten viikkojen aikana suomalaisia ovat puhuttaneet syyrialaiselle al-Holin leirille joutuneet Suomen kansalaiset. Kyse on Isisin kalifaattiin vapaaehtoisesti matkustaneista naisista ja heidän lapsistaan. Suurin osa naisista on tietävästi maahanmuuttajataustaisia, loput kantasuomalaisia käännynnäisiä.

Nykyisen lainsäädännön mukaan Suomen kansalaista ei voida estää palaamasta koti-maahansa. Kysymys kuuluukin: Aikooko hallitus ryhtyä aktiivisesti edistämään leirillä olevien ihmisten paluuta Suomeen? Käytetäänkö veronmaksajien rahaa siihen, että veren-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

himoisen islamilaisen kultin kannattajat saadaan takaisin Suomeen? Tämä sotii suomalaisten oikeustajua vastaan. Perussuomalaiset vaativat hallitukselta suoran vastauksen. Ei kai hallitus aio mitenkään tukea naispuolisten Isis-terroristien paluuta Suomeen?

16.02 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri kuten edustaja Tavio sanoi, niin valitettavasti kaikkien annettujen ohjeiden vastaisesti Suomesta on lähtenyt Isisin kalifaattia tukemaan ihmisiä, matkustussuosituksen vastaisesti ja tilanteissa, joissa Isis on leimattu terroristijärjestöksi.

Nyt ollaan tilanteessa, jossa kansainvälinen yhteisö on päässyt tavoitteeseensa eli on pystynyt lyömään tämän Isisin, joka syyllistyi monenlaisiin hirmutekoihin, ja nyt siitä on kahdenlaisia seurausvaikutuksia. Toinen on se, että meillä on näitä Isis-taistelijoita ilmeisesti noin 7 000 alueen vankiloissa ja meidän pitää jollain tavalla tukea alueen maita ja hallintoja siinä, että saadaan oikeudenmukainen oikeudenkäynti näille taistelijoille. Samaan aikaan on sitten leireissä ainakin noin 10 000 sellaista naista ja lasta, jotka ovat olleet Isis-alueella tukemassa Isisiä.

Hallitus selvittää tietysti tällaisten ihmisten kohdalla, mitä apua mahdollisesti tarvitaan. Siellä on paljon lapsia, pieniä lapsia, joiden tilanne on erittäin huolestuttava, ja mikäli tällaiset ihmiset hakeutuvat [Puhemies koputtaa] sitten Suomen konsulaattiin jossakin, niin suomalaisina he saavat tietysti palata maahan. [Ben Zyskowicz: Mutta sitä ei kysytty!]

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.04 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri siihen tarvitaan hallitukselta nyt selkeät toimenpiteet, miten toimitaan, jos sieltä palaa näitä naispuolisia terroristejä ja heidän lapsiaan. Perussuomalaisten mielestä lapset tulee ottaa välittömästi huostaan. Se on ihan ensimmäinen seikka. Täytyy pohtia muutenkin sitä, onko tässä oikeasti jotakin muuta tehtävissä, koska kyllähän nämä palaavat terroristit ovat selkeä turvallisuusuhka Suomelle, myös ne teini-ikäiset lapset, jotka sitten suomalaisiin koululuokkiin laitetaan.

Täytyy nyt huomata, että yksikään Euroopan maa ei ole pyrkinyt aktiivisesti auttamaan kansalaisiaan tuolta al-Holista palaamaan, ja myöskään Suomen ei siksi pidä ryhtyä aktiivisesti auttamaan näitten terroristien paluuta.

Perussuomalaiset esittävät, että me muutamme lakia niin, että Suomen kansalaisuuden saaminen vaikeutuu ja että kaksoiskansalaisuus voidaan perua, jos henkilö liittyy terroristijärjestöön. Ennen kaikkea islamistien oleskelu täällä Suomessa ja pääsy Suomeen [Puhemies koputtaa] täytyy tehdä vaikeaksi harjoittamalla maahanmuuttopolitiikkaa. Aikooko hallitus mitenkään puuttua siihen, niin ettei Suomi rupea toimimaan terroristien turvasatamana?

16.05 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvon puheenjohtaja! Kiitos edustaja Taviolle. [Oikealta: Puhemies!] — Puhemies! — Kysymys siitä, miten Suomi yli-päättään suhtautuu maahanmuuttopolitiikkaan, on laajempi kysymys. Siinä on kysymys siitä, miten ihmisoikeuksia toteutetaan. Sitten kun tullaan kysymykseen tästä nimenomaisesta leirikysymyksestä, niin yhtä aikaa on sovittava yhteen ihmisoikeudet ja toisaalta kaik-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

ki turvallisuuskäsitteet. Tässä hallitus nimenomaan paraikaa kerää tietoa mahdollisimman monilta asiantuntijoilta. Sen me tiedämme jo tällä hetkellä, että siellä olot ovat vankilamaiset: siellä on kuumuutta, kuivuutta, väkivaltaa, rikollisuutta, montaa muuta.

Suomella on kansainväliset velvoitteet, ihmisoikeussopimukset. Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa Suomea ihan kaikkien lasten osalta laittamaan lapsen edun edelle, ja sitä kautta nyt selvitetään yhdessä hallituksena ratkaisuja, miten toimitaan.

16.06 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen monta kertaa julkisuuteen todennut, että tämä on äärimmäisen hankala kysymys monessa suhteessa ja tässä pitää pystyä yhdistämään, niin kuin sisäministeri totesi äsken, toisaalta meitä velvoittavat sopimukset ja toisaalta sitten se, että Suomessa on turvallista elää. Näitten asioiden yhteensovittamiseksi haetaan nyt sellaista ratkaisua, joka tulee tyydyttämään suomalaisia ihan moraalisesti ja eettisesti mutta myöskin turvallisuuden näkökulmasta.

Tämä on asia, joka todennäköisesti edellyttää jokaisen henkilön osalta omaa erityistä arviointia, ei niin, että voisi tapahtua joku yleinen ratkaisu kaikkien näitten ihmisten osalta. Tarkoitan myös tietyllä tavalla lapsia tässä suhteessa. Arviointia täytyy toteuttaa yksilökohtaisesti, kun näitä päätöksiä sitten tullaan tekemään.

Pitää myös muistaa se, [Puhemies koputtaa] että yhtäkään näistä ihmisistä ei voi estää Suomeen tulemasta, jos he lähtevät, jollakin tavalla pääsevät pakoon sieltä leiriltä.

16.07 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Riippumatta siitä, ovatko Isis-vaimot osallistuneet varsinaisiin rikoksiin vai onko heidän roolinsa ollut lähinnä keittää ruokaa ja synnyttää lapsia näille terroristeille, he kannattavat tällaista islamilaista kuoleman kulttia. Tämän kultin keskeinen tavoite on vääräuskoisten surmaaminen ja länsimaisen elämäntavan vastustaminen. Näistä kohdista kun lähdetään liikkeelle, niin on äärimmäisen riskialtista lähteä tuomaan aikuisia terrorismiin osallistuneita henkilöitä Suomeen.

Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt sitä, kun tiedetään, että tämän lisäksi on yli 200 Suomen kansalaista vuodessa, jotka joutuvat hätään ulkomailla — monet eivät saa edes terveydenhoitoa ja kamppailevat elämästään, koska ei ole rahaa päästä lääkäriin, kun on jollain tavalla mennyt pieleen suunnitelma siellä, kuten tälläkin hetkellä Thaimaassa erällä henkilöllä, joka lähettelee meille monelle postia, että meinaa kuolla siellä, kun ei saa hoitoa — niin miten näiden terrorismiin osallistuneiden ihmisoikeudet ovat tärkeämpiä kuin näitten suomalaisten, jotka eivät aina välttämättä saa tarvitsemaansa apua, kun he hätään joutuvat ulkomailla. Onko teille tärkeämpää näiden ihmisten auttaminen, jotka [Puhemies: Aika!] terroritarkoituksessa ovat menneet pois maasta, vai niiden, jotka ovat vilpittömällä mielellä joutuneet ongelmiin?

16.09 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko, olette aivan oikeassa: mitä pitempään henkilö on jihadistisen propagandan piirissä, sitä enemmän se vaikuttaa hänen psyykeensä ja toimintatapoihinsa. Sen takia, niin kuin totesin äsken, tämä on erittäin hankala kysymys, jossa pitää pystyä yhdistämään ihmisoikeudet, kansainväliset sopimukset ja toisaalta sitten suomalaisten, Suomessa asuvien ihmisten turvallisuus, ja näin me tulemme tekemään tämän asian suhteen.

Meillä ei ole mitään tarkoitusta sellaista toimintaa lähteä tekemään, jossa näitä ihmisiä lähdetäisiin esimerkiksi konsulipalvelulain perusteella tuomaan Suomeen. Konsulipalve-

lulaki ei sovellu näihin tapauksiin, ei laisinkaan. [Ben Zyskowiec: Hyvä, no niin!] Konsulipalvelutapaus ei sovi myöskään siihen Thaimaassa asuvaan ihmiseen, joka on pyytänyt apuja. [Ben Zyskowiec: Mitä ne oikeustieteilijät taas sekoilee?] Eli lähtökohta on se, että ihmisiä kohdellaan yhdenvertaisesti näissäkin asioissa, ja niin kuin totesin, sillä tavalla, että tilannetta hahmotetaan aina yksilön näkökulmasta, sen yhden ihmisen näkökulmasta. [Jukka Gustafsson: Vastaus oli parempi kuin kysymys!]

16.10 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kyllä minusta ulkoministerin ja sisäministerin vastaukset olivat epämääräisiä. Tässä on todella vaikeita teknisiä asioita, kuten se, miten tunnistetaan, ketkä ovat aidosti suomalaisia, ketkä eivät, mitä tehdään ihmisille, jos tänne tulee esimerkiksi lapsia: heidän tarkkailunsa, lastensuojellinen ja antiradikalisointitoiminta. Sitten on myöskin puhtaasti periaatteellisia valintoja, ja sen takia edellinen hallitus valmistelussaan lähti selkeästi siitä, että ei ole perusteita tehdä poikkeuksellista evakuointioperaatiota näitä aikuisina itse terroristijärjestön riveihin matkustaneita kohtaan. Tämä periaatteellinen ratkaisu teidän pitäisi pystyä tekemään selkeästi ja nopeasti ja lähteä sitten näitä teknisiä asioita selvittämään.

Oletteko te tämän edellisen hallituksen aikana tehdyn lähtökohdan takana, jonka myös pääministeri Rinne ja muistaakseni myös puoluejohtaja Haavisto ennen eurovaaleja ten-teissä vahvistivat, vai oletteko te epämääräisen linjan takana, jossa edelleen mietitään sitä, että tapauskohtaisesti myös aikuisia [Puhemies koputtaa] terroristijärjestöjen leipiin matkustaneita haettaisiin Suomeen? Selvä vastaus tähän.

16.11 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Edustaja Mykkänen, vastaus on täysin selvä: [Kokoomuksen ryhmästä: Loistavaa, hyvä!] Tässä tilanteessa emme harkitse mitään erityisiä evakuointitoimenpiteitä, mitään sellaisia, jotka perustuvat esimerkiksi konsulilainsäädäntöön. Ne eivät sovellu tähän nyt laisinkaan. Lähtökohta on se, että jokainen henkilö joudutaan arvioimaan sekä ihmisoikeussopimusten, kansainvälisten sopimusten näkökulmasta että myös turvallisuuskäsitteiden näkökulmasta erikseen, ja sitä kautta joudutaan tämä tilanne ratkaisemaan.

Minä toistan sen, mitä äsken sanoin: jos näistä ihmisistä joku lähtee leiriltä pois, pääsee irti sieltä leiriltä, ilmoittautuu jossain Suomen suurlähetystössä — hehän tulevat Suomeen, jos haluavat — sen jälkeen meidän täytyy toimia täsmälleen samalla tavalla, huolehtia tämän ihmisen tilanteen arvioinnin pohjalta siitä, että Suomessa säilyy turvallinen olosuhde ja noudatetaan ihmisoikeussopimuksia ja kansainvälisiä sopimuksia.

16.12 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että siellä leireillä olevat henkilöt, jotka ovat syyllistyneet mittaviin pahoihin tekoihin, saadaan myös vastuuseen näistä teoista ja mahdollisimman tehokkaasti. Koska ongelma on usean maan yhteinen, on esitetty, että tulisi tällainen kansainvälinen tuomioistuim, jossa näitä voitaisiin käsitellä ikään kuin yhteisesti ja samojen periaatteiden mukaisesti. Millä tavalla hallitus on edistänyt tai aikoo edistää tällaisen yhteisen erillistuomioistuimen perustamista?

16.13 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä kysymys edustaja Kaumalta. Suomi on tukenut tätä ajatusta hybridituomioistuimen muodostamisesta, joka tarkoittaisi sitä, että Irakissa ja Syyriassa paikalliset tuomioistuimet muodostaisivat sen perustan mutta saisivat sitten kansainvälistä tukea muun muassa kaik-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

kien näiden asiakirjojen ja dokumenttien ja syyllisyyden osoittamisen kanssa. Sillä alueella tietysti on muodostunut tai muodostuu ongelmaksi yleensä tuomioistuinlaitoksen heikkous. Osa näistä hallinnoistahan on erillisiä kurdihallintoja, joissa ei ole kovin vakiintuneita käytäntöjä tämän suhteen, ja sitten on kuolemanrangaistuskysymys, joka on varmaan vaikea myöskin kansainväliselle yhteisölle. Mutta olemme tukeneet tätä ajatusta, että hybridituomioistuimet muodostettaisiin sille alueelle, ja tietysti nämä noin 7 000 taistelijaa, jotka siellä ovat vankeina, ansaitisivat tällaisen oikeudenkäynnin siellä.

16.14 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin kysyä vastuuministeriltä: Minkälaista rajanvetoa olette miettinyt Isis-lasten kohdalla? Koskeeko palaamisoikeus kaikkia alle 18-vuotiaita, vaikka nuoret olisivat syyllistyneet terroritekoihin?

16.14 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tässä keskustelussa on nyt useampaan kertaan todettu, että ikään kuin nämä kaikki ihmiset olisivat syyllistyneet rangaistaviin tekoihin. Sitä me emme tiedä. Kukaan ei tiedä tällä hetkellä sitä, ovatko siellä kaikki syyllistyneet rangaistaviin tekoihin vai eivät. Sen takia välttäisin leimaamasta yhtäkään ihmistä nyt tässä tilanteessa, ennen kuin asiat on selvitetty. Mutta riski siihen, että on tapahtunut jotakin sellaista, joka edellyttää rikosoikeudellisia toimenpiteitä, on olemassa, ja on hyvin todennäköistä, että ainakin osa näistä ihmisistä on syyllistynyt tekoihin, jotka — jos niistä pystytään näyttö esittämään — ovat rangaistavia. Tästä näkökulmasta tämä koskettaa siis Suomessa kaikkia, jotka ovat rikoslain alaisia, 15 vuodesta ylöspäin. Sen alapuolella olevat ihmiset ovat lastensuojelutoimenpiteiden piirissä — sitten kun he ovat Suomen lainkäytön piirissä. Tällä hetkellä siellä leirissä he eivät ole [Puhemies koputtaa] Suomen lainkäytön piirissä. He ovat paikallisen lainsäädännön piirissä, jos sellaista on.

16.15 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä keskustellaan siitä, onko näistä Isis-vaimoista osa osallistunut rangaistaviin tekoihin vaiko ei. Mutta eikö lähtökohtaisesti se, että menee terroristisen järjestön toimintaan mukaan, menee sinne tukemaan huoltotoimenpiteissä, valmistamaan ruokaa, olemaan läsnä siellä paikan päällä, ole terrorismin tukemista? Eikö se ole osallistumista terroristiseen toimintaan? [Sebastian Tynkkynen: Nimenomaan, kyllä, se on!] Entä eikö näiden henkilöiden kohdalla, jotka vievät omat lapsensa sellaiselle toiminnalle alttiiksi, tämä ole jo itsessään mahdollinen peruste lasten huostaan ottamiselle? Eikö se, että lapset tuodaan mukaan terroristisen järjestön toimintaan ja sillä tavoin altistetaan heidät tämäntyyppiselle aivopesulle ja todellakin että he itse ovat mukana terroristisessa toiminnassa, ole jo se peruste lähteä siitä lähtökohdasta, että nämä henkilöt tukevat terroristisen järjestön toimintaa? [Perussuomalaisen ryhmästä: Juuri näin!]

16.16 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä totean tähän asiaan sillä tavalla, että ainakaan hallituksella ei ole tietoa siitä, miten nämä ihmiset, jotka nyt siellä leirillä ovat, ovat osallistuneet Isisin toimintaan tai mihinkään muuhunkaan toimintaan. [Välihuutoja oikealta] Me tiedämme, että näistä naisista jokainen on lähtenyt Suomesta tuolle alueelle ennen kuin sille alueelle lähteminen tehtiin Suomen rikoslaissa rangaistavaksi teoksi. Me tiedämme sen, tällä hetkellä. Se, mitä täytyy selvittää, on se,

kuinka syvälle nämä ihmiset ovat tähän jihadistiseen toimintaan menneet mukaan, ja se vaikuttaa sitten siihen, kun he tulevat Suomen lainkäytön piiriin, miten asiaan suhtaudutaan. Tällä hetkellä meillä ei ole riittävästi tietoa näitten ihmisten osalta, ja niin kuin totesin, se tieto, mikä minulla on, on se, että kaikki ovat matkustaneet alueelle [Puhemies koputtaa] ennen kuin se säädettiin meillä [Puhemies koputtaa] rangaistavaksi teoksi.

16.18 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä joutuu ihmettelemään suomalaisten eturivin oikeustieteilijöiden kantaa julkisuudessa, kun he väittivät, että Suomen hallituksella on yksioikoinen velvollisuus hakea nämä Suomen kansalaiset sieltä pois. Jos tämä johtuu meidän kansainvälisoikeudellisista velvoitteistamme, niin ihmettelen, eikö muilla samoihin sopimuksiin sitoutuneilla maille ole samaa velvoitetta, koska yksikään EU-maa ei näitä omia aikuisiaan ole sieltä hakenut pois.

Toiseksi, kun viitataan oikeusvaltioon: mistä lähtien oikeusvaltio on tarkoittanut sitä, että aikuisilla ihmisillä ei ole mitään vastuuta omien tekojensa seurauksista? [Perussuomalaisten ryhmästä: Näin, hyvä!] Nämä ihmiset ovat sinne itse vapaaehtoisesti menneet. Pääministeri sanoo, että kaikki tapaukset pitää käsitellä yksilöllisesti. Sehän on totta. Kyse on siitä, ryhtyykö Suomen hallitus siinä tilanteessa, jos he Suomeen tulevat — jonne he toki saavat nykyisten lakien mukaan tulla, siitähän ei ole kyse — aktiivisiin omaehtoisin toimiin tuodakseen nämä aikuiset ihmiset sieltä Suomeen. Kiitän pääministeriä yksiselitteisestä vastauksesta. Ei ryhdy, eikö totta?

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vastaako oikeusministeri Henriksson? [Ben Zyskowicz: Parempi kuin pääministeri, siltä saa parempia vastauksia tässä asiassa!]

16.19 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä minun mielestäni pääministeri hyvin selkeästi totesi jo, että hallitus ei lähde aktiivisesti hakemaan näitä ihmisiä pois. Se on sitten toinen asia, jos ihmiset tulevat tänne Suomeen, totta kai meillä alkaa heti esitutkinta ja niin edelleen, ja totta kai silloin meidän viranomaiset toimivat niin, että voi tulla kyseeseen lastensuojelutoimenpiteet, ja pitääkin tulla, jos nämä ihmiset tänne tulevat. Mielestäni tässä kollegat ovat vastanneet ja pääministeri on vastannut tähän kysymykseen hyvin selkeästi.

16.19 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä asia, ja on hyvä, että hallitus käyttää aikaa tähän keskusteluun, koska tällä halutaan hälventää suomalaisten turvallisuudentunteen horjumista ja pitää viesti selvänä, että Suomi pidetään turvallisena ja että tänne ei tieten tahtoen tuoda henkilöitä, jotka ovat vaaraksi tälle yhteiskunnalle.

Kysyisin vielä vähän tarkennusta: On hyvä, että hallitus ei aktiivisesti konsulikyytiä käytä ja käy hakemassa niitä henkilöitä Suomeen, mutta aikooko hallitus käyttää sitten välikätenä esimerkiksi kansainvälisiä järjestöjä heidän tänne tuomiseksi? Elikkä onko hallituksella mitään roolia siinä, että se edesauttaa näitten henkilöitten Suomeen tulemistä? Tämä on tärkeä huomio.

Ja toisekseen: On syytä huomata se, että konsulikyytiä eivät saa myöskään ne yli 200 suomalaista henkilöä, jotka vuosittain joutuvat pulaan ulkomailla. Hekin joutuvat pärjäämään omillaan ja he ovat kuitenkin suurimmaksi osaksi hyvämaineisia kansalaisia. Siinä mielessä tämä asettaisi erityisen ristiriidan tässä asiassa.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

16.21 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä ensin tästä konsulikyydistä, kun konsulipalvelulaista tuntuu ehkä olevan sellainen käsitys, että kaikkia suomalaisia autetaan kaikilla tavoilla. Se on hyvin rajallinen tapa, jolla lähetystöt voivat suomalaisia maailmalla auttaa. Totta kai tarjotaan mahdollisuutta maksusitoumusta vastaan palata Suomeen joissakin tapauksissa, joissa rahat ovat loppu ja muuta, mutta nehän peritään ulosoton kautta sitten myöhemmin takaisin. Järjestelmähän toimivat näin. Ei ole mitään ilmaisia konsulikyytejä olemassa, maailma ei toimi enää sillä tavalla. Meillä menisi valtio vararikkoon, jos me alkaisimme tuoda ihmisiä maailmalta tällä tavalla.

Mutta sitten tähän kysymykseen: Näiden leirien ylläpito pitkällä aikavälillä on tietysti kansainvälisten järjestöjen tehtävä ja työ tällä hetkellä, ja näitä kansainvälisiä järjestöjä autetaan siinä. Tietysti on varmaan joku raja sitten siinä, kuinka kauan näitä leirejä ylipäätään on siellä Pohjois-Syyriassa olemassa, eivät ihmiset varmaan koko elämänsä siellä asu. Siellä pyritään asuttamaan nyt muun muassa Irakin ja Syyrian alueille [Perussuomalaisten ryhmästä: Tuodaanko heidät tänne?] näitä ihmisiä, ja totta kai [Puhemies koputtaa] järjestöillä on tästä suuri vastuu.

16.22 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tarkasti kuunnellut hallituksen vastauksia, ja kyllähän ne korostavat aivan oikein kansainvälisen oikeuden ja kansallisen oikeuden periaatteita, että pitää yksilökohtaisesti ratkaista nämä asiat.

Sen sijaan näissä monissa kysymyksissä on ikään kuin presumptiona, olettamana, että täältä 5 000 kilometrin päästä voidaan tuomita alaikäisiä ja vanhempia siitä, että he ovat aktiiveja taistelijoita olleet. Minusta tällaista objektiivista tietoa tästä ei ole. Tässä viitattiin oikeusvaltioperiaatteeseen — se on äärimmäisen kaukana oikeusvaltioperiaatteesta, jos parlamentti täältä lähtee tuomitsemaan yksilöitä, joiden tausta, joiden historia näiden viimeisten vuosien ajalta ei ole tiedossa riittävästi. Näiden olettamien suhteen, että sinne ei ole kukaan näistä aikuisista vasten tahtoaan mennyt, vaikuttaa aika todennäköiseltä, että näin on, mutta sekin pitää yksilökohtaisesti selvittää ja haastatella, tutkia, ja sen jälkeen tehdään nämä ratkaisut. Kysynkin: [Puhemies koputtaa] miten hallitus aikoo valmistautua siihen käsittelyyn kunkin yksilön osalta?

16.23 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin ulkoministeri Haavisto tuossa hetki sitten totesi, niin meillä on tällä hetkellä keskustelu eurooppalaisessa viitekehyksessä siitä, voitaisiinko pistää pystyyn tällainen kansainvälinen hybridituomioistuin, jossa näitä Isisin aiheuttamia rikoksia selvitettäisiin, tutkittaisiin ja tuomittaisiin, ja se ei silloin tapahtuisi suoraan Suomen lainkäytön piirissä vaan nimenomaan tällaisen kansainvälisen tuomioistuimen lainkäytön piirissä.

Meillä on siis ihmisiä, jotka ovat olleet tuolla leirillä. Meillä on tällä hetkellä valmistelussa — hyvin lähellä loppuunsaatettua valmistelua — se, miten täällä Suomessa toimitaan eri viranomaisten yhteistoiminnassa tavalla, joka takaa suomalaisten, Suomessa asuvien ihmisten turvallisuuden tässä tilanteessa mutta kunnioittaa myös ihmisoikeuksia, kansainvälisiä sopimuksia.

16.24 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Isis-naisten rikosten selvittäminen niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla on käytännössä mah-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

dotonta muun muassa siitä syystä, että he pukeutuvat kaikki mustiin kaapuihin. Moni Euroopan maa on kieltänyt näiden kasvot peittävien huntujen käyttämisen julkisella paikalla — tähän mennessä ainakin Tanska, Belgia, Ranska, Itävalta ja Latvia.

Islamistisen pukeutumisen puolustaminen ilmaisunvapauteen tai yksilönvapauteen vetoamalla on naurettavaa. Yhtä naurettavaa olisi Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen hakaristilippukulkueen puolustaminen samoilla periaatteilla. Nämä mustat kaavut ovat univormuja, joilla julistetaan ihmisvastaista, väkivaltaista ideologiaa, ja ne ovat erittäin räikeässä ristiriidassa sukupuolten välisen tasa-arvon kanssa.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin totesi kesäkuussa 2017, että burkan ja niqabin kieltäminen ei riko ihmisoikeuksia. Aikooko hallitus ryhtyä toimiin kasvot peittävien huntujen kieltämiseksi lailla, vai katsooko hallitus, että Suomen tulee olla turvasatama islamistiselle ääriajattelulle ja naisten sortamiselle?

16.25 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä kysymys. Tähän mennessä Suomessa ollaan ajateltu, että on ihmisten omassa päätäntävallassa miettiä, millä tavalla pukeutuu joka päivä, kun lähtee aamulla töihin — tai mihin nyt lähtee. Mutta totta kai se on asia, joka pitää ottaa vakavasti, jos tilanne olisi se, että käyttämällä tällaista pukeutumista, missä ei näy muuta kuin silmät, pystytään sitten tekemään sellaisia asioita, jotka eivät ole toivottuja meidän yhteiskunnassamme. [Juho Eerola: Tai edustamaan sitä näkökantaa!]

Kuitenkaan hallitusohjelmassa ei ole tästä suoranaista lausetta ollenkaan, eikä olla mietitty nyt juuri tätä kysymystä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kannattaisiko miettiä?] Meidän lähtökohtamme on ollut se, että nyt puututaan niihin ajankohtaisiin asioihin, jotka tällä hetkellä ovat päällimmäisinä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tämä on!] Mutta tätä asiaa pitää nyt pohtia ja miettiä, mikä on se oikea tie eteenpäin.

16.26 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Terrorisminvastainen tutkija äskettäin Helsingin Sanomissa sanoi minun mielestäni viisaasti, että terrorismi pyrkii murtamaan oikeusvaltioperiaatteita ja sitä vastaan taistellaan suojelemalla oikeusvaltioperiaatteita, ihmisten oikeuksia. Mielestäni tänään on ollut hyvä esimerkki siitä, miten tällainen kiihkoisa suhtautuminen islamisteihin tai näihin ihmisiin, jotka ovat lähteneet syystä tai toisesta tälle alueelle, itse asiassa heikentää meidän kykyämme nähdä, mikä on oikeusvaltio, miten ihmisiä kohdellaan niin, että kaikki ovat oikeuden edessä samanarvoisia. Mielestäni on ollut hyvä, että hallitus on tarkasti kantanut oikeusvaltion periaatteita ja länsimaisia arvoja siinä mielessä, että ei tuomita ketään, jonka ei voi näyttää syyllistyneen rikokseen, ja silloinkin heitä kohdellaan ihmisoikeuksia kunnioittaen. [Puhemies: Kysymys!]

Olen kuitenkin huolissani lasten asemasta. Lapset ovat tietenkin erityisessä suojelussa, ja lapsilla on myös oikeus perhe-elämään, [Puhemies koputtaa] niin että heitä ei eroteta äideistään. [Puhemies: Kysymykseen!] Ollaanko näitä lapsia auttamassa? Millä tavalla heitä voidaan auttaa esimerkiksi Punaisen Ristin kautta?

16.27 Ulkoministeri Pekka Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viittasin tuossa aikaisemmin, että tällä leirillä toimii nyt useita kansainvälisiä järjestöjä, ilmeisesti noin 30 eri järjestöä. Ja totta kai ihmiset, jotka ovat siellä leireillä, ovat täysin riippuvaisia ruokahuollossa, vesihuollossa, hygieniassa, terveyspalveluissa näiden järjestöjen

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

toiminnasta. On tietysti yleisinhimillisen periaatteen mukaista, että kansainvälinen yhteisö pitää huolta siitä, että näillä järjestöillä — YK-järjestöillä, Punaisella Ristillä — jotka siellä toimivat, on toimintaedellytykset. Sinnehän on myöskin Pohjoismaista viety lääkäripalveluja ja tällainen kriisitilanne, jossa voidaan sitten esimerkiksi synnytyksiä hoitaa ja näin pois päin. Juuri tämä mielestäni viittaa siihen, mihin edustaja Biaudet viittasi, että koetaan inhimillisesti hoitaa siinäkin tilanteessa, kun ihmiset mahdollisesti ovat syyllistyneet tällaisiin, ja lapsethan ovat syyttömiä tähän tilanteeseen, johon vanhemmat ovat heidät jättäneet.

16.28 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset pääministeri Rinteelle erinomaisista vastauksista. Toivottavasti tuli nyt selväksi myös oppositiolle se, että hallitus ei ole aktiivisesti hakemassa sieltä leireiltä yhtään ketään tänne. [Välihuutoja oikealta]

Me olemme varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että tämä kysymys täytyy käsitellä turvallisuuskärki edellä. Ja edustaja Zyskoviczin tavoin myös ihmettelyn näitten oikeusoppineiden lausuntoja. Ne ovat olleet varsin hämmäntäviä. Meillä ei perustuslain tai minkään muunkaan säädöksen nojalla ole velvollisuutta aktiivisesti auttaa tällaisia henkilöitä, jotka siellä al-Holin leirillä tällä hetkellä ovat.

Pääministeri Rinteeltä kysyisin: aikooko hallitus jatkaa sitä samaa Sipilän hallituksen linjaa, että nämä ratkaisut tehdään yleiseurooppalaisesti ja yhteispohjoismaisesti?

16.29 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnä, meillä on Suomessa oma oikeusjärjestyksemme, joka ohjaa sitä, millä tavalla hallitus toimii täällä olevien, tänne kuuluvien ja tänne tulevien ihmisten näkökulmasta, ja siinä yhteistyö Pohjoismaitten kesken on tärkeä elementti, eurooppalainen viitekehys on tärkeä elementti. Mutta jos nyt tätä keskustelua, näitä asioita, jotka nyt ovat esille nousseet, ratkaisumielessä miettii, niin aivan selvää on, että me joudumme Suomessa tekemään päätöksiä yksilötasolta lähtien näitten asioiden ratkaisemiseksi. Tämä tarkoittaa myöskin sitä, että meidän täytyy selkeästi erottaa tämän salin tehtävä suomalaisessa yhteiskunnassa, hallituksen tehtävä suomalaisessa yhteiskunnassa, viranomaisten tehtävät suomalaisessa yhteiskunnassa. Pitää erottaa tuomiovallan käyttö, pitää erottaa selkeästi se, ketkä ovat tutkivia tahoja tällaisessa tilanteessa. Näitä periaatteita kunnioittaen asioita eteenpäin vieden uskon, että ratkaisut ovat [Puhemies koputtaa] suomalaisten kannalta hyviä.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja viimeinen kysymys tähän kysymykseen, edustaja Tavio.

16.30 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! [Jukka Gustafsson: Tais tulla yllättäen!] — Tämä tuli nyt vähän yllättäenkin. [Naurua]

Tässä on nostettu tämä huostaanotokysymys esiin, ja mielestäni, niin kuin alkuperäiskysymyksessäkin, linja on, että nämä lapset tulee ehdottomasti ottaa huostaan näiltä naisilta, näiltä perheiltä, jos heitä tänne omaehtoisesti onnistuu palaamaan. Kuitenkin suomalaisessa huostaanottojärjestelmässä on aika usein ollut nähtävissä julkisuudessaakin käytyjen keskustelujen perusteella, että joskus huostaanoton perusteluina ovat olleet jopa kylmät lihapullat tai vastaavaa. Luotan kyllä siihen, että hallinto-oikeusarviot ovat oikeita, mutta joku kokonaisvaltainen lähestymistapa tarvittaisiin siihen, miten tässä nyt oikeasti toimi-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

taan. Ovatko nämä ihmiset menossa supon seurantaan? Ovatko lapset otettavissa huostaan? Onko teillä ohjelma tähän valmiina, miten toimitaan?

16.32 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Tähän huostaanottoon liittyen ylipäätään: Suomen lainkäyttövalta ei ulotu al-Holin leirille eikä millekään muillekaan kansainvälisille leireille. Meidän lakiamme ei sovelleta näillä leireillä, vaan siellä sovelletaan niitten alueitten lainsäädäntöä — jos sellaista siellä sattuu olemaan — jossa nämä ihmiset ovat, eli meidän huostaanottoon liittyvät säännöksemme eivät ulotu tuolle alueelle ja niihin lapsiin laisinkaan. He eivät ole meidän lainkäyttövaltamme piirissä. Mutta niin kuin totesin, jos Suomen raja ylittyy tai Suomen suurlähetystöön ihminen tulee, sen jälkeen meillä on olemassa selkeät pelisäännöt, miten toimitaan, ja totesin, että me olemme valmistelleet hallituksen johdolla viranomaisten yhteistyönä toimenpidekokonaisuuden, joka otetaan käyttöön, jos tällöinen tilanne tulee, että tuolta ihminen meidän rajojemme sisäpuolelle tulee.

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.2. Suullinen kysymys hallituksen talouspolitiikasta (Petteri Orpo kok)

Suullinen kysymys SKT 2/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, edustaja Orpo.

Keskustelu

16.33 Petteri Orpo kok: Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Rinne, Ilta-Sanomien kyselyn mukaan kaksi kolmesta suomalaisesta ajattelee, että teidän hallitusohjelmanne on rakennettu epärealististen talousodotusten varaan. Valtion menoja lisätään, vaikka rahoitusta ei pystytä takaamaan millään muulla kuin velkarahalla.

Pääministeri Rinne, Suomen kansa ei usko teidän hallituksenne ohjelmaan, enkä usko minäkään. Te jaatte suomalaisille rahaa, jota ei ole. Te tiesitte tämän jo vaalien alla. Siitä huolimatta annoitte vanhuksille, eläkeläisille, opiskelijoille, poliiseille, opettajille ja hoitajille lupauksia, joita te ette pysty pitämään. Te tiesitte tämän hallitusohjelmaneuvotteluissa. Maan parhaat talouden asiantuntijat kävivät teille tästä kertomassa. Te kuitenkin päätitte myydä merkittävästi valtion omaisuutta, kolmella miljardilla eurolla yhteistä varallisuutta, jotta saatte hallituksenne ostettua kasaan. Miten käy teidän hiekalle rakennetulle linnoituksellenne, kun rahat loppuvat eikä työllisyys kohene? [Puhemies koputtaa] Myyttekö lisää valtion omaisuutta, nostatteko veroja, otatteko [Puhemies: Aika!] lisää velkaa vai petättekö lupauksenne? Arvoisa pääministeri Rinne, Suomen ongelma ei ole menojen vaan tulojen puute. [Puhemies: Aika!] Missä ovat työllisyystoimet?

16.34 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä kokouksen turhautuneisuutta siitä, että olette hallituksen ulkopuolella, olen kuullut jo aika pitkään [Ben Zyskowitz: Aika ylimielistä! Katsotaan neljän vuoden päästä!] ja vastannut aika

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

usein tähän kysymykseen, jota te nyt esitätte. Sen takia saatte hieman tätä omaakin näkemystänne esittää tässä. [Sari Sarkomaa: Kansa odottaa vastausta pääministeriltä!]

Totean sen, että hallituksen talouspolitiikka rakentuu sille, että Suomen työllisyysaste nousee sinne 75 prosenttiin. [Oikealta: Ei nouse!] Se on aivan keskeinen asia toteuttaa tämän hallituksen talouspolitiikan näkökulmasta. Se tarkoittaa sillä perusuralla, joka nyt tällä hetkellä näyttää toteutuvan valtiovarainministeriön arvion mukaan, sitä, että tarvitaan plus 60 000 uutta työpaikkaa, ja tästä asiasta prosessit ovat käynnissä. Olen valmistelemassa eduskunnallekin päätöksentekoa varten erilaisia asiakokonaisuuksia, joilla uskomme — ja asiantuntijoidenkin arvioiden mukaan — ja haluamme varmistaa, kun sitten esityksiä tulemme tekemään, että päästään tähän plus 60 000:een.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

16.35 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri Rinne, en minä ole turhautunut. Ei kokoomus ole turhautunut. Me olemme huolissamme. Kaksi kolmasosaa suomalaisista on huolissaan teidän talouspolitiikkanne ja työllisyyspolitiikkanne linjasta ja siitä, voitteko te pitää ne lupaukset, joita te olette antanut. Kyse on luottamuksesta. Kyse on siitä, voiko teidän sanaanne, pääministeri Rinne, luottaa. [Timo Heinonen: Ei voi!]

Te lupasitte ennen vaaleja vappusatasen pienituloisille eläkeläisille. Hallitusohjelman neuvotteluissa se kutistui 50 euroon. Nyt Kelan pääekonomistin mukaan se on 20—30 euroa ja paljon pienemmälle joukolle kuin alun perin lupasitte. Kyse on siis luottamuksesta ja siitä, voiko teidän sanaanne luottaa.

Hallitusohjelman mukaan te haette nyt lisää rahoitusta eläkejärjestelmän sisältä, mutta ei siellä ole ylimääräisiä rahoja. Jos te lisäätte työeläkejärjestelmän sisällä toisille lisää, se on toisilta pois. Eli vaikka on aivan selvää, että pienituloisten eläkeläisten asemaa pitää parantaa, niin te olette tekemässä sen leikkaamalla toisilta. Miksi te, pääministeri Rinne, [Puhemies: Aika!] haluatte leikata sairaanhoitajien, opettajien, poliisien eläkkeitä?

16.36 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taidatte muistaa viime vaalikauden lomarahaleikkauksen, kun puhutte tuolla tavalla. Mutta tästä eteenpäin, jos katsotaan tulevaisuuteen päin, [Ben Zyskowicz: Tehän kannatitte kikyä!] se, mitä minä olen luvannut eläkkeissä tehdä, on se, että useamman vuoden ohjelmalla, useammalla korotuskerralla julkisen talouden tasapaino huomioon ottaen tullaan nostamaan pienten eläkkeitten, joihinka luetaan takuueläkkeet, kansaneläkkeet ja pienet työeläkkeet, tasoa 100 eurolla kuukaudessa nettona. Tämä tullaan toteuttamaan. Ensimmäinen askel lähtee liikkeelle vuodenvaihteessa 2020. Silloin nostetaan alle 1 000 euron eläkkeitä, noin alle 1 000 euron eläkkeitä, 50 eurolla kuukaudessa nettona ilman, että asumistukimenot tai mitkään muutkaan vaikuttavat sen neton suuruuteen.

Nämä ovat niitä askelia, joilla mennään kohti sitä lupautta, joka on annettu näille pienituloisille eläkeläisille, jossa taustalla on se, että eläkejärjestelmässä on ollut ongelmia. Perhevapaita ei ole [Puhemies koputtaa] huomioon otettu laisinkaan eläkekarttumassa. Nyt ne 2005 lähtien [Puhemies: Aika!] on otettu huomioon, mutta ne iäkkäimmät eläkeläiset ovat tässä asiassa ongelmissa.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

16.38 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos viime vaalikaudesta puhutaan, niin kannattaa jälleen ottaa esille kyllä tämä kahden viikon takainen VM:n talousennuste ja katsoa sen sivun 24 työttömyysastekuvioita. Vaikeilla keinoilla, kyllä, mutta historiallisesti Suomen työttömyysaste Sipilän hallituksen aikana saatiin nopeasti itse asiassa kurottua lähelle Ruotsin tasoa. Vaikeita keinoja te tulette tarvitsemaan vielä enemmän, jos oikeasti aiotte rahoittaa ne 1,2 miljardia plus 3 miljardia, jotka olette Suomen kansalle luvanneet, joka syystä epäilee, pystyttekö pitämään tämän, kun ette näytä uskaltavan tarttua niihin keinoihin, jotka oikeasti tepsivät, ja vaikeita ne ovatkin.

Palaisin myös siihen menopuoleen siltä osin, että, valtiovarainministeri Lintilä, viittasitte lisätalousarviokeskustelussa siihen, että nyt elokuuhun mennessä ministeriöiltä on pyydetty esitykset niistä menoista, jotka kertaluontoisten listalle olette laittaneet mutta jotka saisivatkin jatkua yli kolme vuotta ja jotka siis jollain tavalla olisivat vuonna 2023 olemassa ilman, että ne rasittaisivat kuitenkaan menokehystä, koska sitähän te ette pysty kantamaan enää julkisen talouden tasapainossa. Miten tämä taikatemppu on mahdollinen? Ovatko ammatillisen koulutuksen opettajat ne kaksi viimeistä vuotta palkattomalla vapaalla tai palkattomasti työskennellen, kun kerran palkkarahat eivät ole määrärahoissa, [Puhemies: Aika!] vai teettekö te jonkun säätiön, [Puhemies: Kysymys!] jonka kautta ne ovat määrärahojen ulkopuolella?

16.39 **Valtiovarainministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pitää paikkansa, että nämä niin sanotun kakkosinvestointikorin rahat ovat kertaluonteisia. Ne ovat kolmen vuoden rahoja, ja ne loppuvat siihen vuoteen 22. [Ben Zyskowiec: Toistaiseksi oikein!] Kun edustaja Mykkänen viittaa näihin opetusministeriön puolella oleviin ammatillisen koulutuksen rahoihin, tämä viisi vuotta tulee siitä, että ministeriön puolelta on ilmoitettu, että he pystyvät tekemään sillä viiden vuoden kokonaisuuden. Kaikkien tämä rahojen käsittely tulee tapahtumaan syksyllä riihessä ihan normaalisti, ja talouspoliittinen ministerivaliokunta tulee tekemään kaikki ne päätökset, mitkä koskevat näitä kertaluonteisia investointimenoja.

16.40 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on kirjaus ”hallitus ei sulje mitään työllisyyttä parantavaa keinoa tarkastelun ulkopuolelle”, ja hyvä niin. Jo hallitusohjelmaa käsiteltäessä ehdotin viiden kohdan listaa, jotka toteutuessaan lisäävät työllisyyttä: jaetaan perhevapaiden kustannukset tasaisemmin, mahdollistetaan paikallinen sopiminen kaikissa työpaikoissa, toteutetaan perhevapaauudistus ilman lisäkiintiöitä, luovutaan byrokraattisesta saatavuusharkinnasta ja toteutetaan yksinkertainen osallistava sosiaaliturva, joka kannustaa aina opiskeluun tai työntekoon eikä joutenoloon. Mitkä esimerkiksi näistä viidestä työllisyyttä lisäävästä toimesta hallitus on valmis viemään eteenpäin? Mitä sanotte, pääministeri, työministeri? Onko työllisyyden nosto, johon kaikki hallituksen hyvät toiveet nojaavat, aito tavoite? Oletteko puheen ja hallitusohjelman mittainen?

16.41 **Pääministeri Antti Rinne** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hienoa, että edustaja otti esille tämän hallitusohjelman kirjauksen, että mitään keinoja ei suljeta pois. Tämä on myös vastaus edustaja Mykkäsen puheisiin — minä en tällä hetkellä tiedä, että olisi suljettu joitain keinoja pois, enkä usko, että silloin edustaja Mykkänenkään voisi tietää, että on suljettu pois. Valmistelu on käynnissä, ja mietitään kaikkia mahdollisia keino-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

ja, jotka voivat johtaa siihen, että työllisyysaste paranee. Mutta jos ne tarkoittavat sitä, että aletaan polkea palkkoja, heikentää työehtoja, niin ne ovat minulle henkilökohtaisesti pois-suljettuja keinoja tilanteen muuttamiseksi, enkä usko niitten vaikuttavan siihen, että työl-lisyysaste lähtee parantumaan.

Perhevapaajärjestelmä tavalla, joka lisää nuorten naisten työllisyysedellytyksiä, työ-uran kehitystä ja palkkakehitystä, on tärkeä elementti tässä kokonaisuudessa. Sama koskee sosiaaliturvauudistusta. Tervetuloa mukaan, arvoisa oppositio, valmistelemaan sosiaalitur-vauudistusta. Se lähtee käyntiin syksyllä [Puhemies koputtaa] komitean muodossa.

16.42 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän kysymyksestä. Uskon, että 75 prosentin työllisyysastetavoite on se, jonka jokainen tässä salissa jakaa, ja siksi kaikki ajatukset otetaan vastaan. Työllisyyden kasvu kuitenkin edel-lyttää investointeja — yksityisiä investointeja ja myöskin julkisia investointeja — ja tämä hallitus on esittänyt jo alle kolmessa viikossa tulevaisuusinvestointien ohjelman raiteisiin ja koulutukseen ja väyliin. Tämä jo lyhyellä tähtäimellä nostaa työllisyyttä useilla tuhan-silla henkilötyövuosilla, mutta tärkein on se pitkän aikavälin vaikutus, joka tarkoittaa sitä, että nopeiden, ilmastoystävällisten raiteiden ansiosta työvoima löytää työpaikan ääreen ja varmistetaan suomalaisille työnantajyrityksille työvoiman saatavuus. Lisäksi, kuten pää-ministeri tuossa totesi, työministeriössä on jo aloitettu mittava ohjelma sen osalta, että osal-lisuutta ja osaamista lisätään yhteiskunnassa, aivan niin kuin hallitusohjelman otsikko ker-too.

16.43 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyystilanne — meinaako hallitus todella, että se paranee näillä toimilla, mitä te olette esittäneet? Ei mi-tään.

Eläkeläiset ovat syvästi pettyneitä. Vaalilupaukset eläkeläisille olivat valtavan suuret. Nyt se kuuluisa vappusatanen on viisikymppinen, ehkä muutama kymppi tulevaisuudessa.

Meitä perussuomalaisia usein moititaan siitä, että me puhumme kehitysavun leikkaami-sesta. Mutta sanotaan niin, että me olemme sitä mieltä, että kehitysapu ei ole tarpeeksi tehokasta tänä päivänä. Jos ajatellaan tosiaan, että lasten ja naisten oikeudet paranisivat, niin silloin tarvitaan muita toimia, tehokkaampia, ja siitä säästyisi rahaa. Silloin jos ne toimet olisivat tehokkaampia ja kehitysapua vähennettäisiin, meillä olisi rahaa ja me pystyisim-me myös vanhuksia ja eläkeläisiä ajattelemaan ja osoittamaan rahaa enemmän kotimaassa apua tarvitseville.

16.45 Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyö on, kuten hallitusohjelmassa todetaan, osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Kehitysyhteistyö ja kehityspolitiikka ovat osa Suomen kauppapolitiikkaa. Kehitysyhteistyö on osa myös Suomen viennin edistämistä. Eli puhumme siitä kokonaisuudesta, josta hallitusohjelmakin lähtee, että Suomi on kokoaan suurempi maailmalla.

Suomella on erittäin tunnettu, hyvä ja kunnioitettu historia kehitysavussa ja kehitysyh-teistyössä globaalisti. Suomi on ollut YK:lle tärkeä kumppani, ja myös EU:lle ja globaalis-ti kaikille järjestöille. Se on iso osa Suomen maabrändiä, iso osa sitä globaalia vastuuta, jota Suomi kantaa. Suomi on myös lisännyt kehitysavun vastikkeellisuutta. Samalla Suo-mi edellyttää, että ihmisoikeuksia noudatetaan ja kunnioitetaan kansainvälisiä sopimuksia.

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

Mutta on täysin selvää, että jatkossa me haluamme vaikuttavuutta kehitysyhteistyölle, ja siksi hallitusohjelmassa myös lähdetään siitä, että ne vaikuttavuuskriteerit tullaan uudistamaan ja niitä kehitetään ylivaalikautisiksi, ja tähän palaamme vielä syksyn aikana.

16.46 Antti Häkkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Rinne, tähän saitte pääministeripaikan hyvin pitkälti eläkelupauksella. Sehän on tosiasia, ja tämä eläkelupaus eli satanen eläkeläisen lompakkoon, sehän ei toteudu. Te ette siitä pääse mihinkään tällaisella portaittaisella mallilla tai jaksottaisella mallilla — kysehän on siitä, että se lupaus ei toteudu, piste. [Kokoomuksen ryhmästä: Eläkepetos!] Se on tullut selväksi näiden viikkojen keskusteluissa.

Toinen asia, mikä on tullut näiden viikkojen keskusteluissa esiin, on se, että nämä kertaluontoiset investoinnit ovat nyt kerta toisensa jälkeen muuttumassa pysyviksi menoiksi. Eli enää ei puhutakaan siitä, että olisi miljardin menolisäykset pysyvästi, vaan useamman miljardin. Voiko nyt valtiovarainministeri Lintilä sanoa, onko hallituksella yhteinen näkemys siitä, onko niitä pysyviä menoja lisätty 4 miljardia vai miljardi? [Ben Zyskowicz: Haarakka on 1—3 miljardia!]

16.47 Valtiovarainministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Häkkänen, minulla on hyvin selkeä vastaus teille: Niitä on lisätty 1,4 miljardia. Eli kaikki se 3 miljardia, jotka ovat investointiluonteisia, tullaan pitämään investointiluonteisina. Se on täysin selvä asia. [Ben Zyskowicz: Saako tämän kirjallisena?]

Kun tässä nyt otetaan kiinni hyvin voimakkaasti tähän ammatilliseen koulutukseen, koko ajan kannattaisi muistaa, mitä sillä haetaan. Sillä haetaan nopeasti meille osajia työmarkkinoille. Meidän kasvun suurimpia ongelmia tällä hetkellä on koulutetun työvoiman saanti, ja se, millä me pääsemme meidän päätavoitteeseemme eli saamme nostettua meidän työllisyysasteen 75 prosenttiin, on se, että me pystymme työllistämään niitä ryhmiä, jotka tällä hetkellä vaikeimmin työllistyvät: esimerkiksi pelkän peruskoulutuksen varassa olevat, vajaatyökykyiset, maahanmuuttajat ja niin edelleen. Tällä me saamme sitä ruisketta siihen, että me pystymme koulutuksella vastaamaan siihen kysyntään, jota työmarkkinoilla on. [Arto Satonen: Lintilä on hyvä mies mutta väärässä hallituksessa!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.3. Suullinen kysymys hoitajapulan ratkaisemisesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 3/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, edustaja Östman.

Keskustelu

16.48 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Hoitajamitoitusmuutoksista huolimatta meillä on Suomessa iso hoitajapula ja oikeastaan hoitajavaje. Monet suomalaiset hoitajat käyvät töissä Ruotsissa tai Norjassa, ja jotkut ovat muuttaneet pysyvästi. Miksi? Koska naapurimaissa palkkataso on parempi ja työtaakka on kevyempi. Jotkut hoitajat myös vaih-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

tavat toiseen ammattiin jonkin ajan jälkeen, monet loppuunpalamisen vuoksi. Liukuhihnatyö, minuuttiaikataulut ja yksityiskohtiin ulottuva raportointi ja ohjaus synnyttävät stressiä. Olisiko tässä asiassa syytä oppia presidentti Paasikiveltä, että kaiken viisauden alku on tosiasioiden tunnustaminen? Ongelmaa on lähdettävä purkamaan ratkaisemalla hoitajapula, ja se maksaa.

De ökade behoven inom äldreomsorgen löses inte varken genom en social- och hälsovårdsreform eller en förvaltningsreform inom landskapen. Vi har brist på vårdare. Hur har regeringen tänkt lösa det här, och var hittas finansieringen?

Mikä on [Puhemies koputtaa] hallituksen suunnitelma: miten saamme tarvittavat hoitajat töihin, [Puhemies koputtaa] ja mistä löydetään rahoitus?

16.50 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä kysymys. Kiitän teitä, edustaja, siitä, että nostitte esiin yhden Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon isoimmista haasteista, sen, minkälaisia työoloja me tarjoamme tällä sektorilla ihmisille tärkeiden palveluiden toteuttamiseksi. Voidaan jo sanoa, että vanhustenhuollon kriisi, jota olemme eläneet, [Arja Juvonen: Vuosikausia!] todistaa oivallisella tavalla sen, että meillä on kymmeniätuhansia hoitajia tämän alan ulkopuolella juuri sen vuoksi, että myös työolosuhteet voisivat haastaa työntekijöitä vähemmän. Siksi iso kysymys tulee olemaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon ja sen sektorien puolesta siinä, miten me ensinnäkin motivoimme alan ammattilaisia uskomaan siihen, että me voimme kehittää ja parantaa näitä palveluita tavalla, joka lisää työhyvinvointia, vähentää uupumusta ja varmistaa näiden palveluiden tulevaisuuden, mutta samalla se vaatii rahaa, niin kuin esitittekin. [Puhemies koputtaa] Tässä suhteessa hallitus on varautunut näihin isoihin asioihin [Puhemies: Aika!] myöskin taloudellisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.51 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Haluan kiittää ministeriä siitä, että te kiititte minua kysyjänä siitä, että tämä on tärkeä kysymys, mutta en löytänyt teidän vastauksestanne oikeastaan sitä, mitä minä kaipasin, eli sitä, mikä on hallituksen suunnitelma. Siis sen lisäksi, että nyt muutetaan hoitajamitoitusta, tiedämme, että lähivuosina tulemme tarvitsemaan tuhansittain uusia hoitajia. Miten me pystymme houkuttelemaan heitä alalle, missä palkkataso on alhainen ja työtaakka on liian kova? Jos löytäisitte vastauksen tähän kysymykseen, niin minäkin olisin tyytyväinen ja kiittäisin ministeriä. [Kokoomuksen ryhmästä: Koska hoitajamitoitus tulee?]

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, kiitetään heti alkuun siitä, että vaaditte vastausta, ja pyrin nyt olemaan seikkaperäisempi. Näin ollen totean heti alkuun, jottei minuutti kulu asioiden avaamiseen sen kummemmin, [Oikealta: Nyt meni jo!] että vanhuspalvelulain päivittämiseen on varattu kymmeniä miljoonia rahaa, mikä liittyy siihen ympärivuorokautiseen hoivaan liittyvään kysymykseen, voidaanko säätää sitova henkilöstömitoitus. [Oikealta: Voidaan!] Se tullaan

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

säättämään tämän hallituksen toimesta useiden vuosien odottelun jälkeen. [Kokoomuksen ryhmästä: Se on muutaman tunnin työ!] Lisäksi kotihoitoon on tulossa satsauksia kymmeniä miljoonia, jotta kotihoidon osalta voidaan puuttua niihin epäkohtiin, jotka siellä ovat. Tärkeintä kaikessa on se, että tämä hallitus on luopunut sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen toteuttamisesta tavalla, jonka tavoitteena oli taloudellinen säästö eli 3 miljardin säästö. Siinä nyt alkuun.

16.52 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt minä olen todella hämmentynyt. Ministeri, sanoitte, että ”voidaanko nostaa”. Hyvä tavaton sentään, ensin te, hallitus, olette pettäneet yrittäjät, sitten te petätte kansan [Hälinää] lupaamalla satsasen ja syömällä sananne, ja nyt sitten vielä te petätte hoitajat. [Kokoomuksen ryhmästä: Ja vanhukset!]

Siis kello käy, kello on kohta 17.00, monessa hoivalaitoksessa parasta aikaa syödään päivällistä ja sen jälkeen kiireen vilkkaa lähdetään yöpuulle. Kuvitelkaa, ihmisiä laitetaan nukkumaan ihan liian aikaisin sen takia, että ei ole riittävästi auttavia käsiä. Kaiken a ja o on riittävät hoitajan kädet siellä hoivalaitoksissa, [Paavo Arhinmäki: Samaa mieltä!] ja kyllä te kaikki tiedätte — ministerit, tiedätte, hallitus tietää, kansanedustajat tietävät — että se vaatii rahaa.

Kyllä kansa arvostaa hoitajia ja hoitavia käsiä, ja kansa arvostaa suomalaisia vanhuksia. [Puhemies: Kysymys!] Millä tavalla te tulette tekemään sen, että niitä hoitajia saadaan lisää, ja millä aikajänteellä tuotte sen hoitajamitoituksen? Te olette luvanneet, ja nyt, ministeri, viimeksi sanoitte, että kesä tulee [Puhemies koputtaa] ja asiat seisovat. Vanhukset eivät odota.

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon heti alkuun, jottei tule väärää käsitystä edustaja Juvoselle eikä muillekaan, että sitova henkilöstömitoitus säädetään. [Oikealta: Hoitajamitoitus?] Se on hallitusohjelmassa, ja sitä on nyt odoteltu.

Ja nyt kerron teille suoraan, mikä ero on tässä asiassa: Jos eduskunta tekee tämän henkilöstömitoituksen säädön, [Ben Zyskowiec: Muutaman tunnin työ!] niin kun täällä lainsäädäntövalta on maan korkeimmalla päättävällä elimellä, se voidaan tehdä heti, vaikka kesäkuukausina, [Ben Zyskowiec: Muutaman tunnin työ, sanoi Kiuru viime kaudella!] mutta hallituksen on sitouduttava yhteisiin pelisääntöihin lainvalmistelusta, mikä johtaa siihen, että tämä henkilöstömitoituksesta säättäminen on laitettava lausuntokierroksille kuntiin.

Hyvästä lainvalmistelusta on puhuttu, ja uskon, että myöskin edustaja Juvonen tarkoitti varmasti sitä, että näissä asioissa on hyvä luottaa hyvään lainvalmisteluun, ja tästä varmasti olemme yksimielisiä. Tämä tehdään niin nopeasti kuin pystytään, ja luotan siihen, että eduskunnan iso tahtotila, lähes kaikkien puolueiden yhteinen tahtotila, on se, että [Puhemies: Aika!] tämä sitova henkilöstömitoitus säädetään lopultakin lakiin.

16.55 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on ollut hyvää keskustelua, ja entisenä, koulutuksen saaneena hoitajana mutta myöskin opettajana kysyn, että kun siellä hallitusohjelmassa lukee ”henkilöstömitoitus” ja te lupasitte hoitajamitoituksen, niin kummasta on kysymys? Voiko teihin luottaa, että se on hoitajamitoitus?

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

16.55 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä oli hyvä kysymys edustaja Risikolta senkin takia, että näyttää siltä, että rakkaalla lapsella on monenlaisia nimiä, ja voisiko sanoa näin, että myöskin yhtymäkohtaa tähän näkökulmaan tuo hyvin teidän kysymyksenne. On tarkoitus nimenomaan tehdä hoitajamitoitus. Maan pitkä tapa on ollut se, kun me tosiasiassa tässä oikein peiliin katsomme, että emme ole aina voineet puhua hoitajamitoituksesta. Kuka on asiakkaan rajapinnassa se läheisin työntekijä, ja miten se on mitoituksessa huomioitu? Tältä osin suosituksissa on parantamisen varaa. Nyt lähdetään siitä, että sitova mitoitus tulee lakiin, ja tämä tulee nyt toteutumaan, edustaja Risikko. Uskon, että tämä on tärkeä asia. Olette tätä asiaa seurannut kanssani vuodesta 2012.

16.56 Pääministeri Antti Rinne (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahvistan nyt hallituksen puolesta, että 0,7:n hoitajamitoitus, siis koulutetut hoitajat mitoituksen piirissä, tulee toteutumaan. [Ben Zyskowicz: Milloin voimaan?] — Sitten kun se on valmis esityksenä tänne eduskuntaan. [Ben Zyskowicz: Milloin voimaan?] — Niin nopeasti kuin se on mahdollista.

Sanon vielä toisen asian, joka minusta on yhtä tärkeä kuin pelkästään tämä hoitajamitoitus. Ne resurssit tarvitsee sinne lisätä, mutta oleellista on myöskin se, että päästään ennaltaehkäisyyn ja kuntoutukseen, erityisesti ikäihmisten osalta. Meillä hoidetaan aivan liian nopeasti lääkkeellä sänkyyn ikäihmisiä, mikä johtaa käytännössä siihen, että liikuntakyky menee ja sen jälkeen näitten ihmisten palaaminen normaaliin elämään on todella vaikeata. Sen takia hallituksen on myöskin erittäin tärkeätä satsata tähän ennalta ehkäisevään kuntoutukseen.

Minä kun olin tammikuussa sairaana ja jouduin muutaman viikon makaamaan tunnetuin seurauksin, niin siellä ylilääkäri totesi, tuolla Kiljavan kuntoutussairaalassa, että jos huolehditte siitä, että ennaltaehkäisy ja kuntoutus saadaan laitettua kuntoon ja että siellä on [Puhemies koputtaa] riittävästi resursseja, niin [Puhemies koputtaa] tilanne on sellainen, että voidaan säästää 4,5 miljardia saman tien kustannuksista [Puhemies koputtaa] — ilman, että laatu heikkenee. [Arja Juvonen: Sitä kuntoutusta tekee tavalliset hoitajat!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

3.4. Suullinen kysymys alipalkkaukseen puuttumisesta (Risto Kalliorinne vas)

Suullinen kysymys SKT 4/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraava kysymys, vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, edustaja Kalliorinne.

Keskustelu

16.58 Risto Kalliorinne vas: Arvoisa puhemies! Vaalien alla puhuttiin laajasti alipalkkauksesta, ja julkisuudessa oli karmeita esimerkkejä nepalilaisista ravintoloista ja monilta rakennustyömailta, joissa työehtosopimuksia ja työaikalakia rikottiin räikeästi. Alipalkkauksessa on kyse minimitason alittavan palkan maksusta, joka tehdään työnantajan tahol-

Pöytäkirja PTK 24/2019 vp

ta tietoisesti. Kyse on siis käytännössä sopimuksen rikkomisesta ja työntekijälle kuuluvan ansion varastamisesta. Merkille pantavaa tilanteessa on nyt se, että jos työnantaja edellä mainitulla tavalla varastaa työntekijältä, siitä ei seuraa minkäänlaisia sanktioita, mutta jos työntekijä varastaa työnantajalta, hän saa potkut ja rikossyytteen.

Hallitusohjelmassa todetaan, että selvitetään uusia keinoja, esimerkiksi hallinnollisia sanktioita, tahalliseen tai törkeän huolimattomaan alipalkkaukseen puuttumiseksi. Kysynkin työministeriltä: miten aiotte viedä tätä hallitusohjelman kirjausta eteenpäin, jotta yritysten välinen epäreilu kilpailu ja työntekijöiden oikeuksien polkeminen saadaan kuriin?

16.59 Työministeri Timo Harakka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustajaa kysymyksestä. Ymmärtääkseni se oli teidän viimeisenne tässä salissa — hyvä ja arvokas asia.

Hallitus on todellakin päättänyt selvittää uusia keinoja, joilla voitaisiin puuttua tahalliseen tai törkeän huolimattomaan alipalkkaukseen, ja tätä työtä valmistellaan yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, oikeusministeriön ja sisäministeriön kanssa. Yhtenä työkaluna alipalkkaukseen puuttumisessa ovat nämä hallitusohjelmassa mainitut sanktiot.

Käytännössä alipalkkaukseen todellakin liittyy usein muita rikkeitä, jopa ihmiskauppaa, ja tällaista kiskonnin tapaista työsyryntää esiintyy etenkin ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden kohdalla. Vuonna 2017 tällaisesta kiskonnin tapaisesta työsyrynnästä tuomittiin seitsemän henkilöä ja ihmiskaupasta yksi henkilö, mutta ongelmahan on se, että nämä tulevat hyvin harvoin poliisin tietoon. Tästä kärsivät muutkin kuin työntekijät, myös ne yritykset, jotka seuraavat sääntöjä, eivätkä pienet yritykset voi kilpailla alalla, jossa muut polkevat palkkoja. [Puhemies koputtaa] Vakuutan, että hallitus tekee kaikkensa puuttuakseen tähän ongelmaan aikaisempaa tehokkaammin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

4. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 28.6.2019 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.43.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola